

**KATALOG
INKUNABUŁÓW**

**BIBLIOTEKI
UNIwersyteckiej
w TORUNIU**

1945

1995

50 lat
Uniwersytetu Mikołaja Kopernika
w Toruniu

49637

1995

UNIWERSYTET MIKOŁAJA KOPERNIKA W TORUNIU
WYDAWNICTWA JUBILEUSZOWE

Przewodniczący:
Andrzej Tomczak
Członkowie:

Stanisław Dominiak
Henryk Duchowski-Moraczewski (sekreter)

**KATALOG INKUNABUŁÓW
BIBLIOTEKI UNIWERSYTECKIEJ
W TORUNIU**

Opracowała
MARIA STRUTYŃSKA

1945

1995

50 lat
Uniwersytetu Mikołaja Kopernika
w Toruniu

TORUN 1995

Komitet Wydawnictw Jubileuszowych
z Okazji 50-lecia UMK:

Przewodniczący:

Andrzej Tomczak

Członkowie:

Stanisław Dembiński

Henryka Duczkowska-Moraczewska (sekretarz)

Andrzej Jamiołkowski

Sławomir Kalembka

74637

M. egr

UNIwersytet MIKOŁAJA KOPERNIKA W TORUNIU
WYDAWNICTWA JUBILEUSZOWE

KATALOG INKUNABUŁÓW
BIBLIOTEKI UNIwersYTECKIEJ
W TORUNIU

Opracowała
MARIA STRUTYŃSKA

1945

1995

50 lat
Uniwersytetu Mikołaja Kopernika
w Toruniu

TORUŃ 1995

Recenzenci

Jerzy Serczyk, Michał Spandowski

Tłumaczenie wstępu na jęz. niemiecki

Jerzy Serczyk

Fotografie

Wacław Górski

Redakcja

Jadwiga Gosieniecka

Skład i łamanie

Adam Pituła

ISBN 83-231-0597-9

Printed in Poland

© Copyright by Maria Strutyńska

© Copyright by Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika
Toruń 1995

Wydanie I. Nakład 500 + 60 egz. Druk: POZKAL Inowrocław

688210

W.W.3/95

SPIS TREŚCI

Wstęp	7
Vorwort	17
Literatura	29
Skróty	31
Spis alfabetyczny inkunabułów	35
Alfabetyczny wykaz drukarzy i nakładców	151
Indeks topo-typograficzny	155
Konkordancje numerów bibliograficznych i numerów katalogu	175
Numery Haina i Copingera — pozycje notowane w GW	185
Konkordancja sygnatur i numerów katalogu	187
Wykaz sygnatur druków XVI wieku współprawnych z inkunabułami	190
Indeks proveniencji	191
Wykaz ważniejszej literatury wykorzystanej przy opracowaniu proveniencji, nie cytowanej we wstępie	201
Spis ilustracji	203

688210

ERRATA

do *Katalogu inkunabułów Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu.*

	jest	powinno być
podpis pod il. 29 (s. 132)	179	100
s. 192 l. 2 od dołu	Bydgoszczy	Bydgoszczy
s. 205 il. 29	179	100

WSTĘP

Kolekcja inkunabułów — czyli książek wydrukowanych do 1500 roku włącznie — Biblioteki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu liczy 213 pozycje bibliograficznych w 170 woluminach. Jak na bibliotekę, która świętuje swoje pięćdziesięciolecie, jest to kolekcja znaczna, ale w skali kraju sytuuje to nasz zbiór dopiero na 21 miejscu¹.

Historia prezentowanej kolekcji odzwierciedla dzieje powstania i kształtowania się księgozbioru Biblioteki UMK, bowiem podstawowy zasób starych druków, w tym najstarszej jego części — inkunabułów, powstał w pierwszym etapie budowania zbiorów bibliotecznych Uczelni w latach 1945/1946–1947². Tę podstawę tworzyły tak zwane księgozbiory zabezpieczone, tj. zbiory różnych instytucji poniemieckich, dworskich i szkolnych z terenu całego Pomorza, Warmii, Mazur i Powiśla, ponadto dary i depozyty. Władze Uczelni i Biblioteki oraz pracownicy włożyli ogromny wysiłek organizacyjny, finansowy i fizyczny w celu pozyskania dla potrzeb powstającego Uniwersytetu zbiorów zabezpieczonych przez władze samorządowe w różnych miejscowościach³. Starano się o pozwolenia u władz samorządowych oraz w Ministerstwie Oświaty na przejęcie wartościowych bibliotek, o których istnieniu w różny sposób dowiadawali się pracownicy Uniwersytetu. Znaczna część zwiezionych wtedy do Torunia zbiorów okazała się mało przydatna dla potrzeb naukowych i dydaktycznych, ale nie dotyczy to w żaden sposób starych druków, w tym inkunabułów, które nie tylko z racji swojej chronologii wydawniczej, niewymiernej wartości zabytkowej i materialnej, ale także dzięki treści, zdobnictwu i glosom, stały się ważnym warsztatem pracy dla historyków różnych specjalności. Bez fałszywej skromności możemy podkreślić zasługi naszego Uniwersytetu dla zachowania zabytków kultury ogólnoludzkiej, niezależnie od ich proveniencji. Zbiory zdeponowane w różnych nieprzystosowanych i zdewastowanych wojną budynkach niszczały i padały

¹A.Kawecka-Gryczowa, *Wstęp do Incunabula quae in bibliothecis Poloniae asservantur*, T.2, Wrocław 1993, s. XVI. Biblioteka PAN w Kórniku jest wymieniona jako dwudziesta pierwsza (obliczenia MS) z 209 pozycjami. Biblioteka UMK nie została uwzględniona w cytowanym wstępie.

²H.Baranowski, *Zbiory Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu, ich rozwój i kierunki przyszłego kształtowania*. [W:] *Studia o Działalności i Zbiorach Biblioteki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika*, Cz.V, Toruń 1990, s. 23–26.

³Trzeba nie tylko z okazji jubileuszu, ale i „ku pamięci” podkreślić ów wysiłek fizyczny pracowników, nie tylko bibliotekarzy, ale także ówczesnych asystentów i adiunktów, którzy niedoskonałymi środkami transportu, bez sieci hoteli i restauracji jeździli do bardzo nieraz odległych miejscowości, przeglądali i pakowali książki osobiście.

ofiarą grabieży. W wielu przypadkach pracownicy UMK przyjeżdżali niestety za późno.

Ogólny klimat polityczny po wojnie oraz bieżące potrzeby Uczelni i samej Biblioteki nie sprzyjały gromadzeniu najstarszych zabytków piśmiennictwa, ich kosztownej konserwacji, opracowaniu oraz przechowywaniu. Tym większe są zasługi Uczelni, że mimo trudnych wyborów w morzu potrzeb nie zaniechała i nie zaniedbała gromadzenia „starych ksiąg”, z których posiadania jest dziś dumna.

Największą liczebnie częścią kolekcji inkunabułów znajdujących się w Bibliotece UMK są inkunabuły proveniencji elbląskiej przechowywane u nas na prawach długoterminowego depozytu⁴. Posiadamy ponad 80 pozycji bibliograficznych w 68 woluminach. Stanowi to ok. 40% prezentowanej kolekcji i około 70% prawdopodobnego stanu inkunabułów przechowywanych w Bibliotece Miejskiej w Elblągu przed II wojną światową⁵. Przez proveniencję „elbląską” rozumiemy inkunabuły należące do dawnej biblioteki gimnazjalnej oraz miejskiej (zob. indeks proveniencji s. 191). Instytucje te, mimo zmieniających się w ciągu wieków form organizacyjnych, stanowiły symbiozę. Władze miejskie bowiem utrzymywały gimnazjum, a kiedy w 1821 roku całkowicie przejęły zarząd nad biblioteką (od tego roku biblioteka funkcjonowała jako miejska), to nadal aż do początków I wojny światowej mieściła się ona w budynku gimnazjum, a nauczyciele i uczniowie byli ciągle jej czytelnikami. Przy cytowaniu proveniencji kierowaliśmy się istniejącymi na książkach znakami własnościowymi. Większość inkunabułów z pieczęcią gimnazjum była potem własnością biblioteki miejskiej, ale nie wszystkie inkunabuły z pieczęcią biblioteki miejskiej należały wcześniej do biblioteki gimnazjalnej. Mogły wpłynąć do zbiorów już w XIX i XX wieku. Nie natrafiliśmy na żaden inkunabuł z dwiema pieczęciami obu instytucji, ale system sygnatur, jak można sądzić na podstawie zachowanych książek, był ten sam, czyli kontynuowany. Sygnatury te są zresztą cytowane w drukowanym katalogu biblioteki miejskiej⁶, co pozwala dodatkowo potwierdzić lub ustalić proveniencję.

Przez ponad 400 lat narastające zbiory Biblioteki Elbląskiej były oczywiście związane z miastem i jego gimnazjum. Na inkunabułach spotykamy znaki własnościowe m.in. Szymona Loitza, Dominika Horna oraz burmistrza Karola Ramseya (zob. indeks proveniencji). Są też inkunabuły należące dawniej do dominikanów elbląskich.

⁴Umowa została zawarta 6 XI 1947 roku, zob. H. Baranowski, o.c., s. 28.

⁵P. Schwenke, Adressbuch der deutschen Bibliotheken, Leipzig 1893, s. 108 podaje 121 inkunabułów znajdujących się wtedy w Bibliotece Miejskiej w Elblągu.

⁶L. Neubaur, Katalog der Stadtbibliothek zu Elbing, T.1-2, Elbing 1893-1894.

Drugim pod względem wielkości zespołem proveniencyjnym są inkunabuły królewieckie — 50 pozycji bibliograficznych w 37 woluminach⁷. Do Torunia przywieziono je w 1947 z miejscowości Karwiny i Słobity (pow. Pasłęk), gdzie zdeponowali je Niemcy, wraz z innymi cennymi zbiorami, przed zbliżającym się frontem⁸. Pochodzą one przede wszystkim z byłej Państwowej i Uniwersyteckiej Biblioteki w Królewcu. Biblioteka ta, podobnie jak elbląska, zawierała w sobie historyczne księgozbiory związane z miastem i jego obywatelami. Podstawą i chlubą Państwowej i Uniwersyteckiej Biblioteki w Królewcu była Biblioteka Zamkowa księcia Albrechta — fundatora (1544) uniwersytetu. W Bibliotece UMK znajduje się 19 inkunabułów z Biblioteki Zamkowej. Dwa z nich (poz. 57, 109) mają na wyklejkach ekslibris tej biblioteki⁹. Na „Kölnische Chronik” (poz. 57), według ustaleń J. Tondela, figuruje quasi-ekslibris omawianej księżnicy, tj., jak przypuszcza cytowany autor, wycięty z „Kirchenordnung” na rok 1558 (Królewiec, H. Daubmann, 1559) herb księcia Albrechta z sześciowerszowym napisem w języku niemieckim, który stał się prawdopodobnie prototypem ekslibrisu Biblioteki Zamkowej¹⁰. Pozostałe inkunabuły przypisaliśmy Bibliotece Zamkowej na podstawie cech drugorzędnych, tj. sygnatur naniesionych ręką bibliotekarzy książęcych: Feliksa Königa Polyphema (bibliotekarz w okresie 1540–1548) oraz Henryka Zella (1557–1564). Polyphem umieszczał swoje sygnatury na karteczce z tytułem, naklejonej u góry przedniej okładziny. Pisał je najczęściej czerwonym atramentem, dziś już spłowiałym. Czasami umieszczał tę sygnaturę również na grzbiecie. H. Zell nanosił sygnatury na górny margines pierwszej karty — charakterystycznym, przypominającym wersaliki pismem. Niekiedy sygnatury Zella powtarzają się na środku zwierciadła górnej okładziny. Są naniesione białą farbą, więc też charakterystyczne. Można je też znaleźć na grzbiecie. Na książkach z Państwowej i Uniwersyteckiej Biblioteki w Królewcu spotykamy jeszcze kilka znaków własnościowych

⁷Stanowi to jedynie 5% ich stanu sprzed II wojny światowej. Według cytowanego informatora P. Schwenke, s. 206, Biblioteka Uniwersytecka w Królewcu posiadała ok. 750 inkunabułów, a Miejska ok. 300 (s. 208). W zbiorach Biblioteki UMK nie ma żadnego inkunabułu z Biblioteki Miejskiej w Królewcu.

⁸J. Tondel, Rękopiśmienne katalogi królewieckiej biblioteki zamkowej z lat 1540–1548 autorstwa Feliksa Königa Polyphema. [W:] *Studia o bibliotekach i zbiorach polskich*, T.1, Toruń 1991, s. 10.

⁹Opisuje ekslibrisy Biblioteki Zamkowej J. Tondel w monografii *Biblioteka Zamkowa (1529–1568) księcia Albrechta Pruskiego w Królewcu*, Toruń 1992, s. 105–106. Na s. 108–109 omawia dwa wymienione wyżej inkunabuły

¹⁰J. Tondel, *Rzekomy ekslibris Nowej Biblioteki księcia Albrechta Pruskiego*. [W:] *Bibliologia dyscypliną integrującą. Studia ofiarowane Profesor Barbarze Bieńkowskiej*, Warszawa 1993, s. 139–141.

jednoznacznie określających proveniencje. Są to pieczętki: owalna ze stylizowanym monogramem „FWR” (Fridericus Wilhelmus Rex); „Bibliotheca Regiomontana”; „Zur Universitäts Bibliothek”; „Königl. u. Universitäts Bibliothek Königsberg i. Pr.” oraz charakterystyczne sygnatury poprzedzone znakiem „+” znajdujące się na nalepce u dołu grzbietu i na wyklejce górnej okładziny¹¹. W opisywanym zespole znalazły się też inkunabuły należące do innych znanych postaci, na przykład biskupa pomezkańskiego Pawła Speratusa — słynnego bibliofila oraz biskupa sambijskiego Georga Polentza, a także Bogusława Radziwiłła — gubernatora Prus Książęcych.

Kolejnym większym zespołem proveniencyjnym są inkunabuły z Biblioteki Uniwersyteckiej w Greifswaldzie (10 poz.). Do Torunia przywieziono je 6 października i 2 listopada 1945 roku z Pęczyna (pow. Stargard Szczeciński), gdzie były zdeponowane z innymi księgozbiorami niemieckimi. Zostały przekazane rządowi polskiemu przez marszałka G. Żukowa¹². Na ogół widnieje na tych inkunabułach pieczętka uniwersytetu w Greifswaldzie oraz charakterystyczne sygnatury pisane czerwoną lub niebieską kredką na wyklejkach dolnej okładziny. W obrębie tej proveniencji są dwa rzadkie wydania napisane w języku dolnoniemieckim (poz. 106 i 165).

Być może z Pęczyna, gdzie były zdeponowane części księgozbiorów kilku instytucji niemieckich, trafiły do Torunia inkunabuły (poz. 43 egz.a, 62 egz.a, 86, 87) z charakterystyczną sygnaturą składającą się z cyfry rzymskiej i arabskiej poprzedzonej skrótem „Tit.”. Ponieważ w zbiorach starych druków Biblioteki UMK książek z taką sygnaturą mamy więcej, określamy ową nieznaną bibliotekę „Tit.”. Liczymy, że z czasem szczęśliwy zbieg okoliczności pozwoli ustalić instytucję, która w ten sposób sygnowała zbiory.

W zasobie Biblioteki UMK znalazły się inkunabuły należące pierwotnie do biblioteki bernardynów w Lubawie (poz. 83, 162, 194). Po kasacie klasztoru w 1821 roku trafiły do Państwowego Gimnazjum w Chojnicach¹³. Podobny los spotkał trzy inkunabuły z naszej kolekcji, które pierwotnie należały do librarii dominikanów w Toruniu (poz. 104, 105, 191). Po kasacie klasztoru również znalazły się w bibliotece gimnazjalnej w Chojnicach.

¹¹Dodatkowym znakiem rozpoznawczym mogą być również kartki z sygnaturą obiektu i opisem dzieła lub oprawy, które zostały wykonane dla książek eksponowanych na wystawie. Są również bardzo charakterystyczne: na czarnym tle znajdują się srebrno-białe napisy.

¹²Pismo Ministerstwa Oświaty nr IV-5575/45N z 18 XII 1945. H. Baranowski, o.c., s. 27.

¹³Zob. M. Strutyńska, Inkunabuły proveniencji chojnickiej w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu. [W:] *Studia o Działalności i Zbiorach Biblioteki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika*, Cz.2, 1982, s. 57-73, oraz *Biblioteka bernardynów w Lubawie*. [W:] *Z Badań nad Polskimi Księgozbiorami Historycznymi*, T.9, Warszawa 1986, s. 5-78.

Dodatkowym wspólnym elementem losów tych inkunabułów jest to, że spis pokasacyjny na zlecenie władz wykonał ten sam urzędnik pruski — Christian Lucas. Lucas sporządził spis w Toruniu i w Lubawie według tego samego schematu, a nadane przez siebie sygnatury nanosił (choć nie zawsze) na książki¹⁴. Tam, gdzie nie ma wyraźnie zaznaczonej proveniencji lubawskiej lub toruńskiej, nie można jednoznacznie przypisać inkunabułu konkretnemu zbiorowi bez potwierdzenia w źródłach archiwalnych. W WAP w Toruniu zachował się sporządzony przez Lucasa spis książek poddominikańskich. Wykorzystała to źródło w swojej pracy doktorskiej W.Kwiatkowska¹⁵. Inkunabuły proveniencji dominikanów toruńskich są nam szczególnie bliskie, gdyż związane są z historią miasta¹⁶ i świadczą o przedziwnych losach książek odbijających dzieje regionu.

Interesujące jest pochodzenie druku „Vocabularius iuris utriusque” (poz. 212). Na podstawie narzędzi introligatorskich i techniki zdobienia E.Szandorowska przypisała ów druk Bibliotece Braci Wspólnego Życia w Chełmnie¹⁷, którzy prowadzili tam szkołę. Jest bardzo prawdopodobne, że uczęszczał do niej patron naszej Uczelni — Mikołaj Kopernik przed wyjazdem na studia do Krakowa¹⁸. Związek z Akademią Chełmińską (szkoła Braci Wspólnego Życia w Chełmnie jest częścią dziejów Akademii Chełmińskiej) ma jeszcze jeden klocek z naszej kolekcji (poz. 61, 156, 187, 207). Wpłynął on do zbiorów Akademii w 1756 roku.

Nie sposób skomentować wszystkich proveniencji. Są one zresztą wymienione chronologicznie przy opisie inkunabułu w zrebie głównym katalogu, a w indeksie proveniencji, w miarę możliwości, podaliśmy informacje o poszczególnych właścicielach¹⁹. Wielu proveniencji, zwłaszcza tych

¹⁴Na lubawskich są to: Cb.70 (poz. 83; C = stare druki, b = quarto), C.66 (poz. 162), a na dominikańskich C.105 (poz. 105), C.106 (poz. 104) i C.108 (poz. 191); por. il. 17 a, b.

¹⁵Średniowieczne księgozbiory franciszkanów i dominikanów toruńskich jako świadectwo ich kultury umysłowej i możliwości oddziaływania na środowisko mieszczańskie. Praca doktorska napisana pod kierunkiem prof. dra hab. A.Czacharowskiego, Toruń 1991, Aneks. Biblioteka UMK, sygn.1437.

¹⁶Księgozbiory historyczne Torunia przechowywane są w Książnicy Miejskiej w Toruniu. Książnica Miejska ma 68 inkunabułów, zob. A.Lewandowska, Inkunabuły Książnicy Miejskiej im. M.Kopernika w Toruniu, Toruń 1979.

¹⁷E.Szandorowska, Biblioteka i pracownia introligatorska Braci Wspólnego Życia w Chełmnie. [W:] Rocznik Biblioteki Narodowej, T.9, 1973, s. 265–285, poz. 80.

¹⁸Z.H.Nowak, Nicolaus Copernicus als Schüler der Stadtschule St.Johannes in Thorn und des Particularstudiums in Kulm. [In:] Das 500 jährigen Jubiläum der Krakauer Studienzeit von Nicolaus Copernicus. Internationales Kulturzentrum, Krakau 1993, s. 55–65.

¹⁹Wykaz proveniencji pod opisem bibliograficznym inkunabułu jest potwierdzeniem znanego powiedzenia *habent sua fata libelli*. Losy książek bywają bardzo zaskakujące. Warto dla zobrazowania powyższych dywagacji zwrócić uwagę na losy dwóch inkunabułów

najwcześniejszych, nie udało się ustalić. Często zapiski są mało czytelne, albo w ogóle ich nie ma. Następni właściciele zamazywali lub wycinali zapiski własnościowe poprzedników, a czasami ci pierwotni nie pozostawili żadnego znaku własności. Najtrudniej jest opisać proveniencje inkunabułów kupionych przez Bibliotekę UMK, bo są to pojedyncze egzemplarze z rozproszonych dawnych kolekcji. Takich inkunabułów mamy 26 pozycji²⁰, w tym 4 nabyliśmy od profesora botaniki UMK — Jana Zabłockiego — miłośnika i kolekcjonera ksiąg.

Niektóre inkunabuły są ręcznie zdobione. Mają kunsztownie wykonane inicjały rozpoczynające tekst. Zdarzają się złożone, wielobarwne i z floraturą obejmującą cały margines karty. Najczęściej jednak są to małe inicjały na początku rozdziałów, przeważnie czerwone i niebieskie. Tekst, na wzór dawnych rękopisów, bywa rubrykowany, przeważnie kolorem czerwonym, ale także niebieskim. Zdobienia te obejmują niekiedy tylko fragmenty książki. Niektóre drzeworyty są ręcznie kolorowane. Duża część inkunabułów tych zdobień jednak nie posiada.

Odrębną wartością i ozdobą inkunabułów są również kunsztownie wykonane oprawy z epoki lub z pierwszej połowy XVI wieku. Stan ich zachowania jest na ogół dobry, choć oczywiście zdarzają się bardzo zdefektowane, ale i też w zadziwiająco dobrym stanie. Ich schematyczne opisy zamieściliśmy w katalogu, a tam, gdzie to było możliwe, podaliśmy wykonawcę²¹.

Ciekawym materiałem dla historyków są ślady lektury w postaci marginaliów i podkreśleń. Na ich podstawie bada się m.in. recepcję treści. Zilustrować powyższe stwierdzenie można zapiską na inkunabule poświęconym soborowi w Konstancji (poz. 175). Czytelnik, jak się można domyślać, żyjący w pierwszej połowie XVI wieku, słowami (między innymi polskimi) i rysunkami wyraził swój negatywny stosunek do papieża, a uwielbienie dla Lutra. Nawet w kolofonie przy dacie druku książki — 1483 zapisał, że jest to rok urodzin M.Lutra²². Niekiedy na inkunabułach spotkać można notatki dotyczące ważnych i ciekawych wydarzeń. Na przykład na pracy J.Herolta

(poz. 26 i 129). Właścicielem obu był m.in. Jan Sikorski, żyjący, jak się można domyślać, na przełomie wieków XVI i XVII, ale jeden z tych inkunabułów został zakupiony do zbiorów Biblioteki UMK w r. 1960 (poz. 26), drugi zaś przybył wraz z księgozbiorem po niemieckim gimnazjum w Koszalinie (poz. 129).

²⁰Poz. 5, 8, 11 egz.b, 13, 14, 15, 16, 17, 26, 29, 31, 53, 66, 95, 119, 132, 133, 134, 137, 138, 157, 160, 177, 181, 203, 208.

²¹Dotyczy to Kaspra Anglera — introligatora Biblioteki Zamkowej (poz. 57, 109), warsztatu Braci Wspólnego Życia (poz. 212) oraz konserwatorów i introligatorów współczesnych (J.Wyżga — poz. 11 egz.b, E.Martin — poz. 104, J.Nowak — Biblioteka UMK — poz. 13–15, M.Słobosz — poz. 142).

²²Za odczytanie powyższych notatek serdecznie dziękuję p. dr Teresie Borawskiej.

„Liber Discipuli de eruditione Christifidelium” (poz. 92) znajduje się informacja o pobycie w Krakowie późniejszego świętego — Jana Kapistrana²³. Zdarzają się na inkunabułach notatki nie związane bezpośrednio z treścią książki i pochodzące z wieków następnych. Przykładem tego może być obszerna nota dotycząca „przypadku strzygi” z 1674 (poz. 11 egz.b). Bardzo często na inkunabułach znajdują się różnego rodzaju sentencje i przysłowia. Na przykład na kločku Inc.II.6–21 prawie na każdej pozycji właściciel przytaczał sentencję: „Spes lenit curas” lub jej skrót „S. L. C”²⁴.

We wstępie podkreślamy indywidualne cechy nabyte inkunabułów przechowywanych w Bibliotece UMK, ponieważ uniwersalne dla całego nakładu są znane z bibliografii i katalogów. Nie charakteryzujemy również treści ani autorów tych dzieł, gdyż są one typowe dla epoki, w której powstały, a treść nie była przecież podstawowym kryterium gromadzenia inkunabułów w Bibliotece UMK.

Ogółem Biblioteka Uniwersytetu Mikołaja Kopernika posiada inkunabuły z 94 oficyn, wytłoczone w 32 ośrodkach impresorskich XV-wiecznej Europy (zob. indeks topo-typograficzny s. 155). Najwięcej, bo aż 22 druki, pochodzi z norymberskiej oficyny Antoniego Kobergera — bardzo prężnego drukarza, księgarza i nakładcy swojej epoki. Mamy ponadto 25 druków wytłoczonych w typografiach Wenecji. Najwcześniejszymi chronologicznie inkunabułami charakteryzowanej kolekcji są dwa wytłoczone w 1471 roku (poz. 23, 111). Przechowujemy w swojej kolekcji 35 inkunabułów, które w zbiorach bibliotek polskich są reprezentowane tylko przez nasze egzemplarze (zob. konkordancje s. 178), ale mamy też 7 pozycji bibliograficznych, które występują w dwóch egzemplarzach w naszym zasobie²⁵.

Najcenniejszym zabytkiem znajdującym się w Bibliotece UMK jest „Pasion Büchlein” (poz. 152). Jest to unikatowa w skali światowej książeczka licząca 40 zadrukowanych kart formatu octavo, opisująca w języku górnoniemieckim żywoty czterech męczenniczek z przełomu III i IV wieku: Doroty, Barbary, Katarzyny i Małgorzaty. Druczek ów został wydobyty z oprawy malborskiej księgi rachunkowej (przechowywanej niegdyś w Archiwum w Królewcu) przez Pawła Schwenke²⁶. Nie odnaleziono ostatniej składki, gdzie

²³ Jan Kapistran przybył do Krakowa w 1453 na prośbę króla Kazimierza Jagiellończyka i kardynała Zbigniewa Oleśnickiego. Przez osiem miesięcy głosił kazania. M. Pirożyński, *Zakony męskie w Polsce*, Lublin 1937, s. 87.

²⁴ Na tym samym kločku właściciel podpisywał się A.P.C, a tylko na 13 pozycji tegoż kločka (Inc.II.18 adl.13 = poz. 176) podpisał się w pełnym brzmieniu: Andreas Pelzer Carensy.

²⁵ Poz. 11, 43, 46, 54, 62, 123, 147.

²⁶ Z. Nowak, *Początki sztuki drukarskiej na Pomorzu w XV wieku*, Gdańsk 1976, s. 83.

zapewne znajdował się kolofon²⁷. Badania typograficzne pozwoliły jednak P.Schwenke przypisać ów druk oficynie Jakuba Karweysse z Malborka. Określono datę druku na rok 1492. Złotnik malborski Jakub Karweysse był pierwszym typografem na Pomorzu, co jest kolejną wartością unikatowego druczku efemerycznej oficyny²⁸. „Passien Büchlein”, ze względu na miejsce druku, jest oczywiście bardzo cennym pomeranikiem i polonikiem. Posiadamy poza tym Mszał Krakowski (poz. 142) wytłoczony w Norymberdze nakładem Jana Hallera — krakowskiego impresora, na zlecenie Fryderyka Jagiellończyka, biskupa gnieźnieńskiego.

W przeważającej części inkunabuły z zasobu Biblioteki UMK są wytłoczone w języku łacińskim, kilka w języku niemieckim (poz. 39–40, 57, 75–76, 175, 179) i w dialekcie dolnoniemieckim (poz. 41, 106, 165) oraz jeden w górnoniemieckim (poz. 152). Mamy kilka pozycji dwujęzycznych łacińsko-niemieckich (poz. 168–169), poza tym jedną w języku holenderskim (poz. 196).

Kolekcja inkunabułów Biblioteki UMK, choć o wiele mniejsza od podobnej w Bibliotece Polskiej Akademii Nauk w Gdańsku (843 poz.) czy Bibliotece Wyższego Seminarium Duchownego w Pelplinie (679 poz.), to jednak wraz z inkunabułami przechowywanymi w Książnicy Miejskiej w Toruniu (68 poz.) uzupełnia wiedzę o najstarszych książkach drukowanych, będących w obiegu w dawnych Prusach Królewskich i Książęcych.

Przygotowany katalog tego zbioru informuje przede wszystkim o aktualnym miejscu przechowywania fragmentów historycznych kolekcji dawnych instytucji niemieckich, zwłaszcza z Królewca, które w wyniku II wojny światowej uległy rozproszeniu. Mamy nadzieję, że dostarczy zainteresowanym badaczom niezbędnych informacji i przyczyni się do likwidacji mitów o wielkości „ukrywanych” w Bibliotece UMK zbiorów ponemieckich.

Katalog ma układ alfabetyczny haseł autorskich lub tytułowych. Opis bibliograficzny przejęty został z *Incunabula quae in bibliothecis Poloniae*

²⁷O.c., s. 68–76.

²⁸Jakub Karweysse wydał jedynie dwie pozycje, oprócz „Passien Büchlein”, „Żywot Doroty” z Mątówów autorstwa Jana z Kwidzyna (do momentu odnalezienia „Passien Büchlein” uchodził za drukarza jednego tytułu). Fragmenty „Das Leben der seligen frauen Dorothee” posiada Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego w Pelplinie (IBP 3173). Egzemplarz kompletny, zresztą proveniencji toruńskiego gimnazjum akademickiego, posiada Biblioteka Sałtykowa-Szczedriny w St.-Petersburgu. W Królewcu przed II wojną światową również znajdował się „Żywot Doroty”. Niedawno (czerwiec 1994) w Bibliotece UMK znaleźliśmy charakterystyczną czarną karteczkę ze zbioru wystawienniczego (por. przypis 11) z następującym opisem: „Inc.3030 Joh. Marienwerder: Das Leben der seligen Dorothea. Marienburg, Jacob Karweyse 1492.” Czyżby ów druk też był w Toruniu, a jako niepozorny został zagubiony w chaosie pierwszego etapu zwożenia i opracowywania zbiorów, czy dotarła tylko sama karteczka?

asservantur. Po opisie bibliograficznym cytujemy numery pozycji bibliografii i katalogów. Ograniczyliśmy się do *Gesamtkatalog der Wiegendrucke* (GW), Haina (H), Copingera (C), Reichlinga (R), polskiego katalogu centralnego (IBP), spisu inkunabułów Biblioteki UMK S.Lisowskiego z 1964 r. i sporadycznie innych drukowanych katalogów (zob. wykaz cytowanej literatury s. 29). Po cytatach bibliograficznych podajemy cechy indywidualne każdego egzemplarza. Informujemy o defektach podając, jakiego są rodzaju i czego dotyczą; o inicjałach i rubrykach oraz o drzeworytach ręcznie kolorowanych, glosach, marginaliach, zapiskach, pergaminowych kartach ochronnych itp. Następnie podajemy proveniencje. Przytaczamy je *in extenso* w układzie chronologicznym od najstarszej zapiski aż po akcesję Biblioteki UMK. Zrezygnowaliśmy z cytowania historycznych sygnatur Biblioteki Zamkowej Księcia Albrechta²⁹. Podajemy jedynie, kto je naniósł (Polyphem, Zell — bibliotekarze książęcy). Kolejnym elementem jest opis oprawy ograniczony do rodzaju materiału (deska, tektura, skóra³⁰) oraz techniki zdobienia (wycisk ślepy lub złożony). Nie wymieniamy też narzędzi introligatorskich. Na końcu podajemy przybliżony okres jej wykonania, o ile nie jest datowana. Opis kończy sygnatura Biblioteki UMK.

Zrąb główny katalogu uzupełniają indeksy proveniencji, drukarzy oraz konkordancje. Ważnym elementem przybliżającym kolekcję są fotografie autorstwa Waława Górskiego.

Przy opracowaniu katalogu korzystaliśmy z materiałów będących efektem pracy poprzednich bibliotekarzy: dr K.Podlaszewskiej i st. kust. dypl. mgra Leonarda Jarzębowskiego³¹. W przygotowaniu tego katalogu ma swój udział najmłodszy stażem i wiekiem pracownik Sekcji Starych Druków — mgr Adam Pitula. Jest autorem opracowania komputerowego.

Wszystkim, którzy przyczynili się do lepszego przygotowania katalogu, zwłaszcza p. Michałowi Spandowskiemu — kierownikowi Zakładu Starych

²⁹Wspomniane sygnatury są wielozłonowe. Ich cytowanie zwiększyłyby objętość katalogu, a wcale nie przyczyniłyby się do przejrzystości opisów. Ponadto sygnatury te są w wielu przypadkach przekreślone, poprawiane, zaklejane, wypłowiałe, a więc mało czytelne i łatwo byłoby o nieścisłość.

³⁰Niekiedy trudno jest opisać kolor skóry. Pierwotnie mogła być biała — obecnie pożółkła, podobnie brązowa — aktualnie szcerniała itp.

³¹Jest to przede wszystkim kartoteka proveniencji opracowana w latach 1983–1985. W tym samym czasie został opracowany przez L.Jarzębowskiego katalog kartkowy, a przez K.Podlaszewską inwentarz. Do tego czasu jedynym źródłem informacji o inkunabułach Biblioteki UMK był wydrukowany w 1964 roku spis inkunabułów opracowany przez Stanisława Lisowskiego — pierwszego bibliotekarza zajmującego się starymi drukami w Bibliotece UMK. S.Lisowski nie podawał żadnych cech indywidualnych poza defektami. Spis liczył 171 pozycji. Przybyły 42 pozycje.

Druków Biblioteki Narodowej, którego uwagi, poprawki i uzupełnienia³² w istotny sposób wpłynęły na doskonalszy kształt katalogu, serdecznie dziękuję.

Maria Strutyńska

³²Pan Michał Spadowski korzystał, co podkreślał, z materiałów zebranych przez pp. Marię Bohonos-Zagórską i Elżbę Szandorowską do centralnego katalogu inkunabułów. Ich wiedzy i doświadczeniu zawdzięczamy m.in. ustalenie tożsamości właściciela ukrywającego się pod inicjałami P.H. (poz. 52) oraz pełniejsze opisy proveniencyjne.

VORWORT

Die Inkunabelsammlung der Nicolaus-Copernicus-Universitätsbibliothek Thorn (Biblioteka Główna Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu), diejenigen Bücher also, die vor 1500 gedruckt wurden und auch die Wiegendrucke bezeichnet werden, zählt 213 bibliographische Posten (Nummern, Einheiten) in 170 Bänden. Für eine Bibliothek, die ihr fünfzigjähriges Bestehen feiert, ist das eine bedeutende Sammlung, im Maßstab des gesamten Landes Polen nimmt sie aber erst den 21. Platz ein¹.

Die Geschichte der hier präsentierten Sammlung widerspiegelt die Geschichte der Entstehung und der Herausbildung der Bestände der Bibliothek der Nicolaus-Copernicus-Universität, da der Grundbestand der alten Drucke, einschließlich seines ältesten Teiles — der Wiegendrucke, in der ersten Phase des Aufbaus der Bücherbestände der Universität in den Jahren 1945/46-1947² entstanden ist. Diesen Grundbestand bildeten die sogenannten sichergestellten Büchersammlungen, d.h. die Sammlungen der verschiedenen früheren deutschen Institutionen, der Gutsbesitzer und der Schulen aus dem gesamten Gebiet von Pommern, Pommerellen (Westpreußen), Ermeland, Masuren und der Weichselniederung, sowie Schenkungen und Depositionen. Die Leitung der Universität und ihrer Bibliothek hat eine riesengroße organisatorische, finanzielle und rein physische Leistung vollbracht, um die von den Verwaltungsbehörden in verschiedenen Ortschaften sichergestellten Sammlungen für die Bedürfnisse der im Entstehen begriffenen Universität zu gewinnen³. Es wurden bei den Verwaltungsbehörden und dem zuständigen Ministerium für das Schulwesen Bewilligungen erlangt, wertvolle Bibliotheken zu übernehmen, deren Existenz von den Universitätsmitarbeitern auf verschiedene Art und Weise ausgespäht wurde. Ein bedeutender Teil der damals in Thorn zusammengeführten Sammlungen hat sich zwar dabei für die

¹A. Kawecka-Gryczowa, *Wstęp do Incunabula quae in bibliothecis Poloniae asservantur*, T. 2, Wrocław 1993, S. XVI. Die Bibliothek der Polnischen Akademie der Wissenschaften in Kórnik wurde als 21. erwähnt (von M. S. berechnet) mit 209 Einheiten. Die Universitätsbibliothek Thorn wurde nicht erwähnt.

²H. Baranowski, *Zbiory Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu, ich rozwój i kierunki przyszłego kształtowania* (Die Sammlungen der Universitätsbibliothek Thorn, ihre Entwicklung und die Ausrichtung ihrer künftigen Gestaltung), [In:] *Studia o Działalności i Zbiorach Biblioteki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika*, Cz. V, Toruń 1990, S. 23-26.

³Nicht nur aus Anlaß des Jubiläums, sondern auch „zum Andenken“ ist diese physische Belastung der Mitarbeiter, nicht nur der Bibliothekare, sondern auch der Assistenten und Adiunkten, die mit primitiven Transportmitteln, ohne Hotels und Gaststätten nach entfernten Ortschaften reisten und dort persönlich die Bücher sichteten und verpackten.

unmittelbaren Forschungs- und Lehrzwecke als wenig brauchbar erwiesen, was aber keineswegs auf die alten Drucke, darunter auch auf die Inkunabeln zutrifft, welche nicht nur wegen ihrer Drucklegungschronologie und wegen ihres unermeßlichen Wertes als Kulturdenkmäler und Wertgegenstände, sondern auch dank ihrem Inhalt, der äußeren Verzierung und der vorhandenen Randglossen zu einem wichtigen Forschungsobjekt für die Historiker verschiedener Fachgebiete geworden sind. Ohne falsche Bescheidenheit dürfen wir dabei die Verdienste unserer Universität für die Erhaltung der Kulturdenkmäler der Menschheit, ohne Rücksicht auf ihre Herkunft, betonen. Die in den dafür ungeeigneten und durch den Krieg verwüsteten Gebäuden deponierten Sammlungen wurden vielfach nachträglich vernichtet und ausgeraubt. In mehreren Fällen konnten die Universitätsmitarbeiter nur zu spät erscheinen.

Das allgemeine politische Klima nach dem Kriege und die Alltagsbedürfnisse der Universität und der Bibliothek selbst waren für das Sammeln der ältesten Schriftumsdenkmäler, für ihre kostspielige Instandhaltung, bibliothekarische Bearbeitung und Aufbewahrung nicht günstig. Um so höher sind die Bemühungen der Universität zu bewerten, die trotz der Notwendigkeit schwieriger Entscheidungen bei einer Unmenge von Bedürfnissen nicht auf das Sammeln der „alten Bücher“ verzichtet hat, deren Besitz heutzutage zu ihrem Stolz geworden ist.

Der zahlenmäßig größte Teil der Inkunabelsammlung der Nicolaus-Copernicus-Universitätsbibliothek sind die Wiegendrucke der Elbinger Provenienz, welche bei uns als langfristiges Depositum aufbewahrt werden⁴. Wir sind dabei im Besitz von 80 bibliographischen Einheiten in 68 Bänden. Sie bilden etwa 40 v.H. der präsentierten Sammlung und etwa 70 v.H. des wahrscheinlichen Bestandes an Wiegendrucken der früheren Gymnasial- und Stadtbibliothek Elbing vor dem Zweiten Weltkrieg. Als „Elbinger“ Provenienz verstehen wir diejenigen Wiegendrucke, die der früheren Gymnasial- und Stadtbibliothek gehörten⁵ (siehe das Provenienzregister auf S. 191). Die beiden Institutionen haben ihr Zusammenleben trotz während der Jahrhunderte wandelnden Organisationsformen aufrechterhalten. Die städtischen Behörden unterhielten nämlich das Gymnasium und, als 1821 von ihnen die Verwaltung der Bibliothek vollständig übernommen wurde (seit dieser Zeit ist die Bibliothek zur Stadtbibliothek geworden), befand sie sich bis zum Beginn des Ersten Weltkrieges weiterhin im Gymnasiums-

⁴Der Vertrag wurde am 6. 11. 1947 abgeschlossen, siehe H. Baranowski, o.c., S. 28.

⁵P. Schwenke, Adreßbuch der deutschen Bibliotheken, Leipzig 1893, S. 108, informiert über 121 Wiegendrucke, die sich damals in der Stadtbibliothek Elbing befanden.

gebäude und die Lehrer und Gymnasiasten gehörten zu den meisten Benutzern. Bei der Anführung der Provenienz richteten wir uns nach den in den Büchern befindlichen Eigentumszeichen. Die meisten Wiegendrucke mit den Stempeln des Gymnasiums wurden später zum Eigentum der Stadtbibliothek, nicht alle Inkunabeln mit dem Stempel der Stadtbibliothek gehörten aber früher der Gymnasialbibliothek. Sie konnten die Sammlungen der Stadtbibliothek erst im 19. oder 20. Jh. bereichern. Es wurde kein Wiegendruck mit dem Stempel beider Institutionen gefunden; das Signaturensystem, was anhand der erhaltenen Bücher festgestellt werden kann, war das gleiche geblieben: es wurde demgemäß fortgesetzt. Diese Signaturen wurden übrigens in dem gedruckten Katalog der Stadtbibliothek⁶ aufgeführt, was die Provenienz zusätzlich bestätigen oder feststellen läßt.

Über 400 Jahre lang waren die wachsenden Sammlungen der Elbinger Bibliothek mit der Stadt und ihrem Gymnasium verbunden. Auf den Inkunabeln sind Eigentumszeichen u.a. von Simon Loitz, Dominikus Horn und dem Bürgermeister Karl Ramsey (siehe das Provenienzregister) zu finden. Es gibt auch Wiegendrucke, die früher den Elbinger Dominikanern gehörten.

Die der Größe nach zweite Provenienzgruppe bilden die Königsberger Inkunabeln: 50 Einheiten in 37 Bänden⁷. Sie wurden 1947 nach Thorn aus den Ortschaften Karwinden (Karwiny) und Schlobitten (Żłobity, Słobity), Kreis Preußisch-Holland (Pasłęk) gebracht, wohin sie von den Deutschen zusammen mit anderen wertvollen Sammlungen wegen der nahenden Front ausgelagert wurden⁸. Sie stammen vor allem aus der ehemaligen Staats- und Universitätsbibliothek zu Königsberg in Preußen. Diese Bibliothek enthielt, ähnlich wie diejenige zu Elbing, die historischen Büchersammlungen, die mit der Stadt und ihren Bürgern verbunden waren. Die Grundlage und den Stolz der Staats- und Universitätsbibliothek bildete die Schloßbibliothek des Herzogs Albrecht — des Gründers der Universität 1544. In der Thorner Universitätsbibliothek befinden sich 19 Wiegendrucke aus der Schloßbibliothek. Zwei davon (Nr. 57, 109) haben auf den Ankleben das Exlibris dieser Bibliothek⁹. Auf der „Kölnischen Chronik“ (Nr. 57), nach

⁶L. Neubaur, Katalog der Stadtbibliothek zu Elbing, Bd. 1-2, Elbing 1893-1894.

⁷Es macht nur 5 v.H. ihres Bestandes aus der Zeit vor dem Zweiten Weltkrieg aus. Nach P. Schwenke, S. 206, besaß die Universitätsbibliothek Königsberg etwa 750 Wiegendrucke und die Stadtbibliothek etwa 300 (S. 208). In den Sammlungen der Universitätsbibliothek Thorn gibt es keine Inkunabeln aus der Stadtbibliothek Königsberg.

⁸J. Tondel, *Rekopisímienné katalogi królewskiej biblioteki zamkowej z lat 1540-1548 autorstwa Feliksa Königa Polyphema* (Die handschriftlichen Kataloge der Königsberger Schloßbibliothek aus den Jahren 1540-1548 von Felix König Polyphem), [In:] *Studia o bibliotekach i zbiorach polskich*, T.1, Toruń 1991, S. 10.

⁹Die Exlibrisse der Schloßbibliothek wurden beschrieben von J. Tondel, *Biblioteka*

den Feststellungen von J. Tondel, befindet sich ein Quasi-Exlibris der erwähnten Bibliothek, d.h., wie es der zitierte Autor vermutet, ein das aus der „Kirchenordnung“ vom Jahre 1558 (Königsberg, H. Daubmann, 1559) ausgeschnittenes Wappen des Herzogs Albrecht mit einer sechszeiligen Aufschrift in deutscher Sprache, welches wahrscheinlich zum Vorbild für das Exlibris der Schloßbibliothek geworden ist¹⁰. Die übrigen Inkunabeln haben wir der Schloßbibliothek aufgrund von zweitrangigen Merkmalen zugeschrieben, d.h. aufgrund der von den durch die herzoglichen Bibliothekare: Felix König Polyphem (Bibliothekar in den Jahren 1540-1548) und Heinrich Zell (1557-1564) eingeschriebenen Signaturen. Polyphem placierte seine Signaturen auf einem kleinen Blatt, auff dem Vordereinband oben aufgeklebt. Er schrieb sie mit der roten Tinte, die heute ausgebleicht ist. Manchmal placierte er diese Signatur auch auf dem Buchrücken. H. Zell trug die Signaturen auf den oberen Rand des ersten Blattes mit einer charakteristischen, den Kapitalen ähnlichen Schrift ein. Bisweilen wurden Zells Signaturen in der Spiegelmitte des Vordereinbandes wiederholt. Sie wurden mit der weißen Farbe aufgetragen und sind deswegen charakteristisch. Sie sind auch auf dem Buchrücken zu finden. Auf den Büchern aus der Staats- und Universitätsbibliothek Königsberg sind noch einige Eigentumszeichen zu finden, welche ihre Provenienz eindeutig bestätigen. Es sind folgende Stempel: ein Ovalstempel mit dem stilisierten Monogramm „FWR“ (Fridericus Wilhelmus Rex); „Bibliotheca Regiomontana“; „Zur Universitäts Bibliothek“; „Königl. u. Universitäts Bibliothek Königsberg i. Pr.“, sowie charakteristische, mit dem Vorzeichen „+“ versehene Signaturen, die sich auf dem Aufkleber im unteren Teil des Buchrückens und auf dem Vorsatz des oberen Einbanddeckels befinden¹¹. In der erwähnten Sammlung befinden sich auch Inkunabeln, die anderen bekannten Persönlichkeiten gehörten, wie z.B. dem pomesanischen Bischof, einem berühmten Bibliophilen, Paul Speratus, dem samländischen Bischof Georg Polentz, sowie dem Gouverneur Herzoglich-Preußens Boguslaw Radziwill.

Zamkowa (1529-1568) księcia Albrechta Pruskiego w Królewcu (Die Schloßbibliothek des preußischen Herzogs Albrecht in Königsberg [1529-1568]), Toruń 1992, S. 105-106. Auf S. 108-109 werden die beiden obenerwähnten Inkunabeln besprochen.

¹⁰J. Tondel, Rzekomy ekslibris Nowej Biblioteki księcia Albrechta Pruskiego (Das vermeintliche Exlibris der Neuen Bibliothek des preußischen Herzogs Albrecht), [In:] Studia ofiarowane Profesor Barbarze Bieńkowskiej, Warszawa 1993, S. 139-141.

¹¹Ein zusätzliches Erkennungszeichen können auch die Blätter mit der Signatur des Objekts und mit der Beschreibung des werkes oder des Einbandes sein, die für die in den Ausstellungen exponierten Bücher ausgefertigt wurden. Sie sind auch sehr charakteristisch: auf einem schwarzen Hintergrund befinden sich silberweiße Aufschriften.

Eine weitere größere Sammlung mit gleicher Provenienz bilden die Wiegendrucke aus der Universität Greifswald (10 Einheiten). Sie wurden nach Thorn am 6. Oktober und 2. November 1945 aus Pansin, Kreis Stargard im Pommern (Pezin, powiat Stargard Szczeciński), wo sie zusammen mit anderen deutschen Büchersammlungen ausgelagert wurden. Sie wurden der polnischen Regierung von dem sowjetischen Marschall Georgij Shukow überwiesen¹². Auf den meisten von diesen Inkunabeln befinden sich die Stempel der Universität Greifswald, sowie charakteristische Signaturen, die auf dem Vorsatz des unteren Einbanddeckels mit einem roten oder blauen Farbstift geschrieben wurden. In dieser Provenienzgruppe befinden sich zwei seltene Ausgaben in niederdeutscher Sprache (Nr. 106 und 165).

Es ist möglich, daß die Inkunabeln (Nr. 43 Exemplar a, 62 Exemplar a, 86, 87), die eine charakteristische Signatur aufweisen, welche sich aus der Abkürzung „Tit.“, sowie einer römischen und einer arabischen Zahl zusammensetzt, ebenfalls aus Pansin, wohin Teile der Büchersammlungen einiger deutschen Institutionen ausgelagert wurden, nach Thorn gekommen waren. Da es sich in der Altdruck-Sammlung der Thorner Universitätsbibliothek mehrere Bücher mit einer derartigen Signatur befinden, bezeichnen wir diese unbekannte Bibliothek als „Tit.“. Wir rechnen damit, daß ein glücklicher Zufall eines Trages die Institution, welche ihre Büchersammlungen auf diese Weise signierte, identifizieren läßt.

In den Beständen der Universitätsbibliothek Thorn befinden sich auch Inkunabeln, die ursprünglich der Bernhardinerordensbibliothek in Löbau (Lubawa) gehörten (Nr. 83, 162, 194). Nach der Aufhebung des Klosters 1821 wurden sie dem Staatlichen Gymnasium zu Konitz (Chojnice) überwiesen¹³. Ein ähnliches Schicksal traf drei Wiegendrucke aus unserer Sammlung, die ursprünglich der Bücherei der Thorner Dominikaner gehörten (Nr. 104, 105, 191). Nach der Aufhebung des Klosters wurden sie ebenfalls der Gymnasialbibliothek in Konitz übergeben. Ein zusätzliches gemeinsames Element der Schicksale dieser Inkunabeln bildet die Tatsache, daß nach der Aufhebung der Klöster die Verzeichnisse der durch den preußischen Staat übernommenen Bücher von demselben Beamten: einem Christian Lucas

¹²Schreiben des Ministeriums für das Schulwesen Nr. IV-5575/45N vom 18.12.1945. H. Baranowski, o.c., S. 27.

¹³Vgl. M. Strutyńska, Inkunabuly proveniencji chojnickiej w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu (Wiegendrucke der Konitzer Provenienz in den Sammlungen der Universitätsbibliothek Thorn), [In:] *Studia o Działalności i Zbiorach Biblioteki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika*, Cz. 2, 1982, S. 57-73, sowie *Biblioteka bernardynów w Lubawie* (Bibliothek des Bernhardiner in Löbau), [In:] *Z Badań nad Polskimi Księgozbiorami Historycznymi*, T. 9, Warszawa 1986, S. 5-78.

zusammengestellt wurden. Lucas hat die Verzeichnisse in Thorn und in Löbau nach dem gleichen Schema ausgefertigt: er hat dabei die von ihm selbst stammenden Signaturen (obwohl nicht immer) auf die Bücher aufgeschrieben¹⁴. Wo die Löbauer oder Thorner Provenienz nicht ausdrücklich eingeschrieben wurde, kann man die einzelnen Inkunabeln nicht einer bestimmten Sammlung zuschreiben, wenn keine Bestätigung durch die Archivquellen existiert. Im Staatsarchiv Thorn (Archiwum Państwowe w Toruniu) ist ein von Lucas zusammengestelltes Verzeichnis der früher den Dominikanern gehörenden Bücher vorhanden. Diese Quelle wurde von W. Kwiatkowska in ihrer Dissertation ausgenutzt¹⁵. Die Inkunabeln, die aus der Bibliothek der Thorner Dominikaner stammen, empfinden wir als uns besonders nahe, da sie mit der Geschichte der Stadt verbunden sind¹⁶ und zugleich ein Zeugnis über die seltsamen Schicksale der Bücher ablegen, welche die Geschichte dieser Region widerspiegeln.

Interessant ist der Ursprung des Druckes „Vocabularius iuris utriusque“ (Nr. 212). Aufgrund des Buchbinderwerkzeugs und der Verzierungstechnik hat E. Szandorowska dieses Druckwerk der Bibliothek der Brüder des Gemeinsamen Lebens in Kulm (Chełmno) zugeschrieben¹⁷, die dort eine Schule hatten. Es ist sehr wahrscheinlich, daß diese Schule von dem Patron unserer Universität, dem Nicolaus Copernicus, vor seiner Reise zum Studium nach Krakau besucht wurde¹⁸. Einen Zusammenhang mit der Kulmer Akademie (die Schule der Brüder des Gemeinsamen Lebens bildet einen Bestandteil der Geschichte der Kulmer Akademie) weist noch ein Sammel-

¹⁴Auf den aus Löbau stammenden sind es: Cb.70 (Nr. 83; C = Alte Drucke, b = Quartformat), C.66 (Nr. 162), und auf denen der Dominikaner: C.105 (Nr. 105), C.106 (Nr. 104) und C.108 (Nr. 191); vgl. Ill. 17 a, b.

¹⁵Średniowieczne księgozbiory franciszkanów i dominikanów toruńskich jako świadectwo ich kultury umysłowej i możliwości oddziaływania na środowisko mieszczańskie (Die mittelalterlichen Büchersammlungen der Thorner Franziskaner und Dominikaner als Zeugnis ihrer geistigen Kultur und der Möglichkeiten ihrer Einwirkung auf das stadtbürgerliche Milieu), Dissertation, entstanden unter der Leitung von Prof. Dr. habil. Antoni Czacharowski, Toruń 1991, Anhang [Maschinenschrift] Universitätsbibliothek Thorn, Sign. 1437.

¹⁶Die historischen Büchersammlungen aus Thorn werden in der Książnica Miejska (Stadtbücherei) aufbewahrt. Sie hat 68 Wiegendrucke, vgl. A. Lewandowska, Inkunabuly Książnicy Miejskiej im. M. Kopernika w Toruniu, Toruń 1979.

¹⁷E. Szandorowska, Biblioteka i pracownia introligatorska Braci Wspólnego Życia w Chełmnie (Die Bibliothek und die Buchbinderei der Brüder des Gemeinsamen Lebens in Kulm), [In:] Rocznik Biblioteki Narodowej, T. 9, 1973, S. 265-285, Nr. 80.

¹⁸Z. H. Nowak, Nicolaus Copernicus als Schüler der Stadtschule St. Johannes in Thorn und des Particularstudiums in Kulm, [In:] Das 500jährige Jubiläum der Krakauer Studienzzeit von Nicolaus Copernicus. Internationales Kulturzentrum, Krakau 1993, S. 55-65.

einband aus unserer Sammlung auf (Nr. 61, 156, 187, 207). Er wurde 1756 in die Bücherei der Akademie aufgenommen.

Nicht alle Provenienzen wurden hier behandelt. Sie wurden in zeitlicher Reihenfolge bei der Beschreibung der Inkunabeln im Hauptteil des Katalogs erwähnt; im Provenienzregister haben wir nach Möglichkeit Informationen über die einzelnen Besitzer angegeben¹⁹. Viele Provenienzen, insbesondere die frühesten, ließen sich überhaupt nicht feststellen. Häufig sind die Inschriften kaum noch lesbar oder sie fehlen überhaupt. Die späteren Besitzer verwischten die Eigentumsinschriften ihrer Vorgänger oder schnitten sie aus; manchmal haben die Erstinhaber keine Eigentumszeichen hinterlassen. Am schwierigsten ist es mit der Beschreibung der Provenienzen bei den vor der Universitätsbibliothek Thorn angekauften Büchern, weil es sich dabei um Einzelexemplare aus zerstreuten früheren Sammlungen handelt. Es gibt 26 solche Wiegendrucke²⁰, darunter wurden vier von dem Bücherliebhaber und -sammler, Jan Zablocki, einem Professor der Botanik an unserer Universität, abgekauft.

Einige Inkunabeln wurden mit der Hand verziert. Sie haben kunstvoll ausgeführte Initialen am Anfang des Texts. Es gibt darunter solche, die vergoldet, vielfarbig bemalt und mit einer Blumenornamentik versehen wurden, die den gesamten Blattrand bedeckt. Am häufigsten sind es jedoch kleine Initialen am Anfang der Kapitel, meistens rot oder blau. Der Text wurde nach dem Vorbild der früheren Handschriften meist mit roter, oder auch mit blauer Farbe rubriziert. Manche Holzschnitte wurden mit der Hand koloriert. Bei einem großen Teil der Inkunabeln sind jedoch derartige Verzierungen nicht vorhanden.

Einen besonderen Wert stellen bei den Wiegendrucken die kunstvoll ausgeführten Einbände aus der Zeit ihrer Drucklegung oder aus der ersten Hälfte des 16. Jh. dar. Ihr Erhaltungszustand ist im allgemeinen gut, obwohl es selbstverständlich sehr stark beschädigte oder auch erstaunlich gut erhaltene Exemplare gibt. Ihre schematisierten Beschreibungen wurden in dem Katalog angegeben; wo es möglich war, wurde auch der Hersteller genannt²¹.

¹⁹Das Verzeichnis der Provenienzen unter der bibliographischen Beschreibung eines Wiegendruckes bestätigt die Richtigkeit des bekannten Spruches: *habent sua fata libelli*. Zur Veranschaulichung seien die Schicksale von zwei Inkunabeln angeführt (Nr. 26 und 129). Der Besitzer von beiden war u.a. Jan Sikorski, der wahrscheinlich an der Jahrhundertwende 16./17. lebte; ein von diesen Wiegendrucken wurde von der Bibliothek 1960 gekauft (Nr. 26), der andere kam zusammen mit der Bibliothek des ehemaligen deutschen Gymnasiums in Köslin (Nr. 129).

²⁰Nr. 5, 8, 11 Exemplar b, 13, 14, 15, 16, 17, 26, 29, 31, 53, 66, 95, 119, 132, 133, 134, 137, 138, 157, 160, 177, 181, 203, 208.

²¹Es bezieht sich auf Kaspar Angler, den Buchbinder der Schloßbibliothek (Nr. 57, 109),

Interessantes Material für Historiker bilden die Spuren der Lektüre: Rand- und sonstige Glossen, sowie Unterstreichungen. Sie sind eine Grundlage für die Erforschung der Aufnahme der Bücherinhalte durch die Leser. Diese These läßt sich am Beispiel einer Aufzeichnung in einem Wiegendruck veranschaulichen, welcher sich mit dem Konstanzer Konzil befaßt (Nr. 175). Der Leser, der, wie man vermuten darf, in der ersten Hälfte des 16. Jh. lebte, hat mit Worten (darunter auch polnischen) und Zeichnungen seine negative Einstellung gegenüber den Päpsten und seine Bewunderung für Martin Luther ausgedrückt. Sogar in dem Kolophon hat er bei dem Datum der Drucklegung: 1483, aufgeschrieben, daß es das Geburtsjahr M. Luthers ist²².

Manchmal kann man in den Inkunabeln Aufzeichnungen über wichtige und interessante Ereignisse finden. Zum Beispiel in dem Werk von J. Herolt „Liber discipuli de eruditione Christifidelium“ (Nr. 92) befindet sich eine Nachricht über den Aufenthalt in Krakau des späteren Heiligen, Johannes von Capestrano²³. Es finden sich in den Inkunabeln Aufzeichnungen, die mit dem Inhalt des Buches nicht unmittelbar verbunden sind, und die aus späteren Jahrhunderten stammen. Ein Beispiel dafür liefert eine umfangreiche Notiz über „den Fall einer Drude“ im Jahre 1674 (Nr. 11 Exemplar b). Häufig befinden sich in den Wiegendrucken verschiedene Sentenzen und Sprüche. Z.B. im Sammelband Inc.II.6-21 hat der Inhaber auf fast jedes Werk den Spruch „Spes lenit curas“ oder seine Abkürzung „S.L.C.“ aufgeschrieben²⁴.

In dem Vorwort betonen wir die individuellen Merkmale der in unserer Bibliothek aufbewahrten Inkunabeln, da die universellen Merkmale, welche in ihrer gesamten Auflage auftreten, aus den Bibliographien und Katalogen bekannt sind. Wir charakterisieren auch die Autoren und die Inhalte dieser Werke nicht, weil sie typisch sind für die Epoche, in der sie entstanden waren; ihr Inhalt war ja kein grundsätzliches Kriterium für ihre Einverleibung in die Sammlung der Wiegendrucke der Thorner Universitätsbibliothek.

die Werkstätte der Brüder des Gemeinsamen Lebens (Nr. 212), sowie die zeitgenössischen Konservateure und Buchbinder (J. Wyzga — Nr. 11 Exemplar b, E. Martin — Nr. 104, J. Nowak, Universitätsbibliothek Thorn — Nr. 13-15, M. Słobosz — Nr. 142).

²²Für die Entzifferung dieser Aufzeichnungen danke ich herzlich Frau Dr. Teresa Borawska.

²³Johannes de Capestrano kam nach Krakau auf Anliegen des Königs Kasimir Jagiellończyk und des Kardinals Zbigniew Oleśnicki. Er predigte hier acht Monate im Jahre 1453. M. Pirożyński, *Zakony męskie w Polsce* (Die Männerorden in Polen), Lublin 1937, S. 87.

²⁴Auf demselben Sammeleinband unterzeichnete sich der Besitzer mit A.P.C., und nur auf der Nr. 13 (Inc.II.18. adl.13 = Nr. 176) unterzeichnete er den vollen Wortlaut: Andreas Pelzer Carensy.

Im allgemeinen besitzt die Nicolaus-Copernicus-Universitätsbibliothek Wiegendrucke aus 94 Buchdruckereien, die in 32 Zentren der Buchdruckerkunst Europas im 15. Jh. gedruckt wurden (vgl. das topo-typographische Register, S. 155). Die meisten, insgesamt 32 Drucke, stammen aus der Nürnberger Druckerei von Anton Koberger, dem sehr tatkräftigen Buchdrucker und Verlagsbuchhändler in seiner Epoche. Darüber hinaus haben wir 25 Druckwerke, welche in den Druckereien Venedigs hergestellt wurden. Die zeitlich frühesten Inkunabeln der Sammlung sind zwei 1471 (Nr. 23, 111) gedruckten Bücher. In unserer Sammlung bewahren wir 35 Wiegendrucke auf, die in Polen nur durch unsere Exemplare vertreten sind (vgl. Konkordanzen, S. 175); wir haben auch 7 bibliographische Einheiten, die in unseren Beständen durch je zwei Exemplare vertreten sind²⁵.

Das wertvollste Denkmal der Buchdruckerkunst, welches sich in der Universitätsbibliothek in Thorn befindet, ist das „Passien Büchlein“ (Nr. 152). Es ist ein im Weltmaßstab einziges Exemplar: ein im Oktavformat gedrucktes kleines Buch von 40 Blättern, in dem in hochdeutscher Sprache Lebensgeschichten von vier Märtyrerinnen aus der Jahrhundertwende 3./4.: Dorothea, Barbara, Katharina und Margarete beschrieben wurden. Dieses Druckwerk wurde aus dem Einband eines Marienburger Rechnungsbuches (welches früher im Königsberger Staatsarchiv aufbewahrt wurde) von Paul Schwenke herauspräpariert²⁶. Der letzte Faltbogen, auf dem sich wahrscheinlich das Kolophon befand, wurde dabei nicht gefunden²⁷. Typographische Forschungen P. Schwenkes gestatten jedoch, diesen Druck der Buchdruckerei von Jakob Karweysse in Marienburg zuzuschreiben. Das Datum des Druckes wurde für das Jahr 1492 bestimmt. Der Marienburger Goldschmied Jakob Karweysse war der erste Buchdrucker im Königlichen Preußen, was den Wert dieses einmaligen Druckwerks aus einer ephemeren Druckerei noch erhöht²⁸. Eben wegen seines Druckortes bildet das „Passien Büchlein“ heute

²⁵Nr. 11, 43, 46, 54, 62, 123, 147.

²⁶Z. Nowak, *Początki sztuki drukarskiej na Pomorzu w XV wieku* (Die Anfänge der Buchdruckerkunst in Pommerellen im 15. Jh.), Gdańsk 1976, S. 83.

²⁷Ebenda, S. 68-76

²⁸Jakob Karweysse hat nur zwei Drucke herausgegeben. Neben des „Passien Büchlein“ war es eine Lebensbeschreibung der Dorothee aus Montau von Johannes von Marienwerder (bis zur Auffindung des „Passien Büchleins“ galt er als Verleger eines einzigen Titels). Fragmente des „Leben der seligen frawen Dorothee“ besitzt die Bibliothek des Höheren Priesterseminars in Pelplin (IBP 3173). Das komplette Exemplar, übrigens aus der Bibliothek des Thorner Akademischen Gymnasiums, befindet sich in der Saltykov-Šcedrin-Bibliothek in Sankt-Petersburg. Vor dem Zweiten Weltkrieg befand sich das „Leben der Dorothee“ auch in Königsberg. Unlängst, im Juni 1994, haben wir in der Universitätsbibliothek Thorn ein charakteristisches schwarzes Blättchen aus der Ausstellungs-

ein durchaus wertvolles Pomeranicum und Polonicum. Darüber hinaus sind wir im Besitz des in Nürnberg auf Bestaltung des Krakauer Buchdruckers Johannes Haller im Auftrag des Bischofs von Gnesen Fryderyk Jagiellończyk hergestellten „Missale Cracoviense“.

Der Großteil der Inkunabeln in den Beständen der Universitätsbibliothek Thorn wurde in lateinischer Sprache, einige wurden in deutscher Sprache (Nr. 39-40, 57, 75-76, 175, 179), in niederdeutscher Mundart (Nr. 41, 106, 165) und ein in hochdeutscher Mundart (Nr. 152) gedruckt. Wir haben einige zweisprachige lateinisch-deutsche (Nr. 168-169) Druckwerke und ein in niederländischer Sprache (Nr. 196).

Die Sammlung der Inkunabeln der Nicolaus-Copernicus-Universitätsbibliothek, obwohl viel kleiner als ähnliche Sammlungen der Bibliothek der Polnischen Akademie der Wissenschaften in Danzig (Biblioteka Polskiej Akademii Nauk w Gdańsku, frühere Danziger Stadtbibliothek) (843 Einheiten), oder der Bibliothek des Höheren Priesterseminars in Pelplin (679 Einheiten), ergänzt sie gemeinsam mit den Wiegendruckten der Stadtbücherei Thorn (Książnica Miejska w Toruniu) unser Wissen über die ältesten gedruckten Bücher, die im alten Königlichen und Herzoglichen Preußen im Umlauf waren.

Der nun vorbereitete Katalog dieser Sammlung informiert vor allem über den aktuellen Aufbewahrungsort der Fragmente der historischen Sammlungen der früheren deutschen Institutionen, insbesondere aus Königsberg, die infolge des Zweiten Weltkrieges zerstreut wurden. Wir hoffen, daß es den interessierten Forschern die nötigen Informationen liefern und zum Abbau der Mythen über die Größe der in Thorner Universitätsbibliothek „verborgen gehaltenen“ früher deutschen Bücherbeständen beitragen wird.

Der Katalog wurde nach Autoren- und Titelstichwörtern alphabetisch geordnet. Die bibliographische Beschreibung wurde aus *Incunabula quae in bibliothecis Poloniae asservantur* übernommen. Nach der bibliographischen Beschreibung zitieren wir die Nummern aus den Bibliographien und Katalogen. Wir haben uns dabei auf den *Gesamtkatalog der Wiegendrucke* (GW), Hain (H), Copinger (C), Reichling (R), den polnischen Zentralkatalog (IBP), das Verzeichnis der Inkunabeln der Nicolaus-Copernicus-Universitätsbibliothek von S. Lisowski aus dem Jahre 1964 und vereinzelt auf andere gedruckten Kataloge (siehe das Verzeichnis des zitierten Schrifttums,

sammlung (vgl. Anmerkung 11) gefunden, mit folgender Aufschrift: „Inc.3030 Joh. Marienwerder: Das Leben der seligen Dorothea. Marienburg, Jakob Karweyse 1492“. Ist es möglich, daß dieses Büchlein nach Thorn gelangte und im Chaos der ersten Etappe der Zusammenführung und Sichtung der Bestände verloren ging — oder ist nur eben dieses Blättchen gerettet worden?

S. 29) beschränkt. Nach den bibliographischen Zitaten werden die individuellen Merkmale eines jeden Exemplars angegeben. Wir informieren über die Beschädigungen, indem wir ihre Art, und worauf sie sich beziehen, anführen; über die Initialen und Rubriken, über die mit der Hand kolorierten Holzschnitte, über die Glossen, Randbemerkungen, Notizen, Pergamentschutzblätter u.dgl. Danach führen wir die Provenienzen auf, und zwar vollständig in zeitlicher Reihenfolge, angefangen mit der ältesten Aufzeichnung bis zum Akzeßbuch der Nicolaus-Copernicus-Universitätsbibliothek. Auf die Angabe der historischen Signaturen der Schloßbibliothek Herzog Albrechts haben wir verzichtet²⁹. Wir geben nur an, wer sie aufgeschrieben hat (die herzoglichen Bibliothekare: Polyphem, Zell). Das nächstfolgende Element ist die Beschreibung des Einbandes, welche sich auf die Art des Materials (Holzbrett, Pappe, Leder³⁰) sowie der Technik der Verzierung (blinde oder vergoldete Prägung) beschränkt. Das Buchbinderwerkzeug wird ebenfalls nicht erwähnt. Am Ende geben wir die annähernde Herstellungszeit an, sowie das Druckwerk selbst nicht das Datum aufweist. Die Beschreibung endet mit der Angabe der Signatur der Universitätsbibliothek Thorn.

Den Haupttext des Katalogs ergänzen die Register der Provenienzen und der Buchdrucker, sowie die Konkordanzen. Ein wichtiges Element, welches die Sammlung dem Benutzer nahebringen soll, sind die von Waclaw Górski ausgeführten photographischen Aufnahmen.

Bei der Bearbeitung des Katalogs stützten wir uns auf die Materialien, die von den früheren Bibliothekaren: Dr. Krystyna Podlaszewska und dem Dipl. Oberkustos Magr. Leonard Jarzębowski stammen³¹. In der Vorbereitung dieses Katalogs hatte seinen Anteil auch der seiner Arbeitspraxis und seinem Alter nach jüngste Mitarbeiter der Sektion der Alten Drucke, Magr. Adam Piłula. Er ist der Autor der Computerbearbeitung.

²⁹Die erwähnten Signaturen setzen sich aus mehreren Gliedern zusammen. Ihre Anführung würde nur den Umfang des Katalogs vergrößern, wodurch die Klarheit der Beschreibungen nichts gewinnen könnte. Darüber hinaus sind diese Signaturen in den meisten Fällen durchstrichen, korrigiert, verklebt, ausgebleicht und demnach wenig lesbar — Ungenauigkeit wäre die Folge.

³⁰Manchmal ist die Farbe des Leders schwer zu beschreiben. Ursprünglich konnten sie weiß sein, jetzt vergilbten sie, ähnlich konnten die braunen Einbände schwarz werden u.dgl.

³¹Es ist vor allem die Provenienzkartei, die 1983-1985 bearbeitet wurde. In der gleichen Zeit wurde von L. Jarzębowski ein Zettelkatalog und von K. Podlaszewska das Inventurverzeichnis bearbeitet. Bis zu dieser Zeit war die einzige Informationsquelle über die Wiegendrucke der Universitätsbibliothek Thorn das von Stanisław Lisowski, dem ersten Bibliothekar, der sich mit den alten Drucken in dieser Bibliothek befaßte, bearbeitete und 1964 gedruckte Verzeichnis der Inkunabeln. S. Lisowski gab außer den Beschädigungen keine individuellen Merkmale an. Sein Verzeichnis hatte 171 Einheiten verzeichnet. Seitdem 42 Einheiten hinzugekommen.

Ich danke herzlich allen denen, die zur besseren Vorbereitung des Katalogs beigetragen haben, insbesondere Herrn Michał Spandowski, dem Leiter der Abteilung der Alten Drucke der Nationalbibliothek (Biblioteka Narodowa), dessen Bemerkungen, Berichtigungen und Ergänzungen³² auf eine wesentliche Weise die endgültige Gestalt des Katalogs beeinflusst haben.

Maria Strutyńska

Übersetzung: Jerzy Serczyk

³²Herr Michał Spandowski benutzte, was von ihm betont wurde, die Materialien, welche von den Frauen Maria Bohonos-Zagórska und Eliza Szandorowska für den Zentralkatalog der Wiegendrucke gesammelt wurden. Ihr Wissen und Erfahrung haben uns ermöglicht, u.a. den Besitzer, der nur mit den Anfangsbuchstaben P.H. (Nr. 52) bezeichnet wurde, zu identifizieren und die Provenienzbeschreibungen zu vervollständigen.

LITERATURA

- BNP Bibliothèque Nationale [Paris]. Catalogue des incunables. T. II. Fasc. 1-4. Paris 1981-1985.
- C W. A. Copinger: Supplement to Hain's Repertorium Bibliographicum. P. 1-2. London 1895-1902. Repr.: Berlin 1926.
- GW Gesamtatalog der Wiegendrucke. Herausgegeben von der Kommission für den Gesamtatalog der Wiegendrucke. Bd. 1-7, 8 (Lief. 1). Leipzig 1905-1940, Bd. 8 (Lief. 2-5), 9 (Lief. 1-4) Herausgegeben von der Deutschen Staatsbibliothek zu Berlin. Stuttgart 1973-1989,
- H L. Hain: Repertorium bibliographicum, in quo libri omnes ab arte typographica inventa usque ad annum MD typis expressi ordine alphabetico vel simpliciter enumerantur vel adcuratius recensentur. Vol. 1-2. Stuttgartiae — Lutetiae Parisiorum 1826-1838.
- HN Nachträge zu Hain's Repertorium bibliographicum und seinen Fortsetzungen. Als Probe des Gesamtatalogs der Wiegendrucke herausgegeben von der Kommission für den Gesamtatalog der Wiegendrucke. Leipzig 1910.
- IBP Inkunabuły w bibliotekach polskich. Centralny katalog. Incunabula quae in bibliothecis Poloniae asservantur. Pod redakcją A. Kaweckiej-Gryczowej, opracowały M. Bohonos i E. Szandorowska. T. 1. Wrocław [i in.] 1970. T. 2. Uzupełnienia. Indeksy. Pod redakcją A. Kaweckiej-Gryczowej, opracowali M. Bohonos, M. Spandowski i E. Szandorowska. Wrocław [i in.] 1993.
- Kat. Elb. L. Neubaur: Katalog der Stadtbibliothek zu Elbing. Bd. 1-2. Elbing 1893-1894.
- LT S. Lisowski: Incunabula typographica Bibliothecae Universitatis Thorunensis. Toruń 1964. (Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Nauki Humanistyczno-Społeczne. Z.11 Nauka o książce II s. 143-187).
- Mads V. Madsen: Katalog over det Kongelige Biblioteks Inkunabler. Bd 1-2. København 1935-1938; Bd 3: Accession 1938-1962. København 1963.

- NdB C. Borchling, B. Claussen: Niederdeutsche Bibliographie. Gesamtverzeichnis der niederdeutschen Drucke bis zum Jahre 1800. Bd 1: 1473–1600. Neumünster 1931–1934. Bd 2: 1601–1800. Nachträge, Ergänzungen, Verbesserungen, Register. Neumünster 1931–1937. Bd 3, T. 1: B. Claussen: Nachträge, Ergänzungen, Verbesserungen zu Bd 1 und 2. Neumünster 1957.
- R D. Reichling: Appendices ad Hainii-Copingeri Repertorium bibliographicum. Additiones et emendationes. Fasc. 1—6 + Indices fasciculorum. Monachii 1905–1911; Supplementum. Monachii 1914.
- VK E. Voulliéme: Der Buchdruck Kölns bis zum Ende des fünfzehnten Jahrhunderts. Bonn 1903. (Publikationen der Gesellschaft für Rheinische Geschichtskunde XXIV).

SKRÓTY

adl.	adligat
Akc.	akcesja
Bibl.	biblioteka
ca	circa
comm.	commentum, commentavit
cont.	contenta, continentur
corr.	correxit
def.	defekt
ed.	edidit, editio, editor
Elb. Gymn. Bibl.	Elbinger Gymnasial Bibliothek
FWR	F[ridericus] W[ilhelmus] R[ex]*
fasc.	fasciculus
ff.	folia
fol.	folio
Germ.	Germanice
inc.	incunabulum
incl.	inclusive
jęz.	język
K.	kupno
k.	karta, karty
L.inw.	liczba inwentarzowa
ll.	lineae
łac.	łaciński
NB.	nota bene
Neerland.	Neerlandice
opr.	oprawa
P.	pars
praec.	praecedit
poz.	pozycja
prow.	proweniencja
r	recto
s. a.	sine anno
sygn.	sygnatura
s. l.	sine loco

* Stylizowane litery FWR w pionowym owalu — pieczętka Królewskiej i Uniwersyteckiej Biblioteki w Królewcu, zob. il. 1, 12, 31.

s. typ.	sine typographo
s. v.	sub voce
Tor. U	Toruń Uniwersytet
trad.	traduxit
typ.	typographus
v	verso
w.	wiek
W.	wymiana
war.	wariant
zb. zabezp.	zbiory zabezpieczone

Sygnatura inkunabułu w Bibliotece UMK składa się ze skrótu Inc. (incunabulum), cyfry rzymskiej oznaczającej format (I — 8°, II — 8°, 4°, III — 4°, 2°, IV — 2°) oraz liczby zapisanej cyframi arabskimi, oznaczającej kolejny numer inwentarzowy.

SPIS ALFABETYCZNY
INKUNABULÓW

ABSTEMIUS LAURENTIUS

1. Fabulae. Ed. Domitius Palladius. Cum additionibus Petri Pauli Phantasi et Ioanna Antracini. — Aesopos: Fabulae. Lat. Trad. Laurentius Valla. Venezia, Io. Tacuinus, I VI 1499. 4

GW 128. IBP 4. LT 1. Kat. Eib. II, s. 237.

Niektóre marginalia niemieckie [XVI w.].

NB: Indeks rękopiśmienny lat. [XVI w.].

Prów.: 1. Eib. Gymn. Bibl. [pierzalla] [sygn.] B.3, Miscell. 1.

2. Br. U — depozyt.

Opis: pergaminowy rekonstr. okładzina oderwana od bloku książki, pergamin z rozdrużonym tekstem [XVII w.]

Inc. II.24 ad.1

ACCERSIUS FLORENTINUS (GLOSSATOR) zob. poz. 69, 70

ACRO-HELENIUS zob. poz. 109

ADELARDUS BATHONIENSIS zob. poz. 77

AELIANUS CLAUDIUS TACTICUS zob. poz. 184

AESOPUS zob. poz. 1

ALANUS DE INSULIS

2. Doctrinale altum parabolarum, cum commento. Leipzig, Melch. Lotter, [1499. 4]

GW 595. IBP 72. BT 2.

Proweniencja i oprawa jak poz. 189

Inc. III.5 ad.3

ALBERTANUS CAUSIDICUS BRIXIENSIS

3. De arte loquendi et tacendi. Köln, [Henr. Quentell], 1497. 4

GW 563. IBP 89. LT 3.

Proweniencja i oprawa jak poz. 189

Inc. II.21 ad.16

KATALOG

a. typ.	Y	Y	Tisła tipografno
a. v.			sub. vočr
Tor. U			Toruŭ Universtyet
trad.			tradyciŭ
typ.			typografias
v.			verso
w.			wick
W.			wymiana
wat.			wariant
zb. zabezp.			zbiory zabezpečozn

Signaturen inknabulu w Bibliotheca UMK sklada si z skrotu Inc. (Incunabulum), cyfr, rzymskiej oznaczajacych wieki: I — 8, II — 8, 3, III — 4, 2, IV — 2 oraz litery zapisanej cyframi, oznaczajacej kolejny numer inwentarzony.

KATALOG

SPIS ALFABETYCZNY INKUNABUŁÓW

ABSTEMIUS LAURENTIUS

1 Fabulae. Ed. Domitius Palladius. Cum additionibus Petri Pauli Phantini et Ioannis Antracini. — **Aesopus**: Fabulae, Lat. Trad. Laurentius Valla. Venezia, Io. Tacuinus, 1 VI 1499. 4°.

GW 128. IBP 4. LT 1. Kat. Elb. II, s.237.

Nieliczne marginalia niemieckie [XVI w.].

NB. Indeks rękopiśmienny łac. [XVI w.].

Prow.: 1. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] B.3, Miscell. 1

2. Tor. U — depozyt

Opr.: pergaminowy rękopis, zniszczona: górna okładzina oderwana od bloku książki, pergamin z uszkodzonym tekstem [XVII w.]

Inc.II.24 adl.1

ACCURSIUS FLORENTINUS (GLOSSATOR) zob. poz. 69, 70

ACRO HELENIUS zob. poz. 100

ADELARDUS BATHONIENSIS zob. poz. 77

AELIANUS CLAUDIUS TACTICUS zob. poz. 184

AESOPUS zob. poz. 1

ALANUS DE INSULIS

2 Doctrinale altum parabolarum, cum commento. Leipzig, Melch. Lotter, [14]99. 4°.

GW 505. IBP 72. LT 2.

Proweniencja i oprawa jak poz. 189

Inc.II.8 adl.3

ALBERTANUS CAUSIDICUS BRIXIENSIS

3 De arte loquendi et tacendi. Köln, [Henr. Quentell], 1497. 4°.

GW 563. IBP 89. LT 3.

Proweniencja i oprawa jak poz. 189

Inc.II.21 adl.16

ALBERTUS MAGNUS

4 Mariale. [Strasbourg, Mart. Schott, non post 1486]. 2°. GW 681 (ca 1485/9). IBP 106. LT 6 (datum = GW).

Def.: k. a₂ zachowana we fragmencie.

Inicjały i rubryki czerwone.

Nieliczne marginalia czerwonym atramentem [XV w.]. Rękopis w jęz. łac. na wyklejce górnej okładziny [XV w.]. K. ochronne pergaminowe z rękopiśmiennym fragmentem *Dialogu Salomona z Marcholtem*, w jęz. łacińskim. 4 k. „in quarto” [XV w.].

Prow.: 1. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] UU.3
2. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra jasna, wycisk ślepy, fragmenty klamer, rejestr introligatorski, zaczep od łańcucha [XV w.]

Inc.III.54 adl.1

Zob. też poz. 112

Pseudo-ALBERTUS MAGNUS

5 Compendium theologiae veritatis. Cum tabula. — **Bernoldus** de Caesarea: Distinctiones de tempore et de sanctis, quarum declarationes ex Compendio theologiae veritatis capiuntur. [Nürnberg, Io. Sensenschmidt, ca 1470/72]. 2°. GW 596. IBP 134. LT 4.

Inicjały i rubryki czerwone.

Żywa pagina [XV w.]. Na wyklejce dolnej okładziny rękopis *Psalmu 31* w jęz. polskim [XVIII w.].

Prow.: 1. Generosus Dominus Martinus Gladisz cuius [... — zamazane] confrater noster et benefactor munificentissimus Conventui Casimiriensi Ordinids S[an]cti Francisci Fratrum Minorum de strictiori observantia Reformatorem dat deputat hunc librum legat, oretur pro eo. Anno 1630 [słownie] die 17 Junii
2. Pro conventu L[...] ad S. Franciscum [nota częściowo ukryta pod następnym zapisem, XVII w.]
3. Pro conventu [Vijltaedsi lub Viljstaedsi — nowy zapis na poprzednim] P.P. Reformatorem ad S.Padauae; [sygn.] 37, [XVII w.]
4. Tor. U - K.1317/61; L.inw.1241

Quoniam satisfacti sit opusculo huic: in quantum dissonate respicit, quia tñi materia clauditur predicabile illustranda, tñi purgandae ac serenandae scientie ad modum conducibile: nō arbitraretur sufficere mihi hūc sequēte tractatū fratris Bernolphi adiungerē, qui prelati opusculi materia sic massificando themata applicauit: et ad corrigendū, edocendū et affirmandū in fide populū edmauit, adaptauitq; ut pene aliud nihil supēre mihi eā diglutiens, hoc ē memorie mandare et populo in caritate fideliter pñdicare ut sit ipsū uerū discendū profit, uersitā docendū aducat, edificet et in uitā eternā pducat.

Incipit Prologus.

Quonia ad laudem dei nemo debet esse uacuu sū ad se sat dandūz nos creauit ipse deus. Ego frater Bernoldus monachus de Celana Cisterciensib; ordinis Augustinensib; dyocesis animaduertens libellū qui summa Theologie uentū nuncupat esse totū predicabile qd pleriq; nullatenus aduertebant: ad laudem dei et edificationē pluriū qui libeoz predicabilū seu sermoniariorū copiam nō habebant: sequenti themata copante dñio, anno dñi. 1210. compalauit. ponens de singulis dieb; dominicis et festiuis ad minus duo themata more usitato: predicantib; distincta. quoz etiā themata pfectionē sufficientē habebit lector de predica summa Theologie uentū designatū clare quoq; libro et capitulo ipsa plectio ualeat reperiri que etiā designatio patebit in fine singuloz thematū euidenter

Dominica prima in aduentu domini.

Quone ppter ē nostra salus q̄ cū credidimus. Ro. 13. In istis uerbis apostoli tria inlinant attendenda. Primo tempus gr̄e quod ē tempus plenitudo. ibi. Nūc. Secundo utilitatē ipsius tempis euidens certitudo. ibi. Quia ppter ē salus. Tertio eius certitudinis inestimabilis magnitudo. ibi. Cū credidim; dicit autē et ē uerū incarnatū nostra salus q; p ipsū facta ē humani generis reparatio. Require li. 4. c. 5. p uerbu

De eodem.

Quod precessit dies autē a p̄cipio quabit. Ro. 13. In his uerbis apostolus distinguit duplex tempus. Primum est tempus culpe uel ydolatrie que antip̄ aduentū in mūdo regnauit. Secundū est tempus gr̄e que p̄ ipsi aduentū in corde fidelū habundauit. Quod autē dies gr̄e in corde fidelū aie illuiscat nec est ut nox culpe euanescat sū peccatū sit obex gr̄e

1. Pierwsza strona tekstu z inicjałami czerwonymi i niebieskimi oraz czerwonymi rubrykami (k. a₂). U góry sygnatura EE. 11 naniesiona ręką H. Zella; u dołu pieczętka: „FWR” i Biblioteki UMK; poz. 6

2. Oprawa inkunabułu z Biblioteki Zamkowej księcia Albrechta.
Na nalepce z tytułem widoczne sygnatury Polyphema;
na środku zwierciadła sygnatura Zella (por. ilustr. 1); poz. 6

Opr.: tektura, skóra brązowa, wycisk ślepy [XVIII w.], grzbiet restaurowany, późniejszy

Inc.III.109 adl.1

6 Compendium theologiae veritatis. Cum Tabula Thomae Dorniberg. — *Praec. Bernoldus* de Caesarea: Distinctiones de tempore et de sanctis, quarum declarationes ex Compendio theologiae veritatis capiuntur. Ulm, Io. Zainer, [ca 1478/81]. 2°.

GW 600. IBP 138. LT 5.

Inicjały czerwone, nieliczne niebieskie; rubryki czerwone.

Marginalia [XV/XVI w.].

Prow.: 1. [Biblioteka Zamkowa — sygnatury Polyphema i Zella]

2. FWR [pieczętka]; [sygn.] Inc.1487

3. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra jasna, wycisk ślepy, zapięcie [XV/XVI w.]

Inc.III.20

7 De laudibus Mariae. Strasbourg, Mart. Flach, 1493. 2°.

GW 616/10. IBP 147. LT 101.

Def.: brak k. 1.

Na początkowych kartach nieliczne podkreślenia.

Prow.: 1. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] UU.3

2. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, resztki klamer [XVI w.]

Inc.III.10 adl.1

ALBIGNANUS PETRUS TRECIUS zob. poz. 44

ALPHONSUS DE SPINA

8 Fortalitium fidei. Nürnberg, Ant. Koberger, 25 II 1494. 4°.

GW 1578. IBP 258. LT -.

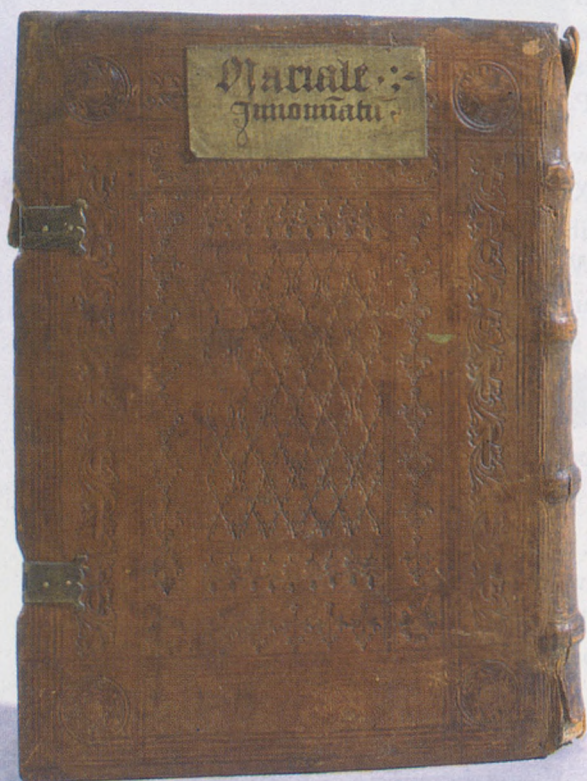
Def.: brak k. i₁; k. r₈ uszkodzona.

Inicjały czerwone, na k. a₁ złożony.

Nieliczne marginalia kilku rąk [XVI w.].

Prow.: 1. Ad Bibliothecam [Conventus ... — zamazane]ensis P.P. Reformatorum [pocz. XVIII w.]

2. Tor. U — K.1798/63; Akc. 1675

3. Oprawa inkunabułu z Biblioteki Elbląskiej; poz. 7

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, jedna klamra i fragment drugiej, ślad po łańcuchu, wyklejki nowe [XV/XVI w.]

Inc.II.66

ALT GEORGIUS zob. poz. 183

ANDREAE IOANNES

9 Super arboribus consanguinitatis, affinitatis et cognationis spiritualis. Nürnberg, Frid. Creussner, 1483. 2°.

GW 1697. IBP 301. LT -.

Def.: tekst uszkodzony mechanicznie i przez korniki.

Inicjały i podkreślenia czerwone.

Proweniencja i oprawa jak poz. 141

Inc.III.138 adl.3

Zob. też poz. 42, 43, 44, 45

ANGELI IACOBUS zob. poz. 171

ANGELUS DE CLAVASIO

10 Summa angelica de casibus conscientiae, cum additione Hieronymi Tornieli. Strasbourg, Mart. Flach, 1 XII 1491. 2°.

GW 1932. IBP 356. LT 47.

Def.: brak k. CCCLIII = GG₇.

Inicjały czerwone i niebieskie; inicjał wstępny ozdobny, niebiesko-czerwony.

Prow.: 1. Stadtbücherei Elbing [pieczętka]; [sygn.] G.4

2. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, rejestr intrologatorski, ślady po zapięciu, fragment jednego rzemienia od zapięcia, brak grzbietu [XV/XVI w.]

Inc.III.8 adl.1

11 Summa angelica de casibus conscientiae. Nürnberg, Ant. Koberger, 10 II 1492. 2°.

GW 1933. IBP 357. LT 48. Kat. Elb. I, s.99.

Egz. a.

Def.: brak k. pierwszej, czystej; k. a₁ luźna, z uszkodzonym tekstem z lewej strony.

Inicjał wstępny wielobarwny, złożony; inicjały czerwone i niebieskie.

Prow.: 1. Elb. Gymn. Bibl. [śląd pieczętki]; [sygn.] G.4

2. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, resztki klamer, zdefektowana: brak grzbietu, górna okładzina luźna, skóra z ubytkami [XVI w.].
Restaurowana.

Inc.III.57

Egz. b.

Def.: brak k.a₁₋₂.

Inicjały czerwone i niebieskie.

Glosa łac. na k. CVI = s₃ [XVI w.]. Na k. ochronnej przy dolnej okładzinie obszerna (1 $\frac{1}{3}$ strony) notatka w jęz. łac. z pojedynczymi słowami polskimi, opisująca przypadek strzygi z roku 1674 z miejscowości Trzeszawa [?] [XVII w.].

NB. Brakujące karty uzupełnione ręcznie.

Prow.: 1. Sigismundus Falisławski Praebendarius Andr. comparavit pro suo et necessarium suorum usu una cum concordantiis Bibliorum Fl[orensis] 6. [XVI w.]

2. Post eius mortem R. Valentinus Piekoszewicz St. Spit.[?] sacellarius ss. Kos.[?] & Commend. Andr. fl. 3. [pocz. XVII w.]

3. post obitum suprascripti Piekoszewicz venit ad manus liber iste Joannis Krupkowicz vicarii Mokrzien[sis] [XVII w.] [innym atramentem:] plebani [...] Confessarii et Concionatoris Ordinarii Ecclesiae S. Andreae Cracoviensis [XVII w.]

4. [sygn.] e 50 roku 1852 w Pińczowie dnia 29 kwietnia

5. Prof. dr Jan Zabłocki — Kraków 1938

6. Tor. U — K.1174/77; Akc.3318

Opr.: deska, skóra czarna, wycisk ślepy i złocony, brzegi kart czerwone, klamry. Restaurowana: Jan Wyżga, 1938.

Inc.III.129

ANTONINUS FLORENTINUS

12 Summa theologica. P. I—IV. Nürnberg, Ant. Koberger, I) 17 X 1478, II) 10 X 1477, III) 26 I 1478, IV) 29 IV 1479. 2°.

GW 2186. IBP 417 (bez Tor. U). LT -. Kat. Elb. I, s.99.

War. [?]

Def.: P.I — zachowane 72 karty na 254. Brak początku (ok. 107 k.) oraz po kilka kart w różnych miejscach. P. II—IV w ogóle brak.

NB. Zachowany kolofon. Tak zdefektowany egzemplarz wpłynął już do zbiorów elbląskich. Znaki własnościowe znajdują się na pierwszej w całości zachowanej karcie.

Prow.: 1. Elbinger Stadtbibliothek [pieczętka]; [sygn.] S.S.1

2. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy. Zdefektowana: brak $\frac{1}{2}$ dolnej deski, skóra popękana [XV w.]

Inc.IV.28

13 Summa theologica. P. I—IV. Venezia, Leon. Wild [P. IV, 2: Reyn. de Novimagio], I) 1481, II) 1481, III) 1480, IV) 1481. 2°.

GW 2187. IBP 419. LT -.

Def.: brak P. I—III.

NB. Notka bibliograficzna w jęz. włoskim [XIX w.].

Prow.: 1. Iste liber est monasterii S[anc]ti Michaelis de Murano [XVI w.]

2. Tor. U — K.795/75; Akc.3211

Opr.: deska, skóra brązowa, mnisza. Pracownia Introligatorska Biblioteki UMK, J. Nowak, 1991

Inc.III.134

14 Summa theologica. P. I. Venezia, Mar. Saracenus, 18 I 1487. 2°.

GW 2194. IBP 5788. LT -.

Nieliczne marginalia [XVI w.].

Prow.: 1. Fratris Blasij de miletis Scutarensis [XV/XVI w.]

2. Tor. U — K.797/75; Akc.3209

Opr.: deska, skóra brązowa, mnisza. Pracownia Introligatorska Biblioteki UMK, J. Nowak, 1991

Inc.III.132

15 Summa theologica P. III, 1—2. Venezia, Andr. de Paltasichis, 21 IV 1485. 2°.

GW 2198. IBP 428. LT -.

Def.: brak składki DD⁴ P. III, 2.

Prow.: 1. Iste liber est Monasteri Sanctis Michaelis de Murano [XVI w.]

2. Tor. U — K.795/75; Akc.3210

Opr.: deska, skóra brązowa, mnisza. Pracownia Introligatorska Biblioteki UMK, J. Nowak, 1991
Inc.III.133/3.1 + Inc.III.133/3.2

16 Tabula Ioannis Molitoris super Summam theologicam. [Köln, Henr. Quentell, non post 1486]. 2°. GW 2200. IBP 430. LT -.

Inicjał wstępny ozdobny; inicjały i rubryki czerwone.

Prow.: 1. Collegij Societatis Jesu Svi[dn]icij [?] catalogo inscriptus [XVI/XVII w.]
2. Tor. U — K.2929/67; Akc.2200

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, klamry, okucia na rogach. Zdefektowana: górna okładzina oderwana od bloku książki, grzbiet zniszczony [XVI w.]

Inc.III.121

ANTRACINUS IOANNES zob. poz. 1

Pseudo-ARISTOTELES

17 Problemata (Omnes homines...). [Leipzig, Conr. Kachelofen], 1494. 4°. GW 2460. IBP 530. LT -.

Na niektórych k. rubryki czerwone.

Nieliczne marginalia [XV w.].

Prow.: 1. [?]

2. Tor. U — K.1748/68; Akc.2245 (zob. też poz. 66. Prawdopodobnie obie pozycje były pierwotnie w tym samym kločku).

Oprawy brak.

Inc.II.78

ARNOLDUS DE TONGERN

18 Epitomata, sive Reparationes Logicae veteris et novae Aristotelis. Köln, Henr. Quentell, 5 VII 1496. 4°. GW 2514. IBP 538. LT -.

Def.: brak k.x₅₋₆; składek A-X⁶ Y⁴ Z⁶ Aa⁶ Bb⁴ Cc⁶ Dd⁶ Ee⁴ Ff-Ll⁶.

Nieliczne marginalia.

Prow.: 1. Nicolai Wipsii [? — XVIII w.]

2. Libri descripti Magnifici Domini Francisci Smiżynski anno 1705 [spis 16 książek — proveniencja czy luźna notatka nieproveniencyjna?]

Pozostałe proveniencje i oprawa jak poz. 129.

Inc.II.68 adl.2

ARS

19 Ars oratoria. Leipzig, Iac. Thanner, 1498. 4°.

GW 2668. IBP 570. LT 157.

Glosa na k. A₁₋₂ [XV/XVI w.].

Proweniencja i oprawa jak poz. 185

Inc.II.58 adl.3

AUGUSTINUS AURELIUS S.

20 De civitate Dei, cum commento Thomae Waleys et Nicolai Trivet. Mainz, Petr. Schöffner, 5 IX 1473. 2°.

GW 2884. IBP 630. LT 7.

F. 2 aα — war. B, f. 284 - war. B

Def.: brak k.[a_{1, 10}, A₃₋₁₀], składki [B¹⁰], k. [C₁₋₅, I₇₋₁₀, K_{1-2, 8-10}, L₁₋₂, P₂₋₈].

Marginalia łac. [XV/XVI w.].

Prow.: 1. Elbinger Stadtbibliothek [pieczętka]; [sygn.] S.2

2. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, resztki klamer. Zdefektowana: brak górnej okładziny oraz grzbietu [XV w.]

Inc.IV.19 adl.1

21 Explanatio Psalmorum. P. I—III. Basel, Io. Amerbach, 1489. 2°.

GW 2909. IBP 645. LT 8.

Jako wyklejek i k. ochronnych przy dolnej okładzinie użyto k. E₁₋₂ *Seque[n]tie et Hymni p[er] totu[m] annu[m] tam de tempore quam de sanctis*. Impressa Liptzk per Melchiar Lotter anno d[omi]ni Millesimo quingentesimo primo.

- Prow.: 1. [? — ze środka k. ochronnej wycięty ekslibris lub notka proweniencyjna]
2. Liber Thomae Kyrsdorffer plebani ad s. Petrum, pro quo habet [?] duas partes bernhardini [...] a[nn]o 33 ff [?] 6 post letare [?] [na k. ochronnej dolnej okładziny, pocz. XVI w.]
 3. Donatus a Procopio Zwonowski Perill. [?] Monasterio Nouen. [XVII w.]
 4. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] T.1 [przekreślona], SS.1
 5. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, rejestr introligatorski. Zniszczona: skóra z ubytkami, deski pęknięte wzdłuż grzbietu, ślady po okuciach i klamrach [XV/XVI w.]

Inc.III.84

22 Explanatio Psalmorum. P. I—III. Basel, Io. Amerbach, 1497. 2°. GW 2911. IBP 647. LT 9. Kat. Elb. I, s.100.

Inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

- Prow.: 1. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] SS.1
2. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, resztki klamer, rejestr introligatorski, ślad po łańcuchu [XVI w.]

Inc.III.90

23 De Trinitate. [Strasbourg, Typ. Henr. Ariminensis = Ge. Reyser, non post 1471]. 2°. GW 2925 (non post 1474). IBP 656. LT -.

Def.: brak k. [e₉₋₁₂, f₁₋₃, h₆₋₇, l₄₋₆].

Proweniencja i oprawa jak poz. 20

Inc.IV.20 adl.2

Zob. też poz. 112

AUGUSTINUS MORAVUS zob. poz. 24

AVANTIUS HIERONYMUS

24 Emendationes in Catullum et Priapea. Ed. Augustinus Moravus. Corr. Innocentius Ziletus. Venezia, Io. Tacuinus, 1495. 2°.

GW 3098. IBP 5741. LT -.

NB. Pozycja oprawiona między k. e₆ a f₁ Inc.III.123 adl.1 — zob. poz. 203.
Proweniencja i oprawa jak poz. 203
Inc.III.124 adl.2

BAPTISTA DE SALIS

25 Summa casuum conscientiae. — **Sixtus IV** papa: Bulla (Etsi dominici gregis...), Romae 30 XII 1479. [Speyer, Petr. Drach, post 14 IV] 1488. 2°. GW 3323. IBP 783. LT 10.

Inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

NB. Po k. tyt. wszyta k. rękopiśmienna z alfabetycznym wykazem haseł [XV w.].

Prow.: 1. Testamentum d[omi]ni Jacobi Eler, plebani novioris oppidi Elbing, qui obiit Anno D[omi]ni etc. XVI [= 1516] Secunda die Septembris [XVI w.]

2. Fratibus predicato[rum] [con]donavit in elbing [pocz. XVI w.]

3. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] U.3

4. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, 10 ozdobnych okuć na rogach i w środku zwierciadła, łańcuch, resztki klamer, rejestr intrologatorski [XV w.]

Inc.III.16

BARTHOLOMAEUS ANGLICUS

26 De proprietatibus rerum. Strasbourg, [Typ. Iordani = Ge. Husner], 11 VIII 1491. 2°. GW 3412. IBP 803. LT 11.

Def.: brak k. 1 i 6 z pierwszej składki.

Inicjały czerwone i niebieskie, rubryki żółte.

Marginalia [XVI/XVII w.].

NB. Brakujące k. uzupełnione kserograficznie, niektóre k. wzmocnione taśmą klejącą. Zapiska „sehr selten” oraz opis bibliograficzny w jęz. niem. i ang. naklejony na wyklejkę górnej okładziny.

- Prow.: 1. Ex libris Ioannis Sikorski. Cracoviae 28 Aprilis Anno 1599. gs. 18.
 2. Ad usum P. Joan. Chrysost.^{omi} Sicorski [...] et p. Bac.[... — od-darte, pocz. XVII w.]
 3. Liber donatus f[rat]ri Mathiae [...] a p[at]re Joan. Sikorscio pro-tunc Priore Anno 1611 die Prima Martii.
 4. Adamus Krainski Praep[ositus] in Kurnik [!], Pleb[anus] in Tulce et Łobzinca 1647.
 5. Nicolai Jablonski can[on]ici [Łovicens. ?] Praep[ositi] Ze-grzens[is ?] 1682
 6. Ex Bibliotheca Con[ven]tus Łagiew[nicensis] 16[...] SFM [XVII w.]
 7. Tor. U — K.2852/60; Akc.1133

Opr.: deska, skóra biała, wycisk ślepy [XVI w.]

Inc.III.6

27 De proprietatibus rerum. Nürnberg, Ant. Koberger, 20 VI 1492. 2°. GW 3413. IBP 804. LT 12. Kat. Elb. I, s.104.

War.A

Inicjały czerwone i niebieskie; wstępny ozdobny.

Nieliczne marginalia czerwonym atramentem [XVI w.].

Prow.: 1. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] P.1 [przekreślona], N° 15: Ne 3

2. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy i złożony [autor: Bartholomaeus], resztki klamer. Uszkodzona [XVI w.]

Inc.III.42 adl.1

BARTHOLOMAEUS BRIXIENSIS zob. poz. 86

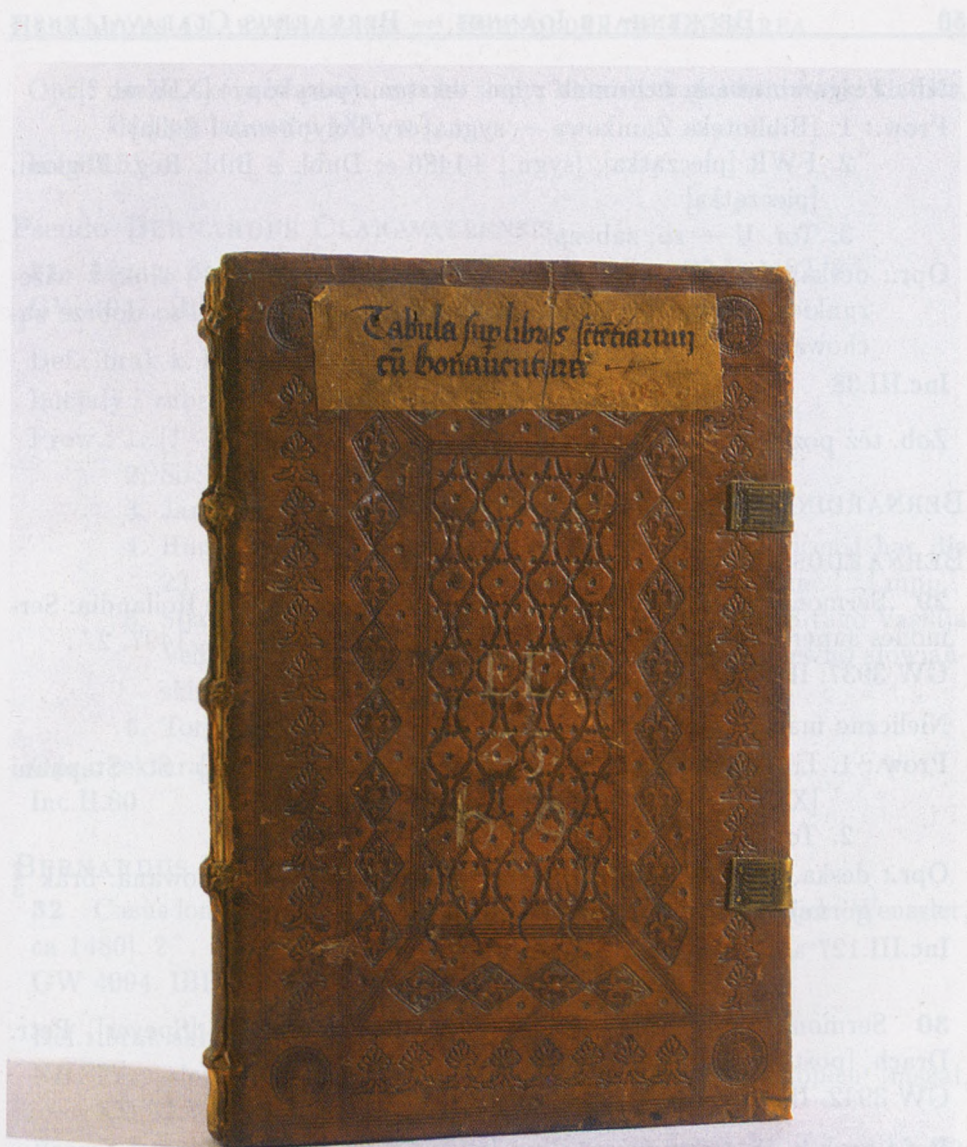
BECCADELLI THOMAS zob. poz.47, 48

BECCARIA ANTONIUS zob. poz. 73

BECKENHAUB IOANNES

28 Tabula super libros Sententiarum cum Bonaventura. Nürnberg, Ant. Koberger, [ca 1500]. 2°.

C 1159. IBP 879. LT 25 (s. v. Bonaventura, s. a.).

4. Oprawa inkunabułu z Biblioteki Zamkowej księcia Albrechta.
Widoczne sygnatury Polyphema na nalepce i Zella
na środku zwierciadła. Por. ilustr. 2; poz. 28

NB. Pergaminowa k. ochronna z łac. tekstem (perykopy) [XIV w. ?].

- Prow.: 1. [Biblioteka Zamkowa — sygnatury Polyphema i Zella]
 2. FWR [pieczętka]; [sygn.] +1486 e; Dubl. e Bibl. Reg. Regiom.
 [pieczętka]
 3. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, resztki klamer, 4 tłoki z wizerunkiem głowy Chrystusa na górnej okładzinie. Bardzo dobrze zachowana [XVI w.]

Inc.III.38

Zob. też poz. 159

BERNARDINUS VERONENSIS zob. poz. 203

BERNARDUS CLARAVALLENSIS S.

29 Sermones super Cantica canticorum. — **Gilbertus** de Hoilandia: Sermones super Cantica canticorum. Strasbourg, Mart. Flach, 1497. 2°. GW 3937. IBP 919. LT -.

Nieliczne marginalia [pocz. XVI w.].

- Prow.: 1. Liber Ecclesiae [Praepositionalis] Scrinen[sis] S. Stephani [XVI w.]
 2. Tor. U — K.2916/68; Akc.2333

Opr.: deska, skóra brązowa, mnisza, wycisk ślepy. Zdefektowana: brak $\frac{2}{3}$ górnej deski, ślady po zapięciu [XVI w.]

Inc.III.127 adl.1

30 Sermones de tempore et de sanctis et de diversis. [Speyer], Petr. Drach, [post 31 VIII 1481, non post 1482]. 2°. GW 3942. IBP 923. LT 14.

Def.: brak k. B₁₋₂, D₆, OO₁; uszkodzenia tekstu na k. G₂₋₄.

- Prow.: 1. Testamentum d[omi]ni Iacobi Eler plebani novioris oppidi Elbinge, qui obiit anno domini XVI [=1516] secunda die septembris [2 jednobrzmiące zapiski]; Liber Ioann. Iacobi Eler plebani novioris oppidi Elbing
 2. Fratibus predicatorum in Elbinga condonavit; Iacobus Eler legavit librum fratibus divi p[ri]s dominici Eius anima requiescat in pace.
 3. Stadt Bücherei Elbing [pieczętka]; [sygn.] T.2
 4. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, 10 małych guzów, resztki klamer, ślad po łańcuchu [XV w.]

Inc.III.51

Pseudo-BERNARDUS CLARAVALLENSIS

31 Modus bene vivendi. Venezia, Bern. Benalius, 30 V 1492. 8°. GW 4047. IBP 5818. LT -.

Def.: brak k. b₁, 8.

Inicjały i rubryki czerwone.

Prow.: 1. [? — usunięta pieczętka]

2. Soc. sacerdotum [...]cta [?] [XVII w.]

3. Januarius Znoiowski OSBM m.prpia [XVIII w.]

4. Hunc librum usus mei applico Monasterio Zyrovicensi hac die 23. Junij 1763 Nicodemus Karpinski OSBM protunc [...] mpp.

5. Sija kniga z Biblioteki Monastira žirovickogo ciiu S-tago Vasilija Velikago 1758 podpisana [zapis w jęz. staro-cerkiewno-słowiańskim na k. b₆-d₁]; [sygn.] D.106 15; $\frac{1231}{152}$

6. Tor. U — W.2554/75; Akc.3241

Opr.: tektura, pergamin biały [XVII w.]

Inc.II.80

BERNARDUS PARMENSIS

32 Casus longi super quinque libros Decretalium. [Basel, Mich. Wenssler, ca 1480]. 2°.

GW 4094. IBP 945. LT 15.

Def.: brak składek a⁸ b¹⁰ c-d⁸, k. e₁₋₃, y₇.

NB. Przy dolnej okładzinie fragment pergaminowego rękopisu [mszał, XIV/XV w.].

Prow.: 1. Siegel der [...] Bürgerschule zu Stolp [pieczętka]; [sygn.] No 60; R.59; rc 10; Foliant 2.

2. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra brązowa. Zdefektowana: skóra popękana z ubytkami, brak grzbietu i $\frac{1}{3}$ deski dolnej okładziny, resztki klamer, łańcuch [XV w.]

Inc.III.61 adl.1

Zob. też poz. 87

BERNOLDUS DE CAESAREA zob. poz. 5, 6

BEROALDUS PHILIPPUS

33 Annotationes centum. Corr. Hieronymus Salius Faventinus. Bologna, Franc. Plato de Benedictis pro se et Ben. Hectoris Faelli, 1488. 2°. GW 4113. IBP 954. LT -.

Proweniencja i oprawa jak poz. 203

Inc.III.126 adl.4

Zob. też poz. 61, 167, 194, 203

BERTACHINUS IOANNES

34 Repertorium iuris utriusque. P. I—III. Nürnberg, Ant. Koberger, 25 X 1483. 2°.

GW 4153. IBP 972. LT 16.

Inicjał wstępny wielobarwny z floraturą; inicjały i rubryki czerwone.

Prow.: 1. Ego Nicolaus Swichtenbergh, decretorium licenciatu ecclesiae Sancti Joh[ann]is Gdan[i] plebanus emi huius modi [?] tres partes pro sex florenis ungaricalibus praeter alia[m]que adaptationem et pro ligatura illuminatura et planatura dedi quinque marcas absque meo coreo et clausuris [na k. ochronnej verso P.III, koniec XV w.]

2. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] G.4

3. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra biała, wycisk ślepy, klamry, karty ochronne pergaminowe [XV w.]

Inc.IV.18/1-3

BIBLIA

35 Biblia, Lat. Basel, Io. Froben, 27 VI 1491. 8°.

GW 4269. IBP 1030. LT 18.

Def.: brak k. a₁₋₆, E₇₋₈.

Inicjały czerwone tylko na początkowych k.

Nieliczne marginalia i podkreślenia [XVI-XVII w.]. „A° 1517 [...]” — notka o dacie rozpoczęcia herezji luterańskiej.

Prow.: 1. Brahmer procuravit hunc librum 1553 [na wyklejce dolnej okładziny]

3. [Państw. Gimn. Męskie w Chojnicach — resztki nalepki]; Deiters 85, BUT Rps 587 s.439; [sygn.] N.22

3. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy. Zachowana tylko dolna okładzina z 1 elementem łańcucha i klamrami. Brzegi kart złożone, zatarte, rejestr intrologatorski [XVI w.]

Inc.II.1

36 Biblia, Lat., cum Tabula Gabrielis Bruni in forma mutata. Basel, Io. Froben, 27 X 1495. 8°.

GW 4275. IBP 1034. LT 19. Kat. Elb. I, s.21.

War. [?]

Def.: brak składek AA⁸ BB⁴ a⁸, k. b_{1, 8}, c₁, x₈, H_{1, 7}, Mm₂₋₈.

Inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Liczne podkreślenia i marginalia [XVI/XVII w.].

NB. Brakujące k. uzupełnione ręcznie [XVIII/XIX w.].

Prow.: 1. Elbing. Gimn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] U.4

2. Tor. U — depozyt

Opr.: tektura, skóra brązowa, wycisk złożony, starty. Zdefektowana: odewana od bloku książki, grzbiet porwany [XVIII/XIX w.]

Inc.I.1

37 Biblia, Lat., cum postillis Hugonis de Sancto Charo. [Basel, Io. Amerbach pro Ant. Koberger, I) post 29 X 1498, non post 1499, II) non post 1499, III) non post 1500, IV) non post 1501, V) 1501, VI) 1501/2, VII) paulo post 7 XI 1502]. 2°.

GW 4285. IBP 1041. LT 20. Kat. Elb. I, s.30.

Def.: brak k. a₃ P. VI.

Inicjały wstępne wielobarwne, złożone; inicjały czerwone i niebieskie.

P.III — jako wyklejki dolnej okładziny użyto fragmentów druków XV/XVI w., przyklejonych stroną zadrukowaną do deski; P.V — wyklejkę stanowi fragment XV w. *Biblia cum postillis*.

Prow.: 1. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] U.1

2. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy i złożony, narożniki, guzy, resztki klamer, zaczep od łańcucha (P. III—IV bez guzów), [XVI w.]

Inc.IV.4/1-7

Incipit liber Genesis. Capitulum primum.

In principio.

Omnia sunt facta ex nihilo... In principio creavit deus caelum et terram... Et facta est lux...

Vertical marginal notes on the left side of the page, providing commentary on the main text.

Vertical marginal notes on the right side of the page, providing commentary on the main text.

6. Złoty inicjał „I” oraz florata na k. [c2]; poz. 38

38 Biblia, Lat., cum postillis Nicolai de Lyra et expositionibus Guillelmi Britonis in omnes prologos s. Hieronymi et additionibus Pauli Burgensis replicisque Matthiae Doering. — **Nicolaus** de Lyra: Contra perfidiam Iudaeorum. Nürnberg, Ant. Koberger, 7 V 1485. 2°.

GW 4288. IBP 1044. LT 17.

Def.: brak k. 1–3 oraz P. II–IV.

Inicjały i rubryki czerwone i niebieskie; wstępne wielobarwne, złożone.

Prow.: 1. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy. Zdefektowana: brak górnej okładziny, grzbiet uszkodzony [XV w.]

Inc.III.100

39 Biblia, Germ. [Nürnberg, Io. Sensenschmidt et Andr. Frisner, inter 1476 et 1478]. 2°.

GW 4299 (typ.: solus Io. Sensenschmidt). IBP 1052. LT 21 (typ. = GW, ca 1476, non post 1478). Por. Kat. Elb. I, s.19 (Basel 1474).

Def.: brak k. I–II.

Inicjały czerwone i niebieskie.

Nieliczne marginalia w jęz. niemieckim [XV/XVI w.]. Notatki bibliograficzne [XVI–XVIII w.].

NB. Drzeworyty ręcznie kolorowane.

Prow.: 1. Hans Scheiderer anno [15]63 [na k. VI v]

2. Sum Ioannis [Stans.] Janikowsky de Pawłowo [koniec XVI w.]

3. Sum Christophori Stan[czyk] Janikowsky mpp [XVII w.]

4. Huius Sacri Codicis inter artis typograph. incunabula expressi a deoq rarissimi exemplar ex Bibliotheca Magnifici Domini Caroli Ramsey Praecos. quondam Elb. Meritis. Bibliothecae Gymnasii Elbing. publicae usibus ultro cedendum L. C. cum vidua Haeredes Ramseyani. A. O. R M D CCXXXI.

5. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] U.1

6. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra czarna, wycisk ślepy, zatarty, narożniki (3+3), resztki klamer, [XV w.]

Inc.IV.7

40 Biblia, Germ. Nürnberg, Ant. Koberger, 17 II 1483. 2°.

GW 4303. IBP 1055. LT 22.

Def.: tylko cz. 1 do *Księgi Psalmów* włącznie.

Inicjał wstępny złożony; inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

NB. Drzeworyty starannie kolorowane ręcznie.

- Prow.: 1. Zur Universitäts Bibl. [Królewiec] [pieczętka]; [sygn.] +Incun.2188
2. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, ślady po klamrach i guzach. Zdefektowana: brak części górnej deski, grzbiet zniszczony [XV w.]

Inc.IV.27

41 Biblia, in dialecto Germaniae inferioris, cum glossis secundum Postillam Nicolai de Lyra. Lübeck, Steph. Arndes, 19 XI 1494. 2°.

GW 4309. IBP 1059. LT 23.

Icon. xylogr. — war. A, f. 1 b α 1.2 — war. B

Def.: brak k. qq₁₋₂, 5-6.

Inicjał wstępny wielobarwny, złożony.

Notka bibliograficzna z 1811 w jęz. niem.

NB. Niektóre drzeworyty częściowo kolorowane.

Prow.: 1. [? — wydrapana, XV/XVI w.]

2. Thomas [Reinhardt ?] [XVI w.]

3. 16 MR 26 T R L G W Ex liberali dono Reverendi & clarissimi Viri Dñi Laurentij Wigandi Ecclesiae $\gamma\upsilon\eta\sigma\omega\varsigma$ Lutheranæ in Regiâ Vilmâ Lithvanor[um] Pastoris Ecclesiastæ solertissimi & dignissimi jure possidet Martinus de Wallenrodt in Ducatu Pruss. Cancellarius mpp

4. Wallenrodia dum magnis maioribus orta hunc reliquis iunxit bibliotheca libris utere concessio lector tibi munere rite cunctaque patronis fausta precare meis. [ekslibris]

5. [Królewiec — Państw. i Uniw. Bibl.] +A.1.15 [sygn.]

6. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, guzy (4+4). Wyklejki i karty ochronne pergaminowe bez tekstu. Zdefektowana: deski połamane, brak 2 guzów, grzbiet już konserwowany i ponownie uszkodzony [XV/XVI w.]

Inc.IV.25

BIRAGUS LAPUS zob. poz. 72

BOCKSDORF DIETRICH VON zob. poz. 75

BONAVENTURA s. zob. poz. 159

BONIFACIUS VIII PAPA

42 Liber sextus Decretalium, cum glossa Ioannis Andreae sine additionibus. [Strasbourg, Henr. Eggstein, ca 1470/72]. 2°. GW 4849. IBP 1175. LT 26.

Def.: brak ogółem 60 k.

Inicjały czerwone, niebieskie i zielone, wstępny trójbarwny.

Prow.: 1. Iste liber secundus d[omi]ni Laurentij Custiani [?] felicitis recordationis [XV w.]
2. Sigel der Bibliothek [...] zu Stolp; [sygn.] R.60; No 62
3. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra różowa, zniszczona, wycisk ślepy, resztki klamer, ślad po zaczepie od łańcucha [XV w.]

Inc.IV.11

43 Liber sextus Decretalium, cum glossa Ioannis Andreae sine additionibus. Nürnberg, Ant. Koberger, 20 VI 1486. 2°. GW 4879. IBP 1194. LT 27, 28.

Egz. a.

Inicjały czerwone, sporadycznie niebieskie, wstępny złożony, rubryki czerwone.

Nieliczne marginalia [XVI w.]

NB. Po k. b₄ wszyte k. H₃₋₄ Inc.III.106 adl.2.

Prow.: 1. [Bibl. ?] — [sygn.] Tit.II.F.6
2. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: tektura, skóra biała, wycisk ślepy, warsztat ten sam, co Inc.III.103 i 104 [XVI w.]

Inc.III.105 adl.1

Egz. b.

Inicjały czerwone i niebieskie, wstępny wielobarwny, złożony, z floraturą. Nieliczne marginalia i podkreślenia [XVI w.]. Na k. ochronnej rękopiśmienny indeks [XV/XVI w.]. Rękopiśmienna foliacja i żywa pagina [XV/XVI w.].

Alia preposterus est ordo prius humana subsidia
 petere ut illis deficientibus diuini fauoris gratia
 postuletur. de pse. di. j. omis christianus. in fi. 3d.
 arco ego Johannes andree boni. in oibus inuenis.
 toz. doctores. licet minimus. tñ indignus. cupies

s mei fo-
 m ad in-
 bonozē
 omnis.
 si. qd qñ
 tere de
 saltē cor
 u. eccle.
 s ad euz
 offuz bu
 rigo pre-
 pondera
 us deme
 a demē
 ni celestē
 tiā influ
 et eloqui
 do dese-

ndo ingenij modolij et memorie quantitates. vt
 prurari huius libri veritate pandere. errores fu-
 nata referare. nodos soluere. obscura dilucidare
 edarare. j. de reliq. c. j. Del vt sic conseruet. 7 au-
 zentia. virtus et gratia in meipso. vt iuxta verbū
 virtute ambulē in virtute. de pe. di. ij. dñ sanctaz
 lificet. robozet. 7 pseruet huius iuris scientia in
 desiderantiū auditoroz. xxiij. q. j. aduocauit. in fi.

toz et voluntarie laborat. 7 interdum totis in-
 antiqua iura dedarando. et noua condendo. v-
 la tollat. et lites repemat. ad quod se teneri fa-
 spensationis sibi credite. eo qd pest sancte roma-
 a deo plata fuit cunctis ecclesijs. et effecta totū

**Incipit liber sextus decreta-
 lius dñi Bonifacii pape. viij.**

Donifacius episcopus seruus
 seruatorum dei. dilectis filijs

stra.
 se a n
 insai
 re del
 uaga
 ppila
 ab ip
 pon. t
 fucan
 fuerit
 rum.
 deside
 mina:
 traua
 cit vil
 seri. q
 secate
 porali

rie vel supflue. reliquas in melius reformatas
 stitutiombus p ipm nouiter editis madauit in-
 gi. et sub debitis titulis collocari. Illuzqz libru v
 qz libris decretaliū. 7 vocari sextū. cū senarius
 factus. Dicit demū. qd ideo nō mandauit has
 ppilatione Greg. sub suis titulis poni. qz optu-
 broz destrui et nouos fieri cum maximis labo-
 ris. Quarto pcludendo madat ip sis docto-ribu

7. Przybliżenie ozdobnego inicjału z początku tekstu (k. a); poz. 43 egz. b

Prow.: 1. Ego Jacobus [...] dedi h[unc] librum charissimo Nepoti meo ex sorore [...] Anthonio Kramer [...] [...]eyslensi ea lege, ne per eum aut quemvis alium dystrahatur sed ma[neat] apud proximos heredes suos in posterum. Mox qui ista [iste ?] servant studii juris [...] al[...], de quo protestor hac manu mea propria. Actum ano dni 1535 ipso die sancti Bartolomei. [zapiska na odwrociu karty ochronnej i na k.a.]

2. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] G 1.

3. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, wzmocnienia metalowe na rogach, klamry [XV w.]

Inc.IV.2 adl.1

44 Liber sextus Decretalium. — *Praec.* Ioannes **Andreae**: Super arboribus consanguinitatis et affinitatis. Ed. Petrus Albignanus Trecius. [Lyon, Io. Siber, ca 1490]. 2°.

GW 4884. IBP 1197. LT 29. Kat. Elb. II, s.403.

Na wyklejce rękopiśmienny indeks rzeczowy, łac., [XV w.].

NB. Tytuł skomponowany z wyciętych drukowanych liter; na pierwszej stronie tekstu nalepiony miedzioryt ze scenami biblijnymi. Egzemplarz zagrzybiony, papier silnie przebarwiony.

Prow.: 1. Johann Kauffmann von Hohenstein [luźny ekslibris]

2. [Elbląg — Biblioteka Gimnazjalna] — por. poz. 70

3. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy. Bardzo zniszczona: brak części górnej deski, ubytki skóry, resztki klamer [XV/XVI w.]

Inc.IV.13 adl.1

45 Liber sextus Decretalium. — *Praec.* Ioannes **Andreae**: Super arboribus consanguinitatis et affinitatis. [Strasbourg, Io. Grüninger], 14 II 1491. 2°.

GW 4887. IBP 1198. LT 30.

Inicjały i rubryki czerwone, inicjał wstępny niebieski.

Proweniencja i oprawa jak poz. 63

Inc.IV.10 adl.3

BONONIUS HIERONYMUS zob. poz. 78

BOTHO CONRADUS

46 Cronecken der Sassen. Mainz, Petr. Schöffler, 6 III 1492. 2°.

GW 4963. IBP 1217. LT 31.

War. B

Egz. a.

NB. Składki [g-i⁸] oprawione prawdopodobnie w kolejności: [i, g, h].

Prow.: 1. FWR [pieczętka]; Zur Universitäts Bibl. [pieczętka]; [sygn.] Incun. +2356

2. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra ciemnobrązowa, szerniała i popękana, wycisk ślepy (tytuł, data — złocone), resztki klamer, górna deska pęknięta, brak grzbietu, 1536

Inc.III.66

Egz. b.

Def.: brak k. q_{2, 7}, N₄ — uzupełnione fotokopiami XX w.; k. q_{7, 8} oprawione w kolejności q₈ potem q₇.

Nieliczne marginalia kilku rąk, [XV–XVI w.].

Prow.: 1. Archiv [Greifswald] [nalepka na grzbiecie]

2. Universitäts Bibliothek Greifswald [pieczętka]; [sygn.] 1928.9661; 1928.9800

3. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: tektura, pergamin [XX w.]

Inc.III.143

BRANT SEBASTIANUS

47 Das Narrenschiff, Lat.: Stultifera navis. Trad. Iacobus Locher. Cum additionibus Thomae Beccadelli. Basel, Io. Bergmann, 1 VIII 1497. 4°.

GW 5061. IBP 1238. LT 32.

War. A

Def.: brak k. a₁.

Wyklejka: rękopis pergaminowy z tekstem łacińskim (perykopy) [XIV/XV w.]. Podkreślenia w tekście; na k. CLVII–CLIX glosy [XVI w.].

NB. K. tytułowa uzupełniona ręcznie, k. I r i v. — kserokopie z innego egzemplarza.

Prima: rego docili vastaq; vela manu.
 En ego possideo multos/ quos raro libellos
 Perlego: tum lectos negligo: nec sapio:

In
tas
ru
 Qz sic
 re omr
 res cup
 metur
 rum n
 tum d
 bentiu
 te: vt
 verum
 re. D
libroru
do Et
bros p
 est fini

Primus in excelsa teneo q; naue rudentes
 Stultiuagosq; sequor comites per flumina vasta:

- Prow.: 1. Ex Bibliotheca Uhliana [ekslibris 120 × 90 mm] D. Berger sc. 1786
 2. Gottholdsche Bibliothek [pieczętka]
 3. Bibliotheca Regiomontana [pieczętka]; [sygn.] +Incun.2358
 4. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: pergamin barwiony, nieusztyniony, górna okładzina czerwona, dolna czarna z ozdobnym szlakiem [XVII w.]

Inc.II.5

48 Das Narrenschiff, Lat.: Stultifera navis. Trad. Iacobus Locher. Cum additionibus Thomae Beccadelli. Basel, Io. Bergmann, 1 III 1498. 4°. GW 5062. IBP 1239 (bez Tor. U). LT -.

- Prow.: 1. Jacobus Sasse [?] [XVI w.]
 2. Nicolaus Köppen Wolg. Som [lub Röpken Wolg. Pom. ?] [XIX/XX w.]
 3. [Biblioteka Uniwersytecka w Greifswaldzie — sygn. Bl.324]
 4. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, klamry, mnisza [XVI w.]

Inc.II.91

Zob. też poz. 119, 176

BREVIUS FRANCICUS zob. poz. 113

BRITANNISCUS IOANNES zob. poz. 156

BRUNUS GABRIEL zob. poz. 36

BRUNUS LEONARDUS ARETINUS

49 Epistolarum familiarium libri IX. Ed. Ioannes Honorius Cubitensis. Leipzig, Iac. Thanner, [post 27 X] 1499. 4°. GW 5609. IBP 1312. LT 36.

Łac. noty rękopiśmienne (uwagi teoretyczne o komedii) [na ostatniej, niezadrukowanej karcie, XVI w.].

Proweniencja i oprawa jak poz. 161

Inc.II.51 adl.3

50 Gracchus et Poliscena, comoedia. Leipzig, Melch. Lotter, 1500. 4°. GW 5611. IBP 1313. LT 37.
War. A.

Liczne marginalia [XVI w.].

Prow.: 1. Georgius Polentinus bursnitzensis ac Polentus [XVI w.]

Pozostałe proveniencje i oprawa jak poz. 161

Inc.II.52 adl.4

BRUTUS IACOBUS

51 Corona aurea. Venezia, Io. Tacuinus, 15 I 1496/7. 4°.

GW 5657. IBP 1317. LT 38.

Tit. — war. B, f. 2a l. 4 — war. A.

Prow.: 1. Fr. Daud Konarsky abbas Oliven. sibi et suis [XVI/XVII w.]

2. Inscriptus Catalogo Fratru[m] de Oliua: Ord[inis] Cist[erciensis] in Prussia; [sygn. 83] [XVII w.]

3. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: pergaminowy rękopis łaciński [XIV/XV w.], resztki wiązań [XVII w.]

Inc.II.33 adl.3

BURLAEUS GUALTHERUS

52 Expositio in Artem veterem Porphyrii et Aristotelis, sine textu. Ed.

Simon Alexandrinus. Venezia, Christ. Arnoldus, [ca 1476/8]. 2°.

GW 5765. IBP 1324. LT 39.

War. B.

Na początkowych składkach inicjały czerwone i niebieskie.

Prow.: 1. P[aulus] H[enisch] [inicjały „P.H.” wkomponowane w ozdobny inicjał wstępny „Q”, XVI w.]

2. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] P.1; N° 16

3. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, resztki klamer. Zniszczony grzbiet i dolna okładzina [XVI w.]

Inc.III.14 adl.1

Pt.

72 16

1

predarissimi uiri quatuor barlei anglici
sacre pagine professoris excellentissimi sup
artem ueterem porphyryi et aristotelis ex
positio sine scriptis scilicet incipit.

Quia de dictis in logica
quodammodo copulatio intendit copulatio. Videnda sunt
pomo tria circa logica i. cot. deum uiccededu
e ad scientias traditas in libro porphyryi.
Primo qd est uisidans qualem uisidarem
habs logica. 2o quid est uisidarem i logica.
3o de uisidate logica. 4o circa pmo e no
randu qd i logicis possimus tria intellige
re uel unu ead ad oia habemus uisidationem
est ead in libris logicis. uel unu hitu singla
re unius uisidationis esse in logica. uel unius
aggregati ex oibus habitibus traditis in
libris logicis. Primo mo dico qd logica e
quid unu f3 gen. qd e quid ead f3 pda
tionem oibus habitibus ois in logica. i. logi
ca isto modo accepta non est una numero
distingued unu numero 3 unu gic. i. unu
spe. 2o mo accepto logica p uno hitu si
glari unius uisidationis esse in logica. sic dico
qd logica e unu numero. i. qdas forma sim
plex no copulata ex marta i forma neq ex
diuersis formis. sed est hitus unu uisidati
onis est. Un logica 2o mo accepta by uita
tate numerate simplice. 3o ar mo accepto
logica. sic dico qd logica e una f3 aggr
gationis. sicut exercitio uel ciuitas. Un tot
te hitus pcculares traditi i logica quot
sunt complexa oibus aliqd habetur p do
ctrina tradita i libris logicis. Et logica isto
mo accepta e quodda aggregata ex scien
tia r opiniono. qd p uisidationis acqrit scia.
q p auccentrat e p sylogismi dialiectici si

acqrit nisi opinio. uel gualit. alterius r ali
uicceditionis numero e alius. r alius hitu
mero. r h e uerit ta i logica qd i alijs scil.
qd pbat sic. Bit. a. hitus unu uicceditionis
demstrate i logica. Et sic. b. hitu alterius uic
ceditionis oisidrate i logica. tunc arguo sic.
si ligat stat uis. a. qd si stat. ch. b. g. a. r. b. n
sunt idem numero. uita ps de se. r aie pbat
sic. cum scia unius uicceditionis stat ignoran
tia alterius uicceditionis r non solum ignoran
tia negationis. sed et ignorantia dispo
sitionis que e error cotrarius scie. possum enim sit
re unu uicceditionis libri i posterioribus r error
circa alia uicceditionis eiusdem libri. qd iam
patet. tunc sic. ch scia ipsa. a. stat ignorantia
ipsa. b. sed cu ipo. b. no stat ignorantia ipa.
b. g. a. r. b. no sunt idem habitus numero. Et
p ides. ar pbr. q. a. r. b. no sunt hit
tus eiusde speciei. qd tunc quocid cotraria
retur unu cotrarias alteri. sicut quocid
3riatur unu albedini cotrarias albedini
habitu. 4o qd alterius r alterius uiccedi
tionis fir alia r alia scia pccularis ps. qd qd scia
entia unius uicceditionis ut positio uiccedi
tionis acqrit. scia posterioris uicceditionis
acqritur seu intendit. scia positio uiccedi
tionis depdit aut remittit. plures enim hoc cot
git qd cu scia posterioris uicceditionis ac
qritur. depditur aut remittit scientia con
uicceditionis positio. ut ps in geometria. 2um
eiz aliquis adicit uicceditiones posterioris
demstrationis. obliuiscit demstrationis positio.
aut no habet receret ea i mte uel i pmpu.
r p cotsequ. aut depdit scias habitus p po
re demstrationis. aut habet ea magis remittit
qd positio. ergo alia est scientia positio uic
ceditionis. r alia posterioris. Et sic ps qd ac
cipiendo logicas p totali scia tradita in li
bris logicis. qd logica ut sic. non e unu hit
tus simplex. ite e una p aggregatone sicut
exercet uel ciuitas. r ita e de totali notitia
habita in lo. phisicos. aut in h. euclisio.
Et cotra hoc arguit qd f3 hoc tota logi
ca no haberet maior unitate qd beret ag
gregatus ex scia naturali r geometria. nec
haberet geometria maior unitate qd ha
beret totu aggregatu ex scientia naturali r
arithmetica. qd no habet nisi unitatem ag

9. Ozdobny inicjal „Q” z wkomponowanymi inicjalami P. H.;
floratura i rubryki czerwone (k. a); poz. 52

BUSTIS BERNARDINUS DE

53 Mariale. — Officium et missa Immaculatae Conceptionis Beatae Mariae Virginis. Ed. Bernardinus de Bustis. Cum additionibus Dominici Ponzoni. Strasbourg, Mart. Flach, 15 VIII 1498. 2°.

GW 5806. IBP 1346. LT 40.

War. A.

Noty rękopiśmienne [XVI w.].

Prow.: 1. Possessor Stanislaus Gyza Sienickij Conuen. Cas. Roch. [Koch ?] [zakreślone, XVII w.]

2. Pro usu Fratrum Minorum Reformatorum [Conventus Lublinensis — wydrapane] ad Casimiriam [XVII w.]

3. Gothicus A. J. [XVIII w.]

4. Tor. U — K.2160/62; Akc.1520

Opr.: tektura, pergaminowy rękopis z nutami, resztki wiązań, grzbiet oklejony papierem [XVII w.]

Inc.III.67

CAESARIUS DE HEISTERBACH

54 Dialogus miraculorum. [Köln, Ulr. Zell, ca 1473]. 2°.

GW 5880. IBP 1367. LT 41.

Egz. a.

Def.: brak k. [a₁₋₂, g₁₀, m₂], składek [n-o¹⁰], k. [s₂, z₉₋₁₀, C₆].

Inicjały zielone i pomarańczowe, rubryki pomarańczowe.

Łacińskie notatki dotyczące tekstu na wyklejce górnej okładziny [XV/XVI w.].

NB. Część dolnego marginesu zbutwiała.

Prow.: 1. Elbinger Stadtbibliothek [pieczętka]; [sygn.] S.2

2. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, ślad po nalepce na górnej okładzinie, resztki klamer, ślad po łańcuchu [XV w.]

Inc.III.48

Egz. b.

Def.: brak składek a¹⁰ K⁶, dolnej części k. b₁₋₄; ubytek tekstu w lewym dolnym rogu wszystkich k.

Rubrykowanie i inicjałki czerwone.

NB. Egzemplarz silnie uszkodzony mechanicznie — przecięte wszystkie k.

- Prow.: 1. [Biblioteka Zamkowa — sygnatura Zella na grzbiecie]
 2. [Królewiec — Państw. i Uniw. Bibl. — sygn. + 1454]
 3. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: brak, zachowany jedynie fragment grzbietu, skóra brązowa.
 Inc.III.140

CALDERINUS DOMITIUS zob. poz. 124, 150, 151, 192, 209

CAMPANUS IOANNES ANTONIUS zob. poz. 77

CARCANO MICHAEL DE

55 Sermonarium de decem praeceptis per quadragesimam. Venezia, Io. et Greg. de Gregoriis [pro Alex. Calcedonio], 1492 [inter 18 I et 1 III 1493].
 4°.

GW 6133. IBP 1436. LT -.

Inicjały początkowe wielobarwne, inicjały i rubryki czerwone na k. a-c⁸,
 d₁₋₄.

Cena 24 gs na k. tytułowej [XV/XVI w.].

Proweniencja i oprawa jak poz. 138

Inc.II.82 adl.2

Pseudo-CATO

56 Cato (vulgo Disticha Catonis). Cum commento Roberti de Euremodio. Antwerpen, Ger. Leeu, 1 III 1485. 4°.

GW 6282. IBP 1471. LT 42.

Inicjały i rubryki czerwone.

Prow.: 1. A. P. C 1535.

Pozostałe proveniencje i oprawa jak poz. 189

Inc.II.11 adl.6

Zob. też poz. 197

CATULLUS CAIUS VALERIUS zob. poz. 203

CENDRATA LUDOVICUS zob. poz. 122

CHRONICA

57 [Kölnische Chronik]. Die Cronica van der hilliger Stat van Coellen. Köln, Io. Koelhoff, 23 VIII 1499. 2°.

kyser

ys na Rome
van Liconia regi-
zij maende ind. zij
ber gheyn vnauwe
u kasse

r van Rome
leeren als men zale
Dusse Galba
spanen eyn kasse
est ind eyn kasse
den van Hispani
te want die lande
sten leeren willen
de he zo Rome.
dwaer he ghytich
e bysch Dabo he
ind in allen sache
Galba me eyn
yn son wurden ene

Rome. In
vare he vopgewin
He was edele
i vuytsciant eyn
i genoempe Ind
yn Deyse dy He
it was ind Dabo
ar rische Ind ge
he vreden mail
den streit moyste
i.

n Rome als
was am. Risch
schaffter was
de ind vol boel
te he vntganc
vurgetogen dy
so kege he oute
em it ym spilde
te Leco was he
unschaff mit de
was ym gheyn

Uā her Marili' de stoultze Ritter bürger zo Corne Xij

re schaleheit zo el ym. He vrede den Romeren vill verdecis sind liess doeren Despafia
nus broed z. Ind Dancus stoffe eyn schentliche vore vñ waer in die T. der gewozt.

31

49

11. Oprawa Kaspra Anglera; poz. 57

GW 6688. IBP 1519. LT 43.

War. A

Def.: brak składek A-B⁶.

Inicjały czerwone, inicjał wstępny ozdobny, rubryki czerwone.

Marginalia.

NB. Drzeworyty ręcznie kolorowane.

Prow.: 1. [Biblioteka Zamkowa — quasi-ekslibris]

2. FWR [pieczętka]; [sygn.] Incun.2391

3. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra biała, wycisk ślepy, klamry, Kaspar Angler, 1564-1565

Inc.IV.1

CICERO MARCUS TULLIUS

58 De imperio Cn. Pompei oratio. Ed. Andreas Probst. [Leipzig, Conr. Kachelofen, ca 1497/8]. 2°.

GW 6776. IBP 1548. LT -.

Liczne glosy łacińskie [XV/XVI w.].

Proweniencja i oprawa jak poz. 59

Inc.III.113 adl.3

59 De officiis. [Leipzig, Mart. Landsberg, 1497/9]. 2°.

GW 6919. IBP 5749. LT -.

Def.: brak k. A₁.

Liczne glosy łacińskie [XVI w.]. Na wyklejce górnej okładziny rękopiśmienny kalendarz rzymski w jęz. łac. [XVI w.].

NB. 2 Fl na karcie ochronnej druku XVI w.

Prow.: 1. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] AA.1

2. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra biała, wycisk ślepy, mnisza. Zachowana górna klamra, resztki klamry dolnej [XVI w.]

Inc.III.112 adl.2

60 Tusculanae disputationes. Venezia, Fil. di Pietro, 16 IX 1480. 2°.

GW 6893. IBP 1589. LT 46. Kat. Elb. II, s.209.

Marginalia i podkreślenia [XVI w.].

Prow.: 1. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] A. 2

2. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, narożniki i guzy (9 — brak jednego z dolnej okładziny), resztki klamer, grzbiet uszkodzony [XV w.]

Inc.III.40 adl.1

61 Tusculanae disputationes, cum commento Philippi Beroaldi. Venezia, Barth. de Zanis, 17 VII 1499. 2°.

GW 6900. IBP 1594. LT 45.

Def.: brak składek a-b⁸, k. c₁₋₂.

Liczne marginalia i podkreślenia [XVI w.].

Prow.: 1. Sum Joannis Gwozdziwski. Nunc ab eodem Dno donatus Biblioth[ecae] Acad[emiae] Culmen[is] 1756

2. [Akademia Chełmińska 1756-1816]

3. [Miejska Szkoła Obywatelska w Chełmnie]

4. [Państwowe Gimnazjum Żeńskie w Chełmnie] — [sygn.] 571. V. A. 2.

5. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: tektura, półskórek [XVIII/XIX w.]

Inc.III.69 adl.1

CLARIUS HIERONYMUS zob. poz. 87

CLEMENS V PAPA

62 Constitutiones. Nürnberg, Ant. Koberger, 15 III 1486. 2°.

GW 7097. IBP 1634. LT 49, 50.

Egz. a.

Inicjały i rubryki czerwone, wstępny niebieski, złożony.

Na k. ochronnych indeksy rękopiśmienne i notki dot. treści [XV-XVI w.].

NB. K. G₃ i G₆ wszyte po k. H₂; k. H₃₋₄ po k. b₄ Inc.III.105 adl.1.

Proweniencja i oprawa jak poz. 43 egz. a

Inc.III.106 adl.2

Egz. b.

Inicjały i rubryki czerwone i niebieskie; wstępny wielobarwny, złożony.

Indeks rękopiśmienny na k. poprzedzającej tekst [XV/XVI w.]. Nieliczne marginalia, [XVI w.].

NB. Rękopiśmienne foliacja i żywa pagina, [XV/XVI w.].

Proweniencja i oprawa jak poz. 43 egz. b

Inc.IV.3 adl.2

63 Constitutiones. [Strasbourg, Io. Grüninger], 19 III 1491. 2°.
 GW 7107. IBP 1641. LT 52.

Def.: brak składowki H⁶.

Inicjał wstępny wielobarwny, floratura na dolnym marginesie, inicjały i rubryki czerwone.

Nieliczne marginalia łacińskie, [XV/XVI w.].

Prow.: 1. FWR [pieczętka]; [sygn.] +281
2. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, resztki klamer [XV/XVI w.]
Inc.IV.8 adl.1

64 Constitutiones. [Lyon, Io. Siber, ca 1490]. 2°.
 GW 7115. IBP 1645. LT 51.

Def.: brak k. E₄. Egzemplarz zagrzybiony.

Rękopiśmienny indeks zawartości [XV w.].

NB. K. E₄ uzupełniona ręcznie. Na pierwszej s. tekstu nalepiony miedzioryt ze scenami biblijnymi.

Proweniencja i oprawa jak poz. 44
Inc.IV.14 adl.2

COMPUTUS

65 Computus Norembergensis. Leipzig, Iac. Thanner, 1499. 4°.
 GW 7279. IBP 1669. LT 54.

Liczne marginalia [XVI w.].

Proweniencja i oprawa jak poz. 161
Inc.II.53 adl.5

CORDIALE

66 Cordiale quattuor novissimorum. — Exempla. Leipzig, Wölg. Stöckel, 1497. 4°.
 GW 7513. IBP 1711. LT -.

Rubryki czerwone.

NB. Egzemplarz pierwotnie znajdował się w kloдку.

Prow.: 1. [?] Anno Domini 1600 [wydrapane nazwisko]
2. Tor. U — K.1784/68; Akc.2244

Oprawy brak
Inc.II.77

CORNUTUS PUBLIUS ANNAEUS zob. poz. 156

CORONA

67 Corona Beatae Mariae Virginis (sermones). [Strasbourg, Typ. Paludani, ca 1485]. 2°.

GW 7572 (Typ. Vitas Patrum). IBP 1714. LT 55 (typ. = GW).

Def.: k. a₅ uszkodzona.

Inicjały i rubryki czerwone.

Proweniencja i oprawa jak poz. 4

Inc.III.55 adl.2

68 Corona Beatae Mariae Virginis (sermones). Strasbourg, [Typ. Iordani = Ge. Husner], 17 VIII 1493. 2°.

GW 7574. IBP 1716. LT 56.

Def.: uszszkodzony tekst na pierwszej k.

Proweniencja i oprawa jak poz. 7

Inc.III.11 adl.2

CORPUS IURIS CIVILIS

69 Iustiniani Institutiones cum glossa ordinaria **Accursii** Florentini. Nürnberg, Ant. Koberger, 27 XII 1486. 2°.

GW 7614. IBP 1728. LT 91.

Inicjały i rubryki czerwone i niebieskie; inicjał wstępny na k. a₂ ozdobny, z miniaturą i floraturą.

Marginalia [XVI w.]. Między k. f₄ v a f₅ rękopis z drzewem genealogicznym sukcesji. Na k. ochronnej luźna notatka o Judaszu [XV/XVI w.].

Prow.: 1. [Albrecht, ks. pruski] — C[ammer]. B[ibliothek]. 1 fol. [ołówkiem, ręką bibliotekarza królewieckiego Kuhnerta ?]

2. FWR [pieczętka]; [sygn.] +313

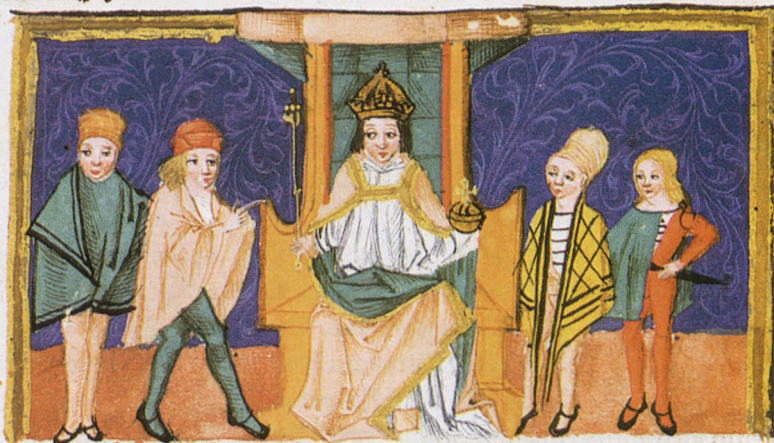
3. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra biała, wycisk ślepy, klamry. Bardzo dobrze zachowana [XV w.]

Inc.III.107

ten. iustit. qd pstat in pmi. ibi z comunicat
 l.ij. vbi dicitur. q quislibet administrator debet

armis intendere. cum milites magis arma scire qm iu
 C. d. iure deli. l. scimus. ad qd rndet. impatoriā n

In nomine dñi nri iesu christi
 Impator z cesar flau^o insti-
 nian^o: alemaic^o: gottic^o: frā-
 cus: germanic^o: atticus: alani-
 cus: vādalic^o: apfrican^o: pri^o:
 felix: iclit^o victor ac triūpha-
 tor semp august^o: cupide^m le-
 gū iunētuti. institutionū in-
 cipit^m probemium.

Imperatoriā maie-
 statem nō solū ar-
 mis decoratā^p: sed
 etiaz legibus opor-
 tet^e esse armatā: vt
 vtrūq; temp^o z bel-
 loz^o et pacis^e recte
 possit gubernari^r z pūnceps^f

*Imperatoriā maiestatis dē ē armator nō solū
 armis s et legibus: s i*

alio iustitiano qd hic. Uel dic qd fuit filius in
 ost ipm in regno. Uel dī a iusticia quā semp

romanus victor existat: nō so-
 lum in hostilibus^o prelūis: sed
 etiam per legitimos^o trami-
 tes calūniantū^a iniquitates
 expellat: z fiat tam iuris reli-
 giosissim^o. q̄ victis hostibus
 triumphator. ¶ Quoz^o vtrā
 q̄ viam cum summis vigilij^o
 sumaq; puidētia annuente^f
 deo psecūmus. Et bellicos^o q̄
 dem sudores nostros barbari-
 ce^o gentes sub iuga nostra de-
 ducte^e agnoscunt: z tā aphri-
 ca^o q̄ alie inumerose puincie^l
 post tanta temporum spacia
 nris victorijs a celesti numie
 prestitis itez^m ditioni romae

dico calūniantes puniri p leges. nam in criminu
 narijs sine extraordinarijs puniuntur calūniatoz

p
 re qd
 attri
 et econ
 vt ofid
 alteriu
 egere.
 co. pñi
 dic pp:
 arma fi
 rē. lege
 mandū
 militai
 ra. vt. a
 diuer. l
 ti. Uel
 vtrūq;
 nus
 cepbat
 sonus.
 qd
 tūm
 r
 banc v
 quē. z
 f
 q̄ ad vi
 t
 ad vsu
 v
 terū cū
 pacis. a
 sez tps
 r
 impato
 y
 In
 sunt bo
 ca. z pe
 stes.
 z
 De
 traimē
 que sur
 endi sic
 eundi

70 Iustiniani Institutiones cum glossa ordinaria **Accursii** Florentini et Summariis secundum Angelum de **Gambilionibus**. Venezia, Reyn. de Novimagio, 18 III 1490. 2°.

GW 7623. IBP 1731. LT 57.

Inicjał wstępny złożony, inicjały i rubryki czerwone i niebieskie.

NB. Na k. ochronnej tytuł i adres wydawniczy (niewłaściwy) skomponowany z wyciętych drukowanych liter. Na pierwszej s. tekstu nalepiony miedzioryt ze scenami biblijnymi.

Prow.: 1. Johann Kauffmann von Hohenstein Sac. Apostolicae et Imperiali Authoritatibus Notarius P. Judex Ordinarius; nec non S.R.M. Poloniae et Sveciae autoritat. Proto-Notarius Publicus Authenticus, Legitimus et inauguratus. P.L. utriusque medicinae C.A.Ap.M. ChrIstVs reDeMIt proprIo sangVIne [=1614, chronogram], [ekslibris drzeworytowy 130 × 180 mm.]

2. Publicae Drusidos Bibliothecae D.D. Anno Christiano 1632; Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] G.1

3. Tor. U — depozyt

Opr.: tektura, skóra biała, wycisk ślepy, mnisza, pozostała część okładzin pokryta dawnym rękopisem zamalowanym na czarno [XVI w.]

Inc.IV.12

DANHAUSER PETRUS zob. poz. 88

DARES PHRYGIUS

71 De excidio Troiae historia. — Aurelius **Prudentius** Clemens: Carmina III. Ed. Ioannes Maius. [Leipzig, Mart. Landsberg, post 12 VII 1498]. 4°.

GW 7991. IBP 1840. LT 58.

War. B

Def.: brak k. A₁, B_{1-2, 6}.

Na k. C₆ v notatki w jęz. łac. [początek XVI w.]

Prow.: 1. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] A.5, Miscell.I

2. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra biała, mnisza, wycisk ślepy. Zdefektowana: górna okładzina luźna, grzbiet oderwany od bloku książki i uzupełniony u dołu pergaminem, dolna deska uszkodzona, ślady klamer [początek XVI w.]

Inc.II.35 adl.1

DIONYSIUS HALICARNASSEUS

72 Antiquitates Romanae (Ρωμαϊκὴ ἀρχαιολογία), Lat. Trad. Lapus Biragus. Treviso, Bern. Celerius, 25 II 1480. 2°.

GW 8423. IBP 1932. LT 59. Kat. Elb. II, s.175.

War. B

Def.: brak k. [1] oraz inicjału z k. [4] — wycięty.

Inicjały czerwone i niebieskie.

Nieliczne marginalia [XVI w.].

Prow.: 1. [? — usunięta z wyklejki górnej okładziny]

2. Neumann [H.] F. [XIX w.]

3. Elbinger Stadtbibliothek [pieczętka]; [sygn.] BB.a.

4. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, resztki klamer, ślad po łańcuchu, brak fragmentu skóry na zwierciadle górnej okładziny [XV w.]

Inc.III.37

DIONYSIUS PERIEGETES

73 Orbis descriptio (Περιήγησις τῆς οἰκουμένης), Lat. Trad. Antonius Beccaria. Venezia, Franc. Renner, 1478. 4°.

GW 8427. IBP 1934. LT -.

Prow.: 1. [Biblioteka Uniwersytecka w Greifswaldzie] [sygn.] Cq 19

Pozostałe proveniencje i oprawa jak poz. 116.

Inc.II.89 adl.3

DOERING MATTHIAS zob. poz. 38

DONATUS AELIUS zob. poz. 209

DORNIBERG THOMAS zob. poz. 6

DURANTI GUILLELMUS

74 Rationale divinorum officiorum. [Strasbourg, Ge. Husner, ca 1479]. 2°.

GW 9117. IBP 2017. LT -.

Def.: brak składki [a¹⁰], k. CXXII-CXXIII, CCXLVI-CCXLIX, CCCXII-CCCXV, CCCXXIII-CCCLXXXV.

Inicjały i rubryki czerwone, niektóre czerwono-zielone.

NB. K. CCXVII-CCCLXXXV [tj. E₂₋₉] wszyte „do góry nogami”, k. CCL i CCLIII [tj. I_{3, 7}] błędnie wszyte.

Prow.: 1. [?]

2. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: brak, zachowany tylko grzbiet, skóra jasna, resztki rejestru intronigatorskiego

Inc.III.135

EIKE VON REPGOW

75 Lehnrecht (Sachsenspiegel, p.II) etc. [Germania], B.R. [= Basel, Bern. Richel ?, ante 16 XII 1482]. 2°.

Cont.: P. I Weichbild P. II **Eike** von Repgow: Lehnrecht P. III Dietrich von **Bocksdorf**: Remissorium.

GW 9265. IBP 2059. LT 132 (ca 1475). Kat. Elb. II, s.373.

Rubryki czerwone na składce a, inicjał niebieski na k. a₉, inicjały i rubryki czerwone i niebieskie na k. y₄₋₁₀ i z₁₋₃.

Nieliczne marginalia i podkreślenia ręką pierwszego właściciela [XV w.]. Na k. ochronnej dolnej okładziny przepisany dokument niemiecki dot. Wrocławia z 1359 [XV/XVI w.].

Prow.: 1. Liber Gregorii Mornberg civitatis Swydnicz notarii 1482

2. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] G.3

3. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra biała, wycisk ślepy, klamry. Bardzo dobrze zachowana [XV w.]

Inc.III.102

76 Lehnrecht (Sachsenspiegel, p.II) etc. Augsburg, Io. Schönsperger, 9 X 1499. 2°.

Cont.: = GW 9265.

GW 9268. IBP 2062. LT 133 (1494 [!]). Kat. Elb. II, s.373.

Def.: brak składki a⁶.

Marginalia i podkreślenia [XVI w.]. Na wyklejce górnej okładziny notatka w jęz. niem. dotycząca historii zakonu krzyżackiego [XV/XVI w.].

Prow.: 1. [Elbląg — Bibl. Miejska — zob. cytata bibliograficzna]

2. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy i złożony — starty, jedna klamra, resztki drugiej [XVI w.]

Inc.III.101

EUCLIDES

77 Elementa (*Στοιχεῖα*), Lat. Trad. Adelardus Bathoniensis. Ex Ioannis Antonii Campani recensione. Venezia, Erh. Ratdolt, 25 V 1482. 2°.

GW 9428. IBP 2090. LT -.

War. A

Rubryki czerwone na początkowych i końcowych kartach.

Na kartach ochronnych adnotacje w jęz. łac. odnoszące się do tekstu [XV/XVI w.].

Prow.: 1. [?] — +1499 Ianuarij No 6 [notka częściowo obcięta]

2. Dominicus Horn Civis Elbing. donavit An. 1601

3. [Elbląg — Bibl. Miejska] [sygn.] Q 1

4. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra biała, wycisk ślepy, klamry, mnisza [XV/XVI w.]

Inc.III.117 adl.1

EUSEBIUS CAESARIENSIS

78 De evangelica praeparatione (*Εὐαγγελικὴ προπαρασκευή*), Lat. Trad. Georgius Trapezuntius. Ed. Hieronymus Bononius. Venezia, Barth. de Zanis pro Oct. Scoto, 3 XI 1498 vel 10 XI 1500. 2°.

GW 9445. IBP 2100. LT 60.

War. A

Nieliczne marginalia [XVI w.].

Prow.: 1. FWR [pieczętka]; [sygn.] +Incun.2155

2. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra biała, wycisk ślepy, mnisza, ślady klamer [XVI w.]

Inc.III.99 adl.3

FABER WENCESLAUS DE BUDWEIS zob. poz. 118

FALCUTIUS NICOLAUS

79 Sermones medicinales I—VII. Venezia, Bern. Stagninus, I) 15 IV 1491, II) 7 VII 1491, III) 24 XII 1490, IV) 5 VIII 1491, V) 18 VI 1491, VI) 5 VIII 1491, VII) 8 X 1491. 2°.

GW 9705. IBP 2153. LT 61. Kat. Elb. II, s.529.

Def.: brak III—IV.

Inicjały czerwone i niebieskie.

Wyklejki z k. zadrukowanych w języku niemieckim [XV/XVI w. ?], wzmocnienie przy grzbiecie pergaminowym rękopisem [XVI w.].

Marginalia łac. [XV/XVI w.].

Prow.: 1. [? — wycięta]

2. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] V.3 [przekreślona]; W.W.1

3. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra biała, wycisk ślepy, klamry [XVI w.]

Inc.IV.24/1-2, 5-6, 7

FERRARIIS IOANNES PETRUS DE

80 Practica nova iudicialis. Nürnberg, Ant. Koberger, 28 II 1482. 2°.

GW 9815. IBP 2169. LT 62.

Inicjały i rubryki czerwone i niebieskie. Inicjał wstępny ozdobny.

Prow.: 1. [Kamień Pomorski — katedra] [sygn.] N.12 Cam. Imp.33 [XVI w.]

2. Tor. U — K.2519/49; Akc.280

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, resztki klamer, ślad po łańcuchu [XV w.]

Inc.III.108

FONTIUS BARTHOLOMAEUS zob. poz. 156

FORMULARIUM

81 Formularium instrumentorum ad usum Curiae Romanae. Köln, Henr. Quentell, 11 VIII 1495. 4°.

GW 10214. IBP 2216. LT 64.

Na ekslibrisie zapiska łac. [XVI w.].

Prow.: 1. Paulus Speratus [ekslibris]

2. FWR [pieczętka]; [sygn.] +312

3. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, resztki klamer [XVI w.]

Inc.II.3

FREYDANK

82 Proverbia eloquentis Freydanks, Lat. et Germ. [Leipzig, Conr. Kachelofen, 1487-1495]. 4°.

GW 10323 (ca 1490). IBP 2248. LT 65.

Inicjały i rubryki czerwone.

Nieliczne marginalia [XVI w.].

Prow.: 1. A. P. C 1531

Pozostałe proveniencje i oprawa jak poz. 189

Inc.II.20 adl.15

FRONTINUS SEXTUS IULIUS zob. poz. 184

GADOLUS BERNARDINUS zob. poz. 97

GAMBILIONIBUS ANGELUS DE (DE ARETIO) zob. poz. 70

GANFREDUS DE TRANO zob. poz. 114

GELLIUS BERNARDINUS MARMITA zob. poz. 187

GEMMULA

83 Gemmula vocabulorum cum addito, Lat. - Neerland. Deventer, Rich. Pafraet, 1489. 4°.

C 6346. IBP 2315. LT 162.

Def.: brak k. a₁.

Inicjał wstępny ozdobny, niebiesko-czerwony, inicjały i rubryki czerwone. Marginalia niemieckie [XVI w.].

Prow.: 1. [Bernardyni — Lubawa] Cb.70 [sygnatura ręką Lucasa]

2. [Państw. Gimn. Męskie w Chojnicach] [sygn.] Nr 47, C.140, 7; [charakterystyczna nalepka]

3. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra jasnobrązowa, wycisk ślepy, górna okładzina zdefektowana, ślady po guzach i łańcuchu [XV/XVI w.]

Inc.II.22 adl.1

GEORGIUS TRAPEZUNTIUS zob. poz. 78

GERARDUS CREMONENSIS zob. poz. 116

GERARDUS DE HARDERWYCK

84 Commentum sex tractatum Petri Hispani, cum textu. Köln, Ulr. Zell, 30 XI 1492. 2°.

GW 10678. IBP 2343. LT 67.

Nieliczne podkreślenia i marginalia [XV/XVI w.].

Prow.: 1. Fabianus Dirsaw [XV/XVI w.]

2. Elb. Gymn. Bibl. [pieczęćka]; [sygn.] R.3

3. Tor. U — depozyt

Opr.: pergamin, oderwany od bloku książki, tytuł na grzbiecie [XVII w.]

Inc.III.4 adl.1

85 Copulata super omnes tractatus Parvorum logicalium Petri Hispani, cum textu. Köln, Ulr. Zell, 5 VI 1493. 2°.

GW 10676. IBP 2345. LT 66.

Nieliczne marginalia [XVI w.].

Proweniencja i oprawa jak poz. 84

Inc.III.5 adl.2

GILBERTUS DE HOILANDIA zob. poz. 29

GRATIANUS

86 Decretum cum apparatu Bartholomaei Brixiensis et Ioannis Seme-
caae (Teutonici). Nürnberg, Ant. Koberger, 30 XI 1493. 2°.

GW 11379. IBP 2464. LT 68.

Inicjały niebieskie i czerwone, inicjał wstępny wielobarwny, złożony.

Nieliczne marginalia i podkreślenia [XVI w.].

Prow.: 1. [Biblioteka — ?] — [sygn.] Tit.III.12

2. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: tektura, skóra biała, wycisk ślepy, warsztat ten sam, co oprawy

Inc.III.103 [XVI w.]

Inc.III.104

GREGORIUS IX PAPA

87 Decretales, cum glossa Bernardi Parmensis (Bottoni) et lucubrati-
onibus Hieronymi Clarii. Nürnberg, Ant. Koberger, 10 VI 1496. 2°.

GW 11491. IBP 2531. LT 69.

Notatki na kartach ochronnych, pojedyncze marginalia [XVI w.] i podkreślenia.

Prow.: 1. Jacobi a Barthen et amicorum [XVI w.]

2. [Bibl. — ?] — [sygn.] Tit.III.2

3. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: tektura, skóra biała, wycisk ślepy, oderwana od bloku książki [XVI w.]

Inc.III.103

GREGORIUS FRANCISCUS zob. poz. 133

GRIFFOLINUS FRANCISCUS zob. poz. 161

GUARINUS VERONENSIS zob. poz. 177

GUILLELMUS BRITO zob. poz. 38

GUILLERMUS ALVERNUS EPISCOPUS PARIENSIS

88 Opera, cum Tabula Ioannis Rosenbach. Ed. Petrus Danhauser. [Nürnberg, Ge. Stuchs, post 31 III 1496]. 2°.

HC* 8300. IBP 2615. LT 72.

War. A

Pojedyncze marginalia [XV/XVI w.].

Prow.: 1. [Biblioteka Zamkowa — sygnatury Polyphema i Zella]

2. FWR [pieczętka]; [sygn.] +1465

3. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra biała, wycisk ślepy, narożniki i guzy (10), klamry, rejestr introligatorski. Bardzo dobrze zachowana [XV/XVI w.]

Inc.III.27 adl.1

89 De universo. [Nürnberg, Ge. Stuchs, non post 1497]. 2°.

HC* 8319. IBP 2621. LT 71.

Nieliczne marginalia [XVI w.].

Proweniencja i oprawa jak poz. 88

Inc.III.28 adl.2

Zob. też poz. 90

15. Oprawa inkunabułu z Biblioteki Zamkowej księcia Albrechta.
Na nalepce sygnatury Polyphema i Zella. Bardzo dobrze zachowana
(komplet guzów); poz. 88-90

GUILLERMUS BAUFET

90 Dialogus de septem sacramentis. — **Guillermus** Alvernus: Cur Deus homo; De poenitentia. [Nürnberg, Ge. Stuchs, non post 1497]. 2°. HC* 8316. IBP 2623. LT 70.

Nieliczne marginalia [XV/XVI w.].
Proweniencja i oprawa jak poz. 88
Inc.III.29 adl.3

HERBARIUS

91 Herbarius, Lat. cum synonymis Germanicis. Passau, [Io. Petri, 14]85. 4°. HC* 8445 (Add.). IBP 2710. LT 73.

Def.: brak pierwszej k.

NB. Drzeworyty ręcznie kolorowane.

Prow.: 1. Johannes Barthen Pos. [XVI w.]

2. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] V.2

3. Tor. U — depozyt

Opr.: pergamin z tekstem w jęz. niemieckim, dwa rzemyki od wiązań [XVII w.]

Inc.II.4

HEROLT IOANNES

92 Liber Discipuli de eruditione Christifidelium. [Basel, Io. Amerbach, non ante 1485]. 2°. HC* 8519. IBP 2732. LT 74.

Inicjały i rubryki czerwone.

Na pergaminowej wyklejce dolnej okładziny notka: „Beatus pater Johannes de Capistrano fuit Cracoviae in die S[an]cti Augustini anno domini 1454”.

Na wyklejce górnej okładziny dłuższa notka tą samą ręką, dotycząca wykładni wiary [XV w.].

Prow.: 1. [Biblioteka — ?] — [sygn.] 119

2. Czesław hr. Lasocki [pieczętka], XIX w.

3. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa gładka, klamry skórzane, zachowana jedna zapinka [XVI w.]

Inc.III.7

93 Liber Discipuli de eruditione Christifidelium. Strasbourg, Io. Prüss, 1490. 2°.

HC* 8521. IBP 2733. LT 75.

Def.: brak pierwszej k.

Inicjały i rubryki czerwone i niebieskie, inicjały wstępne ozdobne.

Prow.: 1. [Biblioteka Zamkowa — sygnatury Polyphema i Zella]

2. FWR [pieczętka]; [sygn.] +1435

3. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, ramka wewnętrzna zamalowana na czarno, ślad po klamrze [XVI w.]

Inc.III.26

94 Sermones Discipuli de tempore et de sanctis cum Promptuario exemplorum et de Beata Virgine. Nürnberg, Ant. Koberger, 2 VIII 1481. 2°.

H* 8482. IBP 2746. LT 76.

Def.: brak k. [1, 10].

Inicjały i rubryki czerwone i niebieskie, inicjał wstępny wielobarwny, złożony.

Prow.: 1. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] SS.2

2. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, resztki klamer, ślad po łańcuchu, dolna deska pęknięta, rejestr introligatorski [XV/XVI w.]

Inc.III.85

95 Sermones Discipuli de tempore et de sanctis cum Promptuario exemplorum et de Beata Virgine. Strasbourg, [Mart. Flach], 1490. 2°.

H* 8501. IBP 2759. LT 77.

Def.: brak ostatniej k.

Inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Marginalia kilku rąk [XV–XVI w.].

Wyklejki i karty ochronne zapisane. Tekst teologiczny w jęz. łac. [XVII/XVIII w.].

Prow.: 1. Sum Jacobi vi[...] 1585 [zamazane, na k.23 r]

2. Mathias Murenien Ilzen. possessor etc.; Sum Mathiae Murenii Ilzen. 1592 [na k.23 r]

3. 1634. Pro loco S. Mariae Annuntiatae F.F. Minorum de strictiori obseruantia Casimiriae; [inną ręką:] Ad Bibliotheca[m] Conuentus Casimiriensis P.P. Reform[at]orum [XVIII w.]

4. Tor. U — K.112/62; Akc.1417

Sermo

Sermones discipuli de tpe p circulu3 anni
incipiūt. **D**ñica pma aduēt^o dñi. Sermo. j.

Ecce rex tu⁹ venit tibi
mansuet⁹. zacharie. ix

Math. xij. **M**ar. xj. **L**u. xix. **J**oh. xij. **E**gregi
us doctor n^r sanct⁹ tho. de agno dicit. q^o nulla
actio sit pfecta siue meritoria nisi fuēt p grāz
dei illuata. **E**m sic sol ē causa oim generabi
liū 7 corruptibiliū. sicut dic aresto. i. ij. li. phi.

Esto
et. **D**
uētū
scipi
dicē
sit al
7 q^r
troni
sciēd
ti⁹ ar
depe
um l
S
depe
nys:
h^r i
ctici
uēt⁹
men
neri
sup
cū al
q^o ap
inē t
ango
pare
ma ē

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy. Restaurowana — inna skóra od strony grzbietu, grzbiet zamalowany białą farbą, u góry grzbietu tytuł, ślady klamer [początek XVI w.], restauracja [XVI/XVII w.]

Inc.III.60

HESIODUS

96 Opera et dies, Lat.: Georgica. Trad. Nicolaus de Valle. Leipzig, Iac. Thanner, 16 IV 1499. 4°.

H* 8540. IBP 2772. LT 78.

Inicjały czerwone.

Liczne glosy i marginalia.

Proweniencja i oprawa jak poz. 185

Inc.II.61 adl.6

Zob. też poz. 197

HIERONYMUS S.

97 Commentaria in Bibliam. — *Praec. Vita s. Hieronymi*. Ed. Bernardinus Gadolus. Venezia, Io. et Greg. de Gregoriis, I) 1497, II) 25 VIII 1498. 2°.

H* 8581. IBP 2780. LT -.

Def.: egzemplarz zawiera jedynie fragmenty *Expositio in psalterium*, k. aAA₂₋₈, składki BBb-NNn⁸ OOo⁶ Ppp⁸.

Na wyklejce górnej okładziny: Constat III m[arcis ?] [XVI w.].

Prow.: 1. Jacobus [Schultz] [XVI/XVII w.]

2. No 3 Ex Libris Simonis Loytzij [XVI/XVII w.]

3. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] R.2

4. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, resztki klamer, grzbiet uszkodzony [XVI w.]

Inc.III.115 adl.2

98 Epistolae, adiecta Tabula Theodori Laelii. Nürnberg, Ant. Koberger, 12 XI 1495. 2°.

H* 8562. IBP 2793. LT 79.

Def.: brak pierwszej k.

Inicjały i rubryki czerwone.

Nieliczne marginalia łacińskie [XVI w.].

Prow.: 1. [?]
 2. Tor. U — zb. zabezp.
 Opr.: tektura, pergamin [XVII w.]
 Inc.III.59

Pseudo-HIERONYMUS S.

99 Vitae sanctorum patrum, sive Vitas patrum. [Strasbourg, Typ. Paludani], 7 VII 1485. 2°. HC* 8600. IBP 2811. LT 80 (Typ. Vitas Patrum). Kat. Elb. I, s.103.

Def.: brak k. a_{1,3}, p₇₋₈, składek q-s⁸, k. t₁, B₅. Składka p uszkodzona. Inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Fragment pergaminowego rękopisu teologicznego przy dolnej okładzinie [XV w.].

Prow.: 1. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] R.3 [przekreślona]; UU.1
 2. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, ślady klamer, łańcuch [XV w.]
 Inc.III.36

HORATIUS QUINTUS FLACCUS

100 Opera, cum commentis Porphyriionis, Mancinelli, Acronis et Landini et quibusdam annotationibus Iacobi Locher. Strasbourg, Io. Grüniger, 12 III 1498. 2°.

HC* 8898. IBP 2864. LT 81.

Def.: brak k. L₂, O₁₋₂. Wiele k. uszkodzonych — ubytek tekstu.

Inicjały czerwone, sporadycznie niebieskie.

Nieczytelna nota z 1594 na k. CCVII v.

Egzemplarz zniszczony przez grzyby, wymaga konserwacji.

Prow.: 1. Königl. u. Universitäts Bibliothek Königsberg i. Pr. [pieczętka]; [sygn.] +Inc.3011
 2. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska z fragmentem skóry brązowej na górnej okładzinie, wycisk ślepy, mnisza, resztki klamer [XVI w.], konserwowana [XIX/XX w.]; grzbiet i skóra na dolnej okładzinie oraz wyklejki nowe

Inc.III.96

HUBERTINUS CLERICUS CRESCENTINAS zob. poz. 151

HUGO DE PRATO FLORIDO

101 Sermones de sanctis. Heidelberg, [Typ. Lindelbachi = Henr. Knobloch-
lochtzer], 21 I 1485. 2°.

HC* 9009. IBP 2885. LT 82.

Def.: brak k. a_{ii-iii}.

Prow.: 1. Elbinger Stadt Bibliothek [pieczętka]; [sygn.] QQa, GG. [prze-
kreślone]; T.1

2. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, ślady po klamrach i łańcuchu
[XV w.]

Inc.III.46

HUGO DE SANCTO CHARO zob. poz. 37

IACOBUS DE VORAGINE

102 Legenda aurea. Köln, Io. Koelhoff, 1479. 2°.

C 6416. IBP 2985. LT 164. Kat. Elb. I, s.82.

Def.: brak k. a₁, na k. a₂₋₄ ubytki tekstu, brak składki s.

Nieliczne glosy [XVI w.], na końcu dołączone 2 k. rękopiśmieniowego życiorysu
św. Brunona, łac. [XVII w.].

NB. K. qq₁ oprawiona po qq₄, początkowe k. oraz wyklejka górnej okła-
dziny zbutwiały. Egzemplarz wymaga konserwacji.

Prow.: 1. [Szymon Loitz] N° 43 [zapis zatarty, słabo czytelny]

2. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] R.5

3. Tor. U — depozyt

Opr.: tektura, pergamin pomarańczowy, ślad po rzemykach [XVII w.]

Inc.III.2

103 Legenda aurea. Köln, [Ulr. Zell], 19 V 1482. 2°.

C 6428. IBP 2992. LT 165.

Def.: brak k. a₁.

Inicjały i rubryki czerwone i niebieskie, inicjał wstępny ozdobny.

Prow.: 1. Königl. Deutsche Gesellschaft in Königsberg [pieczętka]; K.D.G.
[nalepka na grzbiecie]; [sygn.] 4

2. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: tektura, pergamin [XVII w.]

Inc.III.17 adl.1

Lombardica historia.

C 106

Inic III, 44

17 a. Sygnatura C. 106 naniesiona ręką urzędnika pruskiego Ch. Lucasa.
W zachowanym w Archiwum w Toruniu spisie książek dominikanów
toruńskich wykonanym przez wymienionego urzędnika pod tą właśnie
sygnaturą jest opisany inkunabuł; poz. 104

Numerus et ordo epistolarum in hoc opere contentarum.

Preconizatio Eneae filij poete laureati in prologo. i.
 Congratulatur amico de prosperitate successus. ii.
 Illic comes imperatori reconciliatur. iii.
 Imperator platos suos renouavit ex concilio Basiliensi propter sedus eugenij pape cum rege aragonum et duce mediolanensi. iiii.
 Eras suade suadet qd marie rectori ta principes qd minores. v.
 Agricultura laudatur. vi.
 Conuersationem suam notam facit. vii.
 Repraesentia dissuadet. viii.
 Amicitiam et dilectione notificat et se excusat qd tamrao scripsit. ix.
 Excusatio cur non uisitaerit amicum. x.
 Quales magistratus esse debeant. xi.
 De superbia gallicorum. xii.
 De Sicilia an sit duplex. xiii.
 De rege Ladislaao. xiiii.
 Reprehenditur fingens se scripsisse de mendatio. xv.
 De filio suo. xvi.
 Pena pateter ferenda est pro culpa. xvii.
 Locat amicu de pro se possessione bnficij accipiat. xviii.
 Exhortatio ad unionem ecclesie. xix.
 Accusat locorum munitione et amicitie officiu apit. xx.
 Que sit homini patria et petit pmoitionis aurliu. xxi.
 Regem aragonum laudat. xxii.
 Commendat salutem anime. xxiii.
 Quales scribe cancellarie. xxiiii.
 Exhortatur ut sententia imperatoris equo aio feratur. xxv.
 Dissoluit argumenta pro parte Eugeniij facta. xxvi.
 De noua ciuitate et aliquid de amicitia. xxvii.
 Regrattatio et aliquid de studio humanitatis. xxviii.
 Exhortatur ad rescribendum. xxix.
 Reddit in benignitiam. xxx.
 Commendat causam suam. xxxi.
 Gratulatur benignitiam magni uiri se nactu esse. xxxii.
 Locat cum desiderio amicum. xxxiii.
 Dolet de amici et patrie absentia. xxxiiii.
 Adignificat benignitiam. xxxv.
 Quodlibet libellum se effecisse significat. xxxvi.
 Excusat pronice non scribentem. xxxvii.
 Preceptum bene uiuendi. xxxviii.
 Significatio uisus dictionis turpis per antifrasiu. xxxix.
 Exannat uerbosa uolumina. xl.
 Promouet conducendum in officium. xli.
 Dat fidem scriptis. xlii.
 De incerto curialiuz statu. xliiii.
 Rex aragonum se angit i aurlium rbodis ptra thurcos. xliiii.
 Quorates de thurcis. xlv.
 Quomodo eroz ducenda et principibus seruiendum sit. xlv.
 De monte oeneris. xlv.

Loco Lubanica sum

17 b. Sygnatura C. 66 naniesiona ręką tego samego urzędnika. Poniżej proveniencja lubawska oraz pieczęć Gimnazjum w Chojnicach; poz. 162

104 Legenda aurea. Strasbourg, [Typ. Iordani = Ge. Husner], 1483. 2°. C 6430. IBP 2996. LT 166.

Def.: kilkadziesiąt k. z większym lub mniejszym ubytkiem tekstu.
Inicjały czerwone, niebieskie i zielone, rubryki czerwone.

NB. Egzemplarz po konserwacji. Praca dyplomowa mgr Ewy Martin.
Zakład Konserwacji Papieru i Skóry UMK, 1978–1989.

Prow.: 1. [Dominikanie — Toruń] C.106 [sygnatura ręką Lucasa]
2. Bibliothek Des Koenigl. Gymn. zu Conitz [pieczętka]; [sygn.] Nr.5: N.fol.XI [przekreślona]; I.61, 9, 3 Fol.I.
3. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra brązowa, nowa z wtopionymi fragmentami dawnej, wycisk ślepy, narożniki, guzy, klamry — nowe, E. Martin, 1989

Inc.III.44

105 Legenda aurea. Basel, Nic. Kessler, 25 VI 1486. 2°. C 6446. IBP 2998. LT 167.

Def.: brak k. r_{1-3} , y_{4-8} , z_{1-2} , E_{1-4} .
Rubryki czerwone na nielicznych k.

Nota bibliograficzna w jęz. niem. Conitz. 24. März 1825.

Prow.: 1. [Dominikanie — Toruń] C¹⁰⁵ [sygnatura ręką Lucasa]
2. C. Benwitz 1825 [podpis i pieczętka]
3. Bibliothek Des Koenigl. Gymn. zu Conitz [pieczętka]; [sygn.] Nr 241; fol.XII; I.61.9.4; F.I
4. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, na górnej okładzinie 4 narożniki, na okładzinie dolnej 1 narożnik, resztki klamer. Zdefektowana: brak grzbietu oraz $\frac{1}{2}$ deski dolnej okładziny, skóra na okładzinie górnej popękana [XV w.]

Inc.III.30

106 Legenda aurea, in dialecto Germaniae inferioris: Dat Passional. Lübeck, Steph. Arndes, 19 XI 1492. 2°. HR 9991 (V 170). NdB 202. IBP -. LT -.

Def.: brak składowki [x^2], k. pp_{2, 5}. K. t₂, [\tilde{c}]₄, dd₂ uszkodzone.

Inicjały i rubryki czerwone na k. a.

Prow.: 1. Kgl. Univ. Bibl. Greifswald [pieczętka]
2. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, guzy (4 na górnej okładzinie, 2 na dolnej), resztki klamer, wyklejki z kart zadrukowanych tekstem łacińskim. Zdefektowana: brak grzbietu, ubytki skóry [XVI w.]

Inc.III.142

107 Sermones dominicales per totum annum. [Strasbourg, C.W., non post 1473]. 2°.

R (Suppl.) 218. IBP 3016. LT 168 (Sermones de tempore, ca 1474).

Def.: brak k. 1 i jednej k. po k. [105].

Inicjały i rubryki czerwone.

Nieliczne marginalia [XV/XVI w.].

Foliacja rękopiśmienna [XV/XVI w.].

Prow.: 1. Testamentum D[omi]ni Jacobi Eler plebani novioris oppidi Elbingk qui obiit Anno XVI secunda die septembri.

2. Fratribus Praedicatorum condonavit [ut infra ? — zamazane]; Dominus Jacobus Eler dedit hunc librum ad honorem diui p[ri]s Dnici [= patris Dominici] hic in Elbingk fr[at]ribus [u dołu ostatniej k.]

3. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] SS.2

4. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, guzy (5+5), 2 rzemieńne zapięcia, ślad po łańcuchu [XV w.]

Inc.III.22

108 Sermones de tempore et de sanctis. Deventer, Rich. Pafraet, 6 III 1483. 2°.

C 6546. IBP 3022. LT 169.

Inicjały i rubryki czerwone.

Prow.: 1. [Biblioteka Zamkowa — sygnatury Polyphema i Zella]

2. FWR [pieczętka]; [sygn.] +1468

3. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra czarna, wycisk ślepy, 8 guzów (2 brak), okucia na rogach, jedna klamra zachowana w całości, fragment drugiej [XV w.]

Inc.III.47

INSTITORIS HENRICUS, SPRENGER IACOBUS

109 Malleus maleficarum. Nürnberg, Ant. Koberger, 17 III 1494. 4°.

HC* 9245. IBP 3074. LT 145.

18. Oprawa Kaspra Anglera; poz. 109

Nieliczne marginalia, podkreślenia i strzałki.

NB. Na k. tyt.: sub 1° pulpito fuit.

- Prow.: 1. Biblioteka Zamkowa [ekslibris]
 2. FWR [pieczętka]; [sygn.] +1505
 3. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, resztki klamer. Bardzo dobrze zachowana, Kaspar Angler, 1536

Inc.II.64

IOANNES DE BROMYARD

110 Summa praedicantium. Nürnberg, Ant. Koberger, 29 VI 1485. 2°. H* 3994. IBP 3084. LT 35.

Inicjał wstępny złożony, inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

- Prow.: 1. Paulus Speratus [ekslibris]
 2. [Biblioteka Zamkowa — sygnatury Polyphema i Zella]
 3. FWR [pieczętka]; [sygn.] +1370
 4. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, resztki klamer, ślad po zaczepie od łańcucha [XV w.]

Inc.IV.17

IOANNES CHRYSOSTOMUS S.

111 Sermones de patientia in Iob; De poenitentia in David, Lat. Trad. et ed. Lilius Tiphernas. Nürnberg, [Io. Sensenschmidt], 14 XI 1471. 2°. HC* 5026. IBP 3106. LT 44.

Proweniencja i oprawa jak poz. 5

Inc.III.110 adl.2

IOANNES DE HILDESHEIM

112 Historia beatissimorum trium regum. — **Albertus** Magnus: De festo die Epiphaniae. — **Augustinus** Aurelius s.: Sermones duo de Epiphania Domini. [Köln], Io. Guldenschaff, 1478. 2°.

HC 9396. IBP 3158. LT 85.

Inicjały i rubryki czerwone i niebieskie.

Proweniencja i oprawa jak poz. 103

Inc.III.18 adl.2

IOANNES HONORIUS CUBITENSIS zob. poz. 49

Doctissimi viri fratris Johānis de Bromyard:
ordinis predicatorum: in Summam predicantium:
op^o vtiq; cōmedatissimū. Prologus feliciter incipit.

Predicantium vita sicut in be
atum Gregorium super Ezechiel. omelia. iiii. Sonat
et ardet. Sonat verbo Ardet desiderio. Es ergo cā
dens est predicatio accensa. Sed de candēti ere scin
tille prodeūt. quia de eorum exhortatione verba fla
mantia ad aures audientium procedunt. Recte ergo
predicatorum verba appellata sunt scintille: quia eos
quos in corde tetigerint: incendunt. Et sicut scintille
ad distantes volant: ita predatores non solum in
flamare debēt presentias scintillis verborū: sed etiā
posteris et distantibus quantum possibile est p̄fice
re rebēt exempla scripturarum. Unde dicitur assidat

IOANNES DE IMOLA

113 In Clementinas opus. Ed. Franciscus Brevius. Venezia, Andr. Torresanus, 24 II 1492. 2°.

H 9146. IBP 3165. LT 83 (23 II).

Cena: 2½ flor. 1557.

Prow.: 1. Bibliothecae Gymnasii Elbingensis publicae ex Thesauro librorum viri dum viveret plurimum venera[bun]di clarissimi doctissimiq[ue] M. Johannis Nageli Rev. Minist. Elbing. senioris et ad s. Mariam pastoris fidelissimi hunc offert Joh.[annes] Wilh[elmus] Woycke 1736

2. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] H.2 [przekreślona]; G.2

3. Tor. U — depozyt

Opr.: tektura, zamalowany rękopis pergaminowy [XVII/XVIII w.]

Inc.IV.23 adl.2

IOANNES DE LAPIDE (HEYNLIN) zob. poz. 177

IOANNES NIVICELLENSIS

114 Concordantiae Bibliae et Canonum. — **Ganfredus** de Trano: Summa super titulos Decretalium. Basel, Nic. Kessler, I) 22 VI 1487, II) 12 VII 1487. 2°.

HC* 9416 (incl. H 15600). IBP 3190. LT 89.

Inicjały i rubryki czerwone.

Nieliczne marginalia.

Proweniencja i oprawa jak poz. 4

Inc.III.56 adl.3

IOANNES XXI PAPA zob. poz. 84, 85, 132

IOANNES DE PLATEA

115 Lectura in X, XI et XII Codicis. [Lyon, Io. Siber, 1497/8]. 2°.

HC* 13043. IBP 3222. LT 122 (1490).

Prow.: 1. [Biblioteka Zamkowa — sygnatury Polyphema]

2. FWR [pieczętka]; [sygn.] +238

3. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, mnisza, resztki klamer [XV/XVI w.]

Inc.IV.15

IOANNES DE SACROBOSCO

116 Sphaera mundi. — **Gerardus** Cremonensis: Theorica planetarum. Venezia, Franc. Renner, 1478. 4°. HC* 14108. IBP 5898. LT -.

Def.: brak k. e_{10} , f_1 .

NB. K. f_{10} oprawiona po k. e_9 [!].

Prow.: 1. [Biblioteka Uniwersytecka w Greifswaldzie — sygn. Rb 103.AW]
2. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: półpłótno [XIX w.]

Inc.II.87 adl.1

117 Sphaera mundi. Leipzig, Conr. Kachelofen, [1489]. 4°. H* 14116. IBP 3227. LT 86 (s.a.).

Marginalia łacińskie [XVI w.].

Proweniencja i oprawa jak poz. 161

Inc.II.54 adl.6

118 Sphaera mundi, cum commento Wenceslai Fabri de Budweis. [Leipzig, Mart. Landsberg, ca 1492/6]. 4°. H* 14122. IBP 3231. LT 87 (s.a.).

Marginalia [XVI w.].

Proweniencja i oprawa jak poz. 161

Inc.II.55 adl.7

IOANNES DE SANCTO GEMINIANO

119 Liber de exemplis et similitudinibus rerum. Ed. Sebastianus Brant. [Basel], Io. Froben et Io. Petri, 25 I 1499. 4°. H* 7546. IBP 3237. LT -.

Def.: uszkodzona pierwsza k., na k. S_{10} ubytek tekstu.

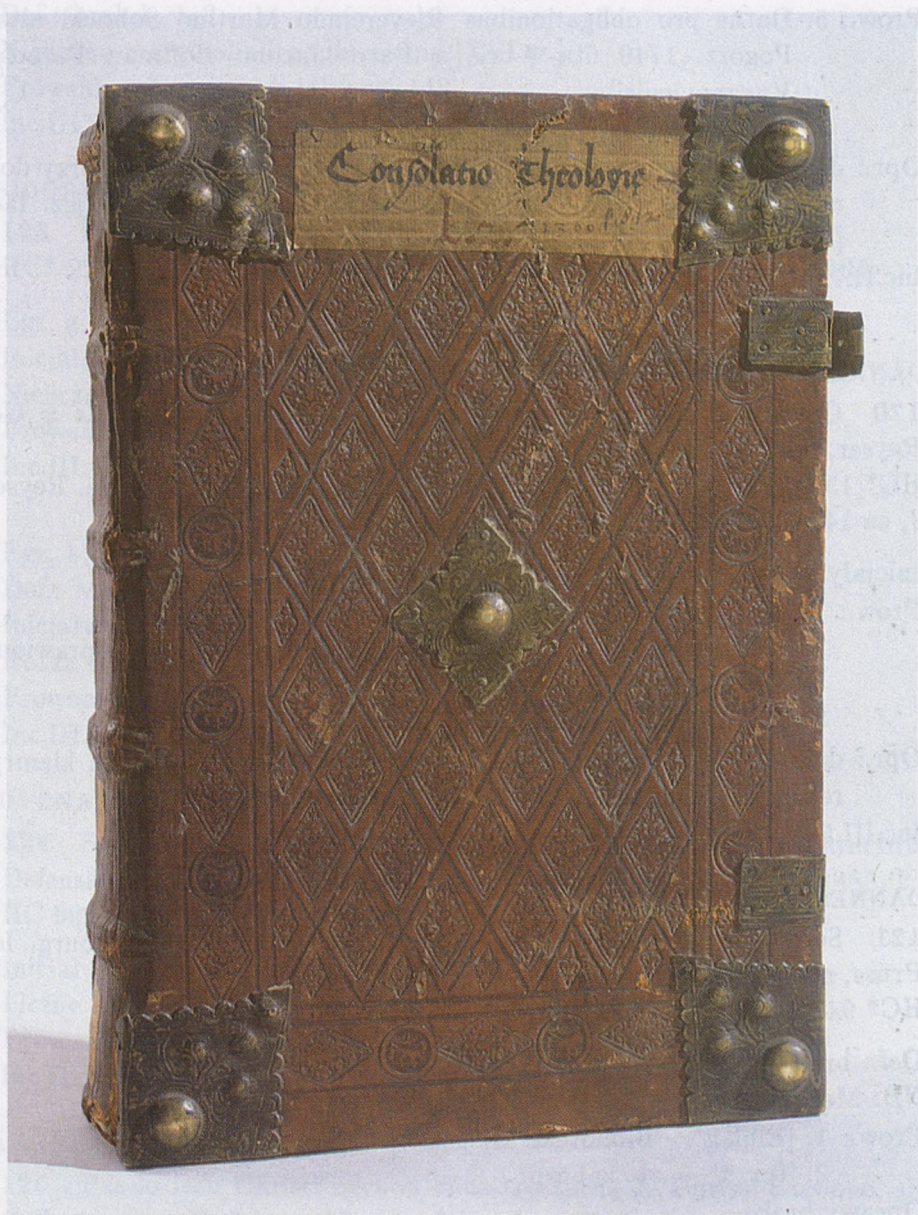
Na k. S_{10} v notatki w jęz. łac. [XVI w.].

Prow.: 1. Liber eccle No[...] — XV w.]

2. Valent. [Scrobiszewski lub Srebiczewski] Ph. Doct. 1533 4 Jun.

3. Sum Adami de Sydlow Balneatoris et artis [...] 1551

4. Ex libris Laurentij Laurentij [!] Czachowski altaristae Pogorzeliensis, hic liber datur pro obligationibus prece anima huius emtus est, [XVII/XVIII w.]

20. Oprawa inkunabułu z Biblioteki Zamkowej księcia Albrechta.
Na nalepce widoczne sygnatury Polyphema i Zella.
Bardzo dobrze zachowana (komplet guzów); poz. 120

Prow.: 5. Datus pro obligationibus R[evere]ndo Martino Sobocki altar Pogorz. 1740 6ta 9-bris a Patre Jacobo Hoffman Parocho Vyganovien[si]

6. Tor. U — K.619/70; Akc.2506

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, resztki klamer, grzbiet przy dolnej okładzinie wzmocniony pergaminowym rękopisem w jęz. łac. [XVI w.]

Inc.II.79

IOANNES DE TAMBACO

120 Consolatio theologiae. [Strasbourg, Typ. Henr. Ariminensis = Ge. Reyser, non post 1479]. 2°.

HC* 15236 (Add.). IBP 3241. LT 88 (Speyer, Ge. de Spira = Ge. Reyser ?, ca 1478).

Inicjały wstępne ozdobne, inicjały i rubryki czerwone.

Prow.: 1. [Biblioteka Zamkowa — sygnatury Polyphema i Zella]

2. FWR [pieczętka]; [sygn.] +1347 [atramentem; „3” poprawione ołówkiem na „4”]

3. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, guzy i narożniki (10), klamry, rejestr introligatorski. Bardzo dobrze zachowana [XV w.]

Inc.III.58

IOANNES VERCELLENIS

121 Sermones Vademecum de tempore et de sanctis. [Strasbourg, Io. Prüss, non post 1492]. 4°.

HC* 9431. IBP 3248 (bez Tor. U). LT -.

Def.: brak k. a₁.

NB. Mechaniczne uszkodzenia. Egzemplarz wymaga konserwacji.

Prow.: 1. [Elbląg — Biblioteka Miejska ?]

2. Tor. U — zb. zabezp.

Oprawy brak

Inc.II.90

IOSEPHUS FLAVIUS

122 De antiquitate Iudaica; De bello Iudaico, Lat. Trad. Rufinus Aquileiensiensis. Ed. Ludovicus Cendrata. Verona, Petr. Maufer, 25 XII 1480. 2°.

HC* 9452. IBP 3279. LT 90 (25 XII 1479).

Def.: brak k. 1-2.

Nieliczne marginalia i podkreślenia [XVI w.].

Proweniencja i oprawa jak poz. 148

Inc.III.24 adl.2

ISIDORUS HISPALENSIS

123 Etymologiae. Basel, [Mich. Furter ?], 8 VIII 1489. 2°.

HC* 9274. IBP 3292. LT 84 (typ.: Io. Amerbach). Kat. Elb. I, s.104.

Egz. a.

Inicjały czerwone i niebieskie.

Nieliczne marginalia w składce K i L [XV/XVI w.]

Proweniencja i oprawa jak poz. 27

Inc.III.43 adl.2

Egz. b.

Def.: Mechanicznie uszkodzony tekst na wielu kartach u góry.

Inicjały czerwone.

Notka w jęz. łac. dotycząca autora [XVI w.]

Proweniencja i oprawa jak poz. 141

Inc.III.137 adl.2

IUVENALIS DECIMUS IUNIUS

124 Satirae, cum commento Domitii Calderini. — Domitius **Calderinus**:

Defensio adversus Brotheum. Venezia, Thom. de Blavis, 19 VII 1483. 2°.

HC 9694. IBP 3314. LT 92.

Inicjał wstępny wielobarwny z floraturą.

Liczne marginalia kilku rąk w jęz. łac. [XV-XVI w.].

Proweniencja i oprawa jak poz. 209

Inc.III.92 adl.2

KANNEMANN IOANNES

125 Passio Iesu Christi necnon alius tractatus de Christi passione, sive

Collectura. — **Rabanus** Maurus: Historia s. Catherinae. [Nürnberg, Petr.

Wagner, non post 15 VI 1491]. 4°.

HC* 9759. IBP 3327. LT 93.

Inicjały i rubryki czerwone.

Marginalia łac. [XV/XVI w.].

21. Ozdobny inicjał z floraturą oraz obszerne marginalia na k. a₂ verso.
Na obcięciu kart widoczne nazwiska autorów; poz. 124

Prow.: 1. [? — wycięta]
2. Tor. U — zb. zabezp.

Oprawy i wyklejek brak
Inc.II.44

LACTANTIUS PLACIDUS zob. poz. 192

LAELIUS THEODORUS zob. poz. 98

LANDINUS CHRISTOPHORUS zob. poz. 100, 209

LANGER IOANNES DE BOLKÓW

126 De censibus sub titulo reemptionis. [Mainz, Petr. Schöffer, post 25 VIII 1489]. 4°.

HC* 9892 = H 9893. IBP 3368. LT 94.

Marginalia [XVI w.].

Prow.: 1. Wenczeslai Cocj et suorum; XVIII B.d.197 [sygn. na pierwszej poz. klocka — druku XVI w.]

2. Ex Bibliotheca Senatus Gedanensis [ekslibris tamże]

3. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra biała, mnisza, wycisk ślepy, resztki klamer [XVI w.]

Inc.II.46 adl.2

LAUDIVIUS ZACHIAS VEZZANENSIS zob. poz. 135, 136

LENTULUS zob. poz. 172

LEONICENUS OMNIBONUS

127 De laudibus eloquentiae; Commentum in Ciceronis Oratorem. Vicenza, [Io. de Reno ?], 22 XII 1476. 2°.

HC* 10030 (typ.: Leonardus de Basilea) = HR* 10030 (V 173). BNP L-153. IBP -. LT -.

Def.: brak k. a₁.

Prow.: 1. [Biblioteka Uniwersytecka w Greifswaldzie] [sygn.] Dm 126 AW
2. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: tektura, półpergamin [XIX/XX w.]

Inc.III.144 adl.1

LILIUS TIPHERNAS zob. poz. 111

LINTHOLTZ IOANNES

128 Veritas trium difficilium quaestionum a Porphyrio motarum de Universalibus. Leipzig, [Wolfg. Stöckel], 1500. 2°.

H 10113. IBP 3427. LT 95.

NB. Egzemplarz współoprawny z inkunabułem oraz 6 drukami XVI w.
Na wyklejce górnej okładziny spis zawartości klocka ręką Polentza.

Prow.: 1. Hunc librum comparavit Baccal. Georgius Polentz de Bursnitz
[Burstritz ?] prope Misnam Anno 1503

2. [Biblioteka Zamkowa — sygnatury Zella]

3. FWR [pieczętka]; [sygn.] Incun.2335

4. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra biała, wycisk ślepy, klamry (okładziny odwrotnie przy-
mocowane) [XVI w.]

Inc.III.80 adl.5

LOCHER IACOBUS zob. poz. 47, 48, 100

LUDOLPHUS DE LUCO

129 Flores grammaticae, sive Florista, cum commento. [Basel, Io. Amer-
bach, ca 1490–97]. 4°.

Mads 1604 (typ.: Iac. Wolf, s.a.). IBP 3470. LT -.

Def.: brak k. d₄₋₅.

Prow.: 1. Comparau hunc librum ego Stephanus D. Brestensis cracoviae
in contubernio pauperum pro grossis 10 ad usum nostrum [?],
caeterisque posteris post me fab.[... — zapiska w całości prze-
kreślona, XVI w.]

2. Ex libris Joannis Sikorski gr. 20 Cracoviae A. D. 1599, die Jan.
26

3. Nunc cessit Ioanni Grochowski Anno 1716 15 Decembris

4. Nunc Simonis Czwordowicz Dec. cat. Posnan. [XVIII w.]

5. Königl. und Stadt Gymnasium zu Coeslin [pieczętka] [XIX w.]

6. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra brązowa, mnisza. Zdefektowana: zachowany tylko frag-
ment skóry na górnej okładzinie, dolna deska ułamana, brak grzbietu
[XVI w.]

Inc.II.67 adl.1

LUDOLPHUS DE SAXONIA

130 Meditationes de vita Christi. P. I—II. [Strasbourg, aut Conventus Cartusiensis prope Argentinam, typis Henr. Eggestein], 1474. 2°. HC* 10290. IBP 3472. LT 97.

Def.: brak 7 k. (wydarte), z k. [4] wycięto 20 wierszy [inicjał ?].

Inicjały i rubryki czerwone.

Prow.: 1. Elbinger Stadt Bibliothek [pieczętka]

2. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, resztki klamer. Zniszczona: górna deska luźna [XV w.]

Inc.IV.16

LUPOLDUS III BEBENBURGENSIS, EPISCOPUS BAMBERGENSIS

131 Germanorum veterum principum zelus et fervor in christianam religionem Deique ministros. Basel, Io. Bergmann, 15 V 1497. 2°. HC* 2725. IBP 3494. LT 13. Kat. Elb. I, s.72.

Prow.: 1. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] CC.1

2. Tor. U — depozyt

Opr.: tektura, szare płótno lniane. Pracownia Introligatorska Biblioteki UMK, 1960

Inc.III.34 adl.1

132 Dicta seu glossulae circa Summulas Petri Hispani, cum textu. Venezia, [Bon. Locatellus] pro Oct. Scoto, 9 IX 1490. 2°. H* 10457. IBP 3505. LT -.

Nota łacińska [XVI w.].

Prow.: 1. [Biblioteka — ?] [sygn.] ii 33

2. Tor. U — K.2439/67; Akc.2140

Opr.: tektura, skóra brązowa. Pracownia Introligatorska Biblioteki UMK, 1976

Inc.III.120

MAGISTRIS IOANNES DE

133 Quaestiones super totum cursum logicae. Ed. Franciscus Gregorius. Venezia, Bon. Locatellus pro Oct. Scoto, 20 VI 1487. 4°. H* 10452 = H 9424. IBP 5907. LT -.

Def.: brak składek A-F⁸, k. G₁, H_{1, 8}, Z₆.

Rubryki czerwone na k. G₂₋₈, oraz H₂₋₅.

Marginalia [XV/XVI w.].

Prow.: 1. [Conventus Pinczoviensis — wg informacji J. Zabłockiego]

2. Jan Zabłocki [kupił w 1938 w Krakowie u Taffeta przy ul. Szpitalnej]

3. Tor. U — K.25/77 (od prof. J. Zabłockiego); Akc.3279

Oprawy brak

Inc.II.83

134 Quaestiones super tota philosophia naturali. Venezia, Bon. Locatellus pro Oct. Scoto, 30 V 1487. 4°.

H* 10448 = H 4348. C III 3735a. IBP 5908. LT -.

Def.: brak k. k₈, q₁, s₁₋₂, 7-8, składek t-u⁸ x⁴.

Marginalia łac. [XVI w.].

Prow.: 1. [?] — por. poz. 133

2. J. Zabłocki

3. Tor. U — K.25/77; Akc.3280

Oprawy brak, por. poz. 132

Inc.II.84

MAHOMET II

135 Epistolae magni Turci, Lat. Trad. Laudivius Zachias Vezzanensis. —

Praec. Laudivius Zachias: Epistola ad Francinum Beltrandum. Leipzig, Iac. Thanner, 30 X 1498. 4°.

H* 10509. IBP 3518. LT 98.

Liczne marginalia [XVI w.].

Proweniencja i oprawa jak poz. 161

Inc.II.50 adl.2

136 Epistolae magni Turci, Lat. Trad. Laudivius Zachias Vezzanensis. —

Praec. Laudivius Zachias: Epistola ad Francinum Beltrandum. Leipzig, Iac. Thanner, [1500 ?]. 4°.

C 3767. IBP 3520. LT 99.

Proweniencja i oprawa jak poz. 71

Inc.II.40 adl.6

MAIUS IOANNES zob. poz. 71

MANCINELLUS ANTONIUS

137 Opuscula. Venezia, Sim. Bevilaqua, 5 IV 1494. 4°.

Cont.: Elegantiae portus; Laurentii Vallensis lima; Rhetoricen ad Herennium esse Ciceronis; Rhetorices ad Herennium commentariolus.

HC* 10601. IBP 3531. LT 100.

Prow.: 1. Wentzeslaus de Praga, [XVI w.]

2. Collegij Crūlov[iensis] Soc. Jesu Catalogo inscriptus 1. j.
[XVI/XVII w.]

3. WR [XVI w.]

4. Ex Bibliotheca Godziembae de Lubraniec Dąbmski Boleslai
[XVIII/XIX w.]

5. Ex libris Eugeniusza Przybyła [ekslibris]

6. Tor. U — K.140/63; Akc.1596

Opr.: tektura, skóra ciemnobrązowa. Pracownia Introligatorska Biblioteki UMK, 1977

Inc.II.43

Zob. też poz. 100, 207

MARSUS PETRUS zob. poz. 190

MATARATIUS FRANCISCUS zob. poz. 192

MAYRONIS FRANCISCUS DE

138 Sermones de sanctis etc. Basel, Iac. Wolff de Pforzheim, 1498. 4°.

Cont.: Sermones de sanctis; Tractatus super Pater noster; De poenitentia; De articulis fidei; Super Magnificat; De corpore Christi; De donis Spiritus Sancti; De ultimo iudicio; Super evangelium: Missus est.

H* 10532. IBP 3672. LT -.

Inicjał „V” na k. a₁ wielobarwny, złożony. Rubryki na k. a–a₃ czerwone.

Prow.: 1. [Biblioteka — ?] [na górnej okładzinie sygn. D]

2. Tor. U — K.2799/75; Akc.3245

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, łańcuch, resztki klamer
[XV/XVI w.]

Inc.II.81 adl.1

MEFFRET

139 Sermones de tempore et de sanctis, sive Hortulus reginae. P. I—III.
[Basel, Nic. Kessler, non post 1483]. 2°.

C 3961 (I, III). IBP 3682. LT -.

Fol. C₂a - war. B.

Def.: brak k. A₁, D₂₋₅, a₂₋₆, składek b⁸ c¹⁰ oraz P. I—II.

Prow.: 1. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] SS.2

2. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, ślady klamer, łańcuch [XV w.]

Inc.III.116

MELA POMPONIUS

140 Cosmographia, sive De situ orbis. Venezia, Franc. Renner, 1478. 4°.

HC* 11017. IBP 3689. LT -.

Notatka bibliograficzna w jęz. łac. na k. a₁.

Prow.: 1. [Biblioteka Uniwersytecka w Greifswaldzie — sygn. Dq 337]

Pozostałe proveniencje i oprawa jak poz. 116

Inc.II.88 adl.2

MILIS IOANNES NICOLAUS DE

141 Repertorium iuris canonici. Basel, Nic. Kessler, 15 III 1488. 2°.

H* 11156. IBP 3737. LT -.

Def.: brak k. r₄. Ubytki tekstu na niektórych kartach.

Inicjały i rubryki czerwone.

Na wyklejce górnej okładziny zapiska łac. i spis zawartości klocka [XVI w.].

Prow.: 1. [?]

2. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra biała, wycisk ślepy. Zdefektowana: zachowany tylko fragment górnej deski, brak deski dolnej, resztki klamry [XV w.]

Inc.III.136 adl.1

MISSALE

142 Missale Cracoviense, iussu Friderici Jagellonidis, archiepiscopi Gnesnensis, episcopi Cracoviensis. Cum privilegio. Nürnberg, Ge. Stuchs pro Io. Haller, [non ante 2 X 1493]. 4°.

C 4118. IBP 3773. LT 102 (ca 1494).

Def.: brak składek y⁴ [**]⁸ i drzeworytu Passio przed Kanonem, ubytki tekstu na dolnym marginesie k. X.

Inicjały drzeworytowe, ręcznie kolorowane.

Pojedyncze glosy [XV w.]. Na końcu łac. modlitwa do św. Anny [XV w.].

NB. Egzemplarz po konserwacji. M. Słobosz — Pracownia Konserwatorska Biblioteki UMK, 1978–1987.

In nomine domini. Incipit
ordo missalis. Per circuitum
anni. Missa prima in aduentu

Ad te leua
ui animas
meas deus
meus in te
confido non
erubescam
neq; irrice
rit me int

mi mei etenim uiueris q; te expe
tant no confundentur. ps. Glia
tuas dne demonstra mibi et femi
tas tuas edoce me. Nota q; per
totu aduentu no dicitur in ex
cellis neq; Ite missa e. nisi in
festo duplici aut. ix. leonu fe

Cetera q; s. sto. Collecta
dne potentia tua z veni
ut ab imminibus peccatorum
norum periculis. te mereamur
protegente eripi. te liberante
saluari. Qui cu deo. Ad Ro.

Rames. Saetes. xiiij.
quia hora est iam nos
de somno surgere. Nunc em
propior e nostra salus quam
cu credidim. Mor pcessit: di
es aute appropinquit. Abij
ctam? ergo opa tenebrarum
et induamur arma lucis: sic
ut in die bonefte ambulem?

no in comestatioib; z ebrie
tibus no in cubilibus z im
pudicijs. no in contione z
emulatioe: sed induimint do
minu iesum xpm. Grad. Qui
uersi q; te expectar no confundat
dne. v. Glia tuas dne notas fac
mibi: scitas tuas edoce me. Alla
v. Ostende nobis dne misericor
diam tua et salutare tuu da nobis.

Et scdm matheu. xii.
illo tpe cu appropiquaf
set ihs iherosolimis z uenif
set bethphage ad mote oliue
ti. tuc misit duos discipulos
dicens illis. Ite in castellum
qd contra vos e. z statim inue
nietis asina alligatam et pul
lum cu ea: soluite z adducite
mibi. Et si quis vobis aliqd
dixerit. dicite quia dnus hys
opus habet: et confestim di
mitteret eos. Hoc aute toni fa
ctum e ut adimpleret qd di
ctum e p pphetam dicentem
Dicite filie syon: ecce rex tu
us uenit tibi mansuet sedens
sup asinam. et pullu filiu sub
iugalis. Eunt es aut discipuli
fecerut sicut pcepit illis iesus
Et adduxerunt asina et pullu
et imposuerunt sup eos vesti
menta sua: z cu resup sedere
fecerut. Plurima aute turba

22. Ozdobny inicjal „A” z floraturą z *Mszalu Krakowskiego*.
Widoczna pieczętka „Czesław hr. Lasocki” (k. a); poz. 142

146

E igitur clementissime
 pater y iesum xpm fi
 lium tuum dñm nostrum
 suppliciter rogamus ac
 precipimus: uti accepta
 habeas et benedicas. **Oratio** **Q**uia
Memento **T**erra: **H**ec san **T**ra
 sacrificia allibata: **I**n primis que
 tibi offerimus: precelsa tua sancta
 catholica: qua pacifice ac custodite
 adunare et regere digneris: toto orbe
 terrarum: una cum famulo tuo papa
 nro: **S**i et antistite nro: **S**i et rege nro
Si et omnibus orthodoxis atque ca
 tholicis et apostolice fidei cultoribus
Quemito dñe famulorum famula

23. Drzeworyt Passio ręcznie kolorowany oraz pierwsza strona Kanonu z miniaturą (k. 145 verso-146 recto).
 Drzeworyt, jak i cały Kanon, odbity na pergaminie; poz. 143

Prow.: 1. [?]

2. Czesław hr. Lasocki [pieczętka]

3. Tor. U — depozyt

Opr.: tektura, skóra brązowa, Pracownia Introligatorska Biblioteki UMK,
1987

Inc.III.1

143 Missale Dominorum Teutonicorum. Nürnberg, Ge. Stuchs, [non post
1499]. 2°.

C 4124 = C 4242. IBP 3800. LT 103.

Def.: brak składki a = Fol. I–VIII.

Inicjały drzeworytowe w Kanonie ręcznie kolorowane.

Wyklejki z k. zadrukowanych łac. tekstem papieża Aleksandra VI
[XV/XVI w.].

NB. Kanon — druk na pergaminie. Ręcznie kolorowany drzeworyt ze sceną
ukrzyżowania.

Prow.: 1. Ad Eccl[es]iam parochiale[m] Neidenburg; S[anctae] M[ariae]
V[irginis] [stylizowany monogram, XVI w.]

2. [Biblioteka Zamkowa — sygnatury Polyphema]

3. [Królewiec — Państw. i Uniw. Bibl.] — [sygn.] +1414

4. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy i złożony (starty), resztki klamer,
rejestr introligatorski. Uszkodzona [XVI w.]

Inc.IV.5

MODESTUS zob. poz. 184

MODUS

144 Modus legendi abbreviaturas. Leuven, Aeg. van der Heerstraten,
5 II 1488. 2°.

HC* 11470. IBP 3810. LT 104.

Def.: brak k. a₅.

Na początkowych k. nieliczne podkreślenia.

Proweniencja i oprawa jak poz. 10

Inc.III.9 adl.2

145 Modus legendi abbreviaturas. Leipzig, [Greg. Böttiger], 1497. 2°.

H* 11473. IBP 3812. LT 105.

Proweniencja i oprawa jak poz. 128
Inc.III.82 adl.7

MOLITORIS IOANNES zob. poz. 16

MUNDINUS

146 Anatomia emendata per Martinum Polichium de Mellerstadt. [Leipzig, Mart. Landsberg, ca 1493]. 4°.

H* 11633. IBP 3861. LT 106.

War. A

Na początkowych k. marginalia łacińskie [XVI w.], notatki na kartach ochronnych tą samą ręką.

NB. Egzemplarz wypruty z klocka.

Prow.: 1. [Biblioteka — ? — sygn. 384 lub 784]

2. Tor. U — „od rektora Kolankowskiego” [zapiska ołówkiem na k. ochronnej górnej okładziny, ręką kustosza Lisowskiego]

Opr.: deska, skóra biała, zamszowa, resztki wiązań. Luźna — zawierała więcej pozycji [XVI w.]

Inc.II.34

NICOLAUS GERMANUS zob. poz. 171

NICOLAUS DE LYRA zob. poz. 38, 41

NICOLAUS SAGUNDINUS zob. poz. 184

NIGER (NIGRI, SCHWARTZ) PETRUS

147 Clypeus Thomistarum contra Scotistas editus, sive Quaestiones super Arte vetere Aristotelis. Venezia, Reyn. de Novimagio, 1481. 2°.

HC* 11888 (falso 11188). IBP 4011. LT 107, 108.

Egz. a — war. [?], egz. b. — war. A

Egz. a.

Def.: brak k. a₃, składek b-c⁸, k. d₁₋₂.

Liczne marginalia [XV/XVI w.].

Wyklejka dolnej okładziny — rękopis pergaminowy z XV w. mszału.

Prow.: 1. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]

2. Tor. U — depozyt

Incipit liber quintissimus questus super
arte veteri Aristotilis qui thomistat elpe-
us appellat: per venerabile viru fratre thomae
primo magistri ex ordine predicatoꝝ sacre theolo-
gie professoris nouiter editus.

Circa inciu

veteris artis: p̄uissq̄ ad
tertiu p̄cedat querit de
duobus. **Primo** de obie-
cto loquit̄. Secundo de
habitu. **Quo** de obiecto lo-
quit̄ p̄p̄ querit. **Primo** ens ratio sic intelligi-
bitur a nobis. Et arguit q̄ nō quia potētia hōi-
sūmā p̄io obiecto formalit̄ nō pot̄ vltra rōem
formalit̄ sui obiecti. **Secundo** obiectū intellect̄ fm̄
thomistat est q̄ditas rei materialit̄. Igit̄ intel-
lectus nō pot̄ vltra rōem q̄ditarē materialit̄. sed
ens rōis nō cōtinet sub q̄ditate materialit̄. Igit̄
intellect̄ nō pot̄ intelligit̄ ens rōis. **Nota**
nota q̄ potētia vltima nō pot̄ vltra colozā
tūm̄: nec auctūda vltra formā: sic de alijs. **Obi-**
noꝝ cōcedit̄ thomistat: igit̄ **Et**. **Contra** si
q̄d minus videt̄ inesse inest: ergo illud q̄d ma-
gis ē min⁹ videt̄ q̄d nūllitatē cēt̄ intelligi-
bitur ē entit̄. **Probat̄** vbi dicit̄: hōi cocerū
t̄ intelligunt̄. igit̄ ens rōis q̄d magis acce-
dit ad entitatē intelligit̄. **Respondeo** q̄ quia tota
difficultas istius q̄dōis est de obio intellectus:
ideo p̄p̄ duo per ordines sum facienda. **Primo**
ponit̄ aliū notabilit̄. **Secundo** dicit̄: cōtra
suis solutūbus: et impugnatōib⁹. **Quantū**
ad p̄mū notādus p̄p̄ q̄ obio pot̄ se hōi
ad sp̄s potētia in q̄duplici dōa. p̄p̄: in rōe
motiui: q̄ vbi obio mouet potētia. **Secundo**
p̄p̄: q̄ vbi obio p̄dicat̄ de om̄ico q̄d p̄ci-
p̄is a tali potētia siue vniūco siue analogice
siue in recto siue in obliquo. **In rōe** f̄m̄: si-
ue mediati siue immediati. q̄ in rōe cōtinet̄.
q̄ vbi p̄p̄ obio intellect̄ vbi intellect̄ est
Et fm̄ istas duas habitudines istas obio
ad potētia p̄t̄ ipsi potētia nō intellect̄e mul-
tiplex obio adequatū assignari. **Secundo**
notādus q̄ obio ad q̄dā aliu potētia dicit̄
illud q̄d nō excedit̄ neq̄ excedit̄ ab illa potē-
tia. sicut passio ad q̄dā dicit̄ q̄ nō excedit̄
neq̄ excedit̄ a suo obiecto: vbi r̄sibile hōiū.

Chis notat̄ sic p̄p̄ cōtra. **Obiectū** p̄i-
mū et ad q̄dā nōst̄ intellect̄ cōtinet̄ p̄i-
mitate causalit̄ effectiue est q̄ditas rei ma-
terialit̄ siue sensibilis. **Primo** dicit̄: hōi ten-
sentit̄. **Secundo** hōi parte p̄p̄. **Articu-**
lo. **In corpore** q̄dōis. **Primo** dicit̄ in eodē li-
bro q̄d. **Artic. 4o** in corpore questōis

Ma est sentit̄. **Aristotilis** 3o de aia. vbi ex
parte p̄p̄ q̄ditas rei sensibilis siue materialit̄
est obio intellect̄. **Primo** p̄p̄. **Secundo** de clar-
tate hōi: **Secundo** notādus q̄ materialit̄ q̄ditas
dupl̄: q̄ dicit̄ q̄ditas rei materialit̄. **Secundo**
p̄p̄: vbi materialit̄ dicit̄ denotat̄ q̄ditas intrinse-
cam et entitatē: ita q̄ fiat denotatio a materia
que est intrinseca cā eius cui⁹ est mā. et sic non
accipit̄ hic. **Alio** laque vbi male dicit̄: q̄ditas
rōis extrinseca siue intrinseca differēt: siue
hōi mā. vbi parte fm̄ entitatē. siue sit aliqd
aliqui⁹ hōi mā. et sic laque accipit̄ hic māle
et sic accensensibile dicit̄ q̄ditas rei mā: q̄d
notat̄: q̄ est q̄ditas rei materialit̄. **Aliter**
hōi mā: licet hōi accensensibile non hōi mā. **Idē**
clarat̄: q̄ditas p̄p̄ sic cōtra. **Primo** p̄p̄.
Nota potētia hōi p̄o obio p̄p̄: p̄p̄tate causa
litat̄ effectiue ens sensibilis: que ad nullā cogiti-
ōem pot̄ moueri p̄p̄: nisi accipit̄ dō sensu. et
hoc p̄p̄ de se. **Secundo** intellect̄ nōst̄ nō pot̄ p̄p̄:
moueri ad aliqd cogitiōem: in statu hōiū vbi
nisi accipit̄ dō ab aliquo sensu: sicut experientia
docet̄. **Et** r̄sibile entit̄ dicit̄: p̄p̄tate.
q̄d nūll est in intellectu nisi hōi fuerit in sensu
ideo hōi obio intellect̄ nōst̄ in rōe motiui si-
ue effectiue est q̄ditas rei sensibilis siue mā: q̄
est idē. **Secundo** sic. **Potētia** et obio fm̄
q̄dā p̄p̄tate: sicut rōis cōtinet̄. **Primo**
p̄p̄: q̄d potētia oīno mā: cōtinet̄ obio
oīno māle. potētia vbi abstracta a materia cō-
tinet̄ obio abstracta a materia. vbi parte in
angel. **Secundo**. **Secundo** potētia nōst̄. intellectiua
naturalit̄ est q̄ditas rei sensibilis: p̄p̄: ergo de-
bet sibi cōspicere obio p̄p̄tate fm̄ p̄p̄tate
nem entitatē sicut rōis cōtinet̄ et sensibilis.
hoc nō est aliqd q̄d quidā rei sensibilis siue
mā: igit̄ **Et**. **Confirmat̄**. Sicut hōi intel-
lect̄ separāt̄ ad ens intelligibile: ita hōi in
intellectus cōtinet̄: cui⁹ sensu ad ens sensibilis: si
ens simpl̄ intelligibile est obio intellect̄. **Se-**
parāt̄ hōiū p̄p̄tate causalit̄ effectiue: igit̄
obio intellect̄. **Primo** dicit̄: sensu hōi p̄p̄tate
causalit̄ effectiue est ens sensibilis siue q̄ditas
rei sensibilis siue mā. **Contra** ista: **Secundo**
arguit̄ cōtra: q̄ditas rei sensibilis siue mā: si
est q̄ potētia mā: eadē fm̄ sp̄m̄ hōi
actus circa aliqd q̄d nō cōtinet̄ sub eius p̄p̄o
obio: sed intellect̄ nōst̄. mā: eadē po-
tētia fm̄ sp̄m̄ et nūm̄ hōi in p̄p̄ actus: ita
suis finalit̄. igit̄ q̄ditas rei mā: nō est p̄p̄:
obio. **Secundo** sic. **Primo** obio hōi nō ex-
cedit̄ p̄p̄ obio potētia cui⁹ est sic ad: hōi
metaphisice est hōiū intellect̄. ergo hōiū obio
metaphisice nō excedit̄ hōiū obio intellect̄:
sed hōi metaphisice est ens in q̄dā ens et

24. Ozdobny inicjal „C” z wkomponowanymi inicjalami P. H.;
floratura i rubryki czerwone (k. a3); poz. 147 egz.b

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy. Zniszczona: zachowane tylko dwa okucia, ślady po zapięciu, dolna deska z ubytkiem, ślady po kornikach [XV w.]

Inc.III.50

Egz. b.

NB. Składka v oprawiona przed składką t.

Inicjał wstępny „C” wielobarwny. Wkomponowane weń inicjały „P.H.” (zob. poz. 52).

Proweniencja i oprawa jak poz. 52

Inc.III.15 adl.2

NIGRI PETRUS zob. NIGER PETRUS

ONOSANDER zob. poz. 184

ORIGENES

148 *Contra Celsum libri VIII* (Κατὰ Κέλσον), Lat. Trad. Christophorus Persona. Roma, Ge. Herolt, 1 I 1481. 2° + 4°.

HC* 12078 (Add.). IBP 4054. LT 109.

War. A

Zapiska [XVI w.]. Nieliczne podkreślenia.

Prow.: 1. M. Andreas Vuelsius [?] [XVI w.]

2. N° 15 Ex libris Simonis Loytzij

3. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] F.2

4. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, resztki klamer, ślady po guzach na dolnej okładzinie, grzbiet uszkodzony [XV w.]

Inc.III.23 adl.1

OVIDIUS PUBLIUS NASO

149 *Fasti*. [Leipzig, Mart. Landsberg, non post 1491]. 4°.

HN 262 (ca 1492). IBP 4084. LT 112.

Def.: brak k. A₁.

Na składkach A–F glosy i marginalia łac. [XV w.].

Proweniencja i oprawa jak poz. 185

Inc.II.59 adl.4

150 Heroides, cum commento Antonii Volsci; Sappho et Ibis, cum commento Domitii Calderini. Venezia, Barth. de Zanis, 24 XI 1487. 2°. HR 12201 (III 126). IBP 4090. LT 110.

Proweniencja i oprawa jak poz. 52
Inc.III.41 adl.2

151 Heroides, cum commentis Antonii Volsci et Hubertini Clerici; Sappho et Ibis, cum commento Domitii Calderini. Milano, Io. Ang. Scinzenzeler, 26 XI 1500. 2°. C 4556. IBP 4097. LT 111.

Marginalia i podkreślenia [XVI w.] w początkowych partiach tekstu.

Prow.: 1. Sum mei Casparis Salionis Ceruimontani [XVI w.]

2. Liber Georgi Petri [XVI w.]

3. FWR [pieczętka]; Zur Universitäts Bibl. [pieczętka]; [sygn.] Incun.2127

4. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra biała, wycisk ślepy, mnisza, klamry. Dobrze zachowana [XVI w.]

Inc.III.89 adl.2

PALLADIUS DOMITIUS zob. poz. 1

PARTHENIUS ANTONIUS zob. poz. 203

PASSIEN-BUECHLEIN

152 Passien Büchlein von den vier heubt iunckfrawen. [Malbork, Iac. Karweyse, ca 1492]. 8°.

P. Schwenke: Zur altpreussischen Buchdruckergeschichte 1492–1523 [in:] Beiträge zur Theorie und Praxis des Buch- und Bibliothekswesens II s.64–83, V s.1–12 (Sammlung bibliothekswissenschaftlicher Arbeiten 8: 1895, 13: 1900). IBP 4167. LT 113.

Def.: brak końca.

Prow.: 1. Handbibliothek des Preus. Staatsarchivs zu Königsberg; [sygn.] Nr 2738 8vo

2. [Królewiec — Państw. i Uniw. Bibl.] [sygn.] Incun, 3031 Schloßausstellung

3. Tor. U — zb. zabezp.

Handbibliothek des Fürstb. Bischofs
zu Bismarck
No. 2738^{16a}.

Inven. 3034

[Mannsb. Jakob Karneyer 1492]

Inc. II. 2.

Silberpapier

Eyn passien buchlein
vō de vier heubt iunck
frawen

Land

L. 11

21

an vinder hoßcher leute vil
Den das ist eyn rouwen spil
Wen sy deutsch lesen hören
Das sy des nicht vörsören
Do rot dyr vinder man manchen man
Der das nicht geleyden kan
Wen her brymmet als ein leßart
Das komet von seiner bösen art
Dem wil ich geben einen rat
Der solchen leuten wol an stat
Das sy sich halten byn dar
Vnd loß en einen fromen man
Hören was yn gezeme
Do von yn fromen queme
Wer dy selbi en eßeyn
Wollen is dy besten sein
Was man begynnet vor yn
Jo dancket sy besser yr syn
Das wil ich bey in lassen stan
Vnd wil dis buchleyn heben an
**Vy hebet sich an das
leiden vō sint dorothea**
al

Opr.: półskórek [XIX/XX w.]

Inc.II.2

PAULUS DE SANCTA MARIA zob. poz. 38

PELBARTUS DE THEMESWAR

153 Sermones Pomerii de tempore. P. I—II. Haguenau, Henr. Gran pro Io. Rynman, 27 VII 1498. 4°.

HC* 12551. IBP 4220. LT 115. Kat. Elb. I, s.105.

Def.: brak k. 1, u₅₋₈, Dd₇₋₈, składki i⁸. Uszkodzona dolna partia tekstu na k. 2.

Prow.: 1. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] SS.4.

2. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra gładka, popękana, brak grzbietu i dolnej okładziny [XV/XVI w.]

Inc.II.29

154 Sermones Pomerii de sanctis. P. I—II. Haguenau, Henr. Gran pro Io. Rynman, 20 II 1499. 4°.

HC* 12555. IBP 4222. LT 114. Kat. Elb. I, s.105.

Def.: brak k. 1, składki ff⁴ oraz P. II.

Wzmocnienie przy oprawie — fragment k. pergaminowej z rękopiśmiennym hymnem i nutami [XV/XVI w.].

Prow.: 1. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] SS.4.

2. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy [XVI w.]

Inc.II.30

155 Stellarium coronae Beatae Mariae Virginis. Haguenau, Henr. Gran pro Io. Rynman, 2 V 1498. 2°.

HC* 12563 = H 12566. IBP 4225. LT 116.

Def.: brak k. a₁.

Prow.: 1. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] UU 3

2. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, ślady klamer, ślad po łańcuchu [XV/XVI w.]

Inc.III.3

PERSIUS AULUS FLACCUS

156 Satirae, cum commentis Publii Annaei Cornuti, Ioannis Britannici et Bartholomaei Fontii. Venezia, Io. Tacuinus, 4 XI 1499. 2°.

HC* 12744. IBP 4275. LT 117.

Def.: brak k. A₁.

Proweniencja i oprawa jak poz. 61

Inc.III.70 adl.2

PERSONA CHRISTOPHORUS zob. poz. 148

PETRUS COMESTOR

157 Historia scholastica. Strasbourg, Io. Grüninger et Henr. de Inguiler, 28 VIII 1483. 2°.

HC* 5532 (Add.). IBP 4319. LT 53.

War. A

Inicjały i rubryki czerwone i niebieskie.

Nieliczne marginalia [XVI w.].

Prow.: 1. [Biblioteka — ? — sygn. n° 12; No 20 Anno 1554]

2. [Kamień Pomorski — katedra] [sygn.] Cam. imp. 46 [XVI w.]

3. Tor. U — K.2519/49; L.inw.278

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, okucia na rogach, 9 guzów (brak jednego), zaczep od łańcucha, ślady klamer [XV w.]

Inc.III.32 adl.1

PETRUS LOMBARDUS

158 Sententiarum libri IV. [Basel, Bern. Richel ?, ca 1482]. 2°.

H* 10185. IBP 4334. LT 96.

Def.: brak k. [144].

Proweniencja i oprawa jak poz. 32

Inc.III.62 adl.2

159 Sententiarum libri IV, cum commento Bonaventurae. P. I—IV. — Tabula Ioannis **Beckenhau**. Nürnberg, Ant. Koberger, 1500. 2°.

HC* 3543. IBP 4340. LT -.

War. [?]

Def.: brak P. I—II, Tabuli. P. III — brak początku do k. Ee oraz k. Tt₅₋₈, składek Uu⁸ Xx⁶. P. IV — brak początku do k. cc₁ włącznie.

K. ochronna przy dolnej okładzinie pergaminowa, z rękopiśmiennym tekstem teologicznym, łac. [XIV/XV w.]

26. Okładzina dolna z zaczepem od łańcucha; poz. 157

Prow.: 1. [?]

2. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: brak, resztki skóry brązowej na grzbiecie.

Inc.III.139

Pseudo-PETRUS DE PALUDE

160 Sermones Thesauri novi de sanctis. Strasbourg, Mart. Flach, 1493.
2°.

C 5428. IBP 4374. LT -.

Def.: brak k. P₆₋₈.

Inicjały czerwone i niebieskie, rubryki czerwone.

Marginalia łac. kilku rąk [XVI-XVII w.].

Prow.: 1. Lubshitz comparavit [XV/XVI w.]

2. Martinus Lig[...] — XVI w., zapiska nie doczytana, zakreślona]

3. Liber ecclesiae parochialis [...] — c. d. wydrapany, koniec XV w.]

4. [dopis do przedniego:] in wielkimlyn [!] Częstocho[ov]en[sis] Con-
ventus [XVI w.]

5. Bartholomaeus Pabjanice [XVI w.]

6. Sum Conventui Pinczoviensi donatus a F[at]re Bartolomaeo squ-
irnievice[nse] per manus patris Borkowij a.d. [15]88; toż: Biblio-
thecae Conventus Pinczoviensis Ordinis S. Pauli I^{mi} Eremitae
inscriptus; [sygn.] IV [XVIII w.]

7. Prof. dr Jan Zabłocki

8. Tor. U — K.25/77; Akc.3281

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, resztki klamer. Zdefektowana:
ubytki skóry na obu okładzinach [XVI w.]

Inc.III.130

Pseudo-PHALARIS

161 Epistolae, Lat. Trad. Franciscus Griffolinus. Leipzig, Iac. Thanner,
31 V 1498. 4°.

H* 12900. IBP 4395. LT 118.

Liczne marginalia łac. [XVI w.].

Wyklejki pergaminowe ze średniowiecznym tekstem łac.

Prow.: 1. [Georgius Polentius] [XV/XVI w.]

2. Zur Universitäts Bibl. [Królewiec] [pieczętka]; [sygn.] Incun.2289

3. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra biała, wycisk ślepy, rejestr introligatorski, resztki klamer
[początek XVI w.]

Inc.II.49 adl.1

PHANTINUS PETRUS PAULUS zob. poz. 1

PHILELPHUS PETRUS AUGUSTINUS zob. poz. 164

PIUS II PAPA

162 Epistolae familiares. Nürnberg, Ant. Koberger, 16 IX 1481. 2°. HC* 151. IBP 4454. LT 119.

Def.: brak 10 k. po k.[62], 4 k. po k.[226].

Inicjały i rubryki czerwone, inicjał wstępny ozdobny.

Pojedyncze glosy [XVI w.].

Prow.: 1. Loci lubauien[sis] sum Fratrum Minor[um] de Obs[ervant]ia [XVII w.]; C.66 [sygn. ręką Lucasa]

2. Bibliothek Des Koenigl. Gymn. zu Conitz [pieczętka]; [sygn.] Nr 13, C.389, C.Fol.1. C.6,1. Fol.I

3. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra biała, wycisk ślepy, 8 białych guzów (2 brak), ślad po łańcuchu [XV/XVI w.]

Inc.III.95

163 Epistolae familiares. Nürnberg, Ant. Koberger, 17 VII 1486. 4°. HC* 154. IBP 4455. LT 120.

Rubryki czerwone na k. b_{2-4} oraz d_8 v i e_1 r.

Nieliczne marginalia łac. i niem. [XVI w.] oraz podkreślenia.

Prow.: 1. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] N°24; R.5

2. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy (starty), resztki klamer, grzbiet zniszczony [XV/XVI w.]

Inc.II.63

164 Epistolae in pontificatu editae. Ed. Petrus Augustinus Philelphus. Milano, Ant. Zarotus pro Io. de Legnano, 31 V 1481. 4°.

H* 169. IBP 4458. LT 121.

Nieliczne glosy [XV w.].

Prow.: 1. Orlando Bazzi [XVII w.]

2. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] T.5

3. Tor. U — depozyt

Opr.: tektura, grzbiet zniszczony, resztki wiązań [XVII w.]
Inc.II.65

PLANUDES MAXIMUS zob. poz. 197

PLENARIUM

165 Plenarium Epistolarum et Evangeliorum in dialecto Germaniae inferioris: Epistolen unde Ewangelia. Magdeburg, Alb. Ravenstein et Ioach. Westphal, 20 XII 1484. 2°.

HC 6749. IBP -. LT -.

Def.: brak k. [1], I, VIII, XI, XIV, LXX, LXXIII.

Inicjały czerwone tylko do k. LXI, od k. LXII tylko kontury inicjałów niewypełnione farbą.

NB. K. I, VIII, LXX uzupełnione ręcznie [XVI w.]; na k. CIII v ręcznie kolorowany i złożony drzeworyt. Notka bibliograficzna niem. — łac. (m. in. „Liber rarus”) [XIX w.].

Prow.: 1. [Biblioteka Uniwersytecka w Greifswaldzie — charakterystyczne nalepki; sygn. Bl.439a]

2. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra jasnobrązowa, wycisk ślepy, ślady po pergaminowych wyklejkach, klamry [XV w.]

Inc.III.141

POLICHIVS MARTINVS DE MELLERSTADT zob. poz. 146

PONZONI DOMINICVS zob. poz. 53

PORPHYRIO zob. poz. 100

PORPHYRIVS zob. poz. 128

PROBST ANDREAS zob. poz. 58

PROCESSUS

166 Processus Satanae contra genus humanum, sive Tractatus procuratoris editus sub nomine diaboli. Venezia, Ger. de Lisa, 17 II 1478. 4°.

H* 2647. IBP 4591. LT -.

NB. Egzemplarz wypruty z klocka Inc.II.87–89, zob. poz. 73, 116, 140.

Prow.: 1. [Biblioteka Uniwersytecka w Greifswaldzie — sygn. Fg 499 AW]

2. Tor. U — zb. zabezp.

Oprawy brak

Inc.II.86

PROPERTIUS SEXTUS AURELIUS

167 Elegiae. Ed. cum commento Philippi Beroaldi. Bologna, Franc. Plato de Benedictis pro Ben. Hectoris Faelli, 1487. 2°.

HCR 13406 (I 181). IBP 4599. LT -.

Proweniencja i oprawa jak poz. 203

Inc.III.125 adl.3

Zob. też poz. 192, 203

PROVERBIA

168 Proverbia communia, Lat. et in dialecto Germaniae inferioris. [Köln, Henr. Quentell, ca 1485]. 4°.

H* 13429. IBP 4604. LT 123.

Def.: brak k. a₁.

Prow.: 1. A. P. C

Pozostale proveniencje i oprawa jak poz. 189

Inc.II.19 adl.14

169 Proverbia communia, Lat. et in dialecto Germaniae inferioris. [Köln, Ulr. Zell, ca 1485]. 4°.

VK 984. IBP 4605. LT 124.

Def.: k. a₁ wycięta.

Rubryki czerwone.

Prow.: 1. [? — wycięta]

2. B. Simrock [XIX w.]

3. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: tektura, skóra jasnobrązowa, wycisk ślepy [XIX w.]

Inc.II.42

PRUDENTIUS AURELIUS CLEMENS

170 Hymni. Wien, Io. Winterburger, [ca 1497/8]. 4°.

HC* 13436. IBP 4607. LT 125 (1495).

Def.: brak składki d⁴.

27. Mapa Prus z *Kosmografii* Ptolemeusza (karty 132 verso i 133 recto); poz. 171

Proweniencja i oprawa jak poz. 1

Inc.II.27 adl.4

Zob. też poz. 71

PTOLEMAEUS CLAUDIUS

171 Cosmographia, Lat. Trad. Iacobus Angeli. Ed. Nicolaus Germanus. — Registrum. — De locis ac mirabilis mundi. Ulm, Io. Reger pro Iust. de Albano, 21 VII 1486. 2°.

HC* 13540. IBP 4625. LT 126.

Def.: brak pierwszej k.

NB. Ręcznie kolorowane mapy.

Prow.: 1. Possessor huius libri Martinus [?] Virstorffius w[...]cen[...] anno 1583 mp. [zapiska wydrapana]; M W W 1583 [na oprawie]

2. [David Bläsing — ekslibris, XVII/XVIII w.]

3. FWR [pieczętka]; Zur Universitäts Bibl. [pieczętka]; [sygn.] +Incun.2169

4. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra biała, wycisk ślepy, resztki klamer, narożniki z guzami, 1583

Inc.IV.21

RABANUS MAURUS zob. poz. 125

REGIMEN

172 Regimen moralitatis, Lat. et Germ. — **Lentulus**: Epistola ad senatum Romanum de Iesu Christo. [Leipzig, Conr. Kachelofen, ca 1487–1495]. 4°.

C 5040. IBP 4682. LT 127.

Inicjały i rubryki czerwone.

Prow.: 1. A. P. C 1531

Pozostałe proveniencje i oprawa jak poz. 189

Inc.II.16 adl.11

173 Regimen sanitatis Parisiense rhythmicę, Germ. et Lat. Leipzig, [Conr. Kachelofen], 1493. 4°.

HC* 13759. IBP 4684. LT 128.

Marginalia [XVI w.].

Proweniencja i oprawa jak poz. 189
Inc.II.17 adl.12

REGNIER HELIAS

174 Casus longi super Sexto et Clementinis. Strasbourg, [Typ. Iordani = Ge. Husner], 18 VIII 1496. 2°.

HC* 13816. IBP 4711. LT 129. Kat. Elb. II, s.403.

NB. Egzemplarz współoprawny z fragmentem [Corpus iuris canonici ? — s. l. typ. et a., XV w.]; k. m_{1-2, 4-6}, składki n-p⁶.

Prow.: 1. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] GG.1
2. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, ślady klamer. Zdefektowana: brak $\frac{1}{2}$ dolnej okładziny [XV/XVI w.]

Inc.III.31

REICHENTAL ULRICH VON

175 Concilium zu Constencz. Augsburg, Ant. Sorg, 2 IX 1483. 2°.

HC* 5610 (Add.). IBP 4729. LT 130.

Def.: brak k. I, XI i LXIX. K. XXII, CXII i CCXI uszkodzone.

Inicjały czerwone.

Marginalia [XV/XVI w.].

NB. Drzeworyty ręcznie kolorowane.

Prow.: 1. FWR [pieczętka]; Zur Universitäts Bibl. [pieczętka]; [sygn.]
Incun.2224

2. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy. Zdefektowana: zachowana tylko dolna okładzina z jednym guzem na środku, brak górnej okładziny i grzbietu [XV w.]

Inc.III.53

REINERUS

176 Fagifacetis, sive De moribus et facetijs mensae, Lat. et Germ. Trad. et ed. Sebastianus Brant. [Basel, Mich. Furter, post 1 IV 1490]. 4°.

HC* 6900. IBP 4731. LT 131.

Def.: brak k.c₃₋₄.

Prow.: 1. Andreas Pelzer [Carensy] 1531

Das xxxiii. blat

Die ward die äsch des hussen als er verbrant ward vnd sein gebein in den rein gefürt.

28. Drzeworyt ręcznie kolorowany przedstawiający spalenie Jana Husa, k. XXXIII; poz. 175

Pozostałe proveniencje i oprawa jak poz. 189

Inc.II.18 adl.13

REUCHLIN IOANNES

177 Vocabularius breuiloquus etc. Basel, [Io. Amerbach], 1480. 2°.

Cont.: **Reuchlin** : Vocabularius breuiloquus. — **Guarinus** Veronensis: Ars diphthongandi. — **Ioannes** de Lapide: De arte punctandi. — Tractatus de accentu. C 6286. IBP 5760. LT -.

Def.: brak k. e₅₋₆, 2₃, 8, 5₁, 10.

Inicjał wstępny ozdobny, inicjały i rubryki czerwone.

Na desce górnej okładziny zapiska: Vir fuit Johannes [...] [XVI w.].

K. ochronna przy dolnej okładzinie pergaminowa z tekstem łac. [XV w.].

NB. Brakujące k. uzupełnione ręcznie [XV/XVI w.].

Prow.: 1. Sum Eccl[esi]ae Coll[e]g[ia]tae Oppathovien[is] s. Martini [XVII w.]

2. Tor. U — W.2547/68; Akc.2271

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, narożniki, 10 guzów, zapięcie [XV w.]

Inc.III.122

REVOCATIO

178 Revocatio moderna cuiusdam garrientis contra summi pontificis auctoritatem. [Delft, Chr. Snellaert, post 24 I 1493]. 4°.

HC 13886. IBP 4751. LT -.

Inicjały i rubryki czerwone.

Prow.: 1. F. M. Driver [XIX w. ?]

2. Königl. u. Univers. Bibliothek Königsberg i. Pr. [pieczętka]; [sygn.] +Cc 1310

3. Tor. U — zb. zabezp.

Powyższe proveniencje na pierwszej poz. klocka — druku XVI w.

Opr.: tektura [XIX w.]

Inc.II.74 adl.6

RIEDERER FRIEDRICH

179 Spiegel der wahren Rhetorik. Freiburg im Breisgau, Frid. Riederer, 11 XII 1493. 2°.

HC 13914. IBP 4768. LT 134.

TER vxor. Andromachen loq
deligit propter hectorem & Albo
rak lam
NON hęc iocose. Musam hor
taur vt sana & deorum sermones

^{grata} ^{andromachen intellige}
Excūs arguis ter vxor
^{lucanus}
Capta virum puerosq; ploret
Non hęc iocose conueniunt lyre: ^{arrigata}
Quo musa tendis desine pericax
Resere sermones deorum. &
^{modularibus mitterem}

referre desinat. cum lyricis iocosa
potius quam illa conueniant. nec
vclit magna extenuare humili car
mine ideli lyrico. Et a iunonis ver
bis in se pota conueniunt.

Magna modis tenuare paruis.

Argumentum Odes. III.

Q Vonia superiori ode horatio musam deorū sermones retulerat. Eam pñti ode celo descendera
hona: referretq; potius humana quā diuinat: itaq; scribit se puerum in vulture mōte appulo dor
mieniē a pālūribus fuisse lauro & myro rectū: quo esse tunior ab viperis feritq; oibus: Dicit in qd vbi
cūq; fuerit musarū erit vel in fabinis vel pñetē vel tyburg vel bajis. Hoc est vbi cūq; carminibus operā
trader. Dicit item musarū ope liberatū se philippensi dade liberatū arboris casu: liberatū quoq; sicco
la tempestate apud palinurū lucanie promontoriū esse. Asserit inde Augustum cēsam sepe a musis
q;q; reuocari: musasq; ip̄s recte consulere. Hinc sup̄iter gygantes eucit quia nullo cōsilio virib; freti fu
erāt. Vis. n. cōsilij exps sua mole ruit. vis aut cōsilij plena a dijs q;q; augei. qd sane exōplis etiā; bar. h. d.

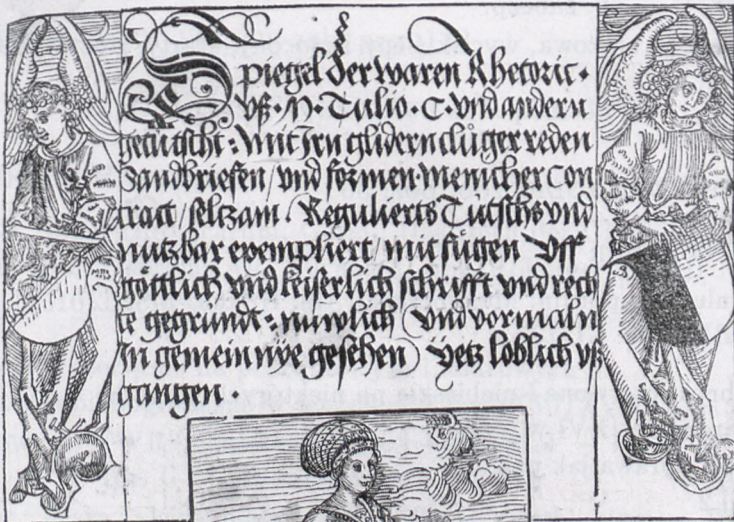

Ode. III. Musis deditum poetam ostendit

a DESCENDE celo ordo est. o regi
na calliope age descende celo et nūc di
ba dic ligni melos. seu maus acu
rayoce seu fidibus cytharæ phebē
b REGINA calliope. id ait. qd
calliope cantus suauitate ceteraz an
tecedit vt Diodorus h. v. edocet.
c MELOS. ait sp̄m aliter diuino
lūc cantū p̄nter alē. et ait in dēciā
nabile nutu genitū.
d AVTIT. S. ad interrogatūe le
gndum. Nam cum musam ecēdo
ad cantū vocatē tanquā illa ueniat

^{a loqui de tēp}
DESCENDE celo & dic age tibia
^b ^{p. a. maic} ^c
Regina longum calliope melos
^{maçna c. clara}
Seu voce nunc maus acuta?
Seu fidibus cytharæ phebē
^e ^{claudu} ^f
Auditus: an me ludit amabilis
^{f. musam}
Infania. audire & videor pio

inquit poeta ad istis. nam ipsi vide
bā: audire illius cantum.
e ME ludit. Deditū infan phā
causos p̄nter quosq; furore dicit
infaniti. musa. ex videre fallō vidēt
hic fingit etiā cōtraria rerū nature
f AM Abis infan a. Pomus fit
ror. oblectabai. n. furore illo quo
musam audire videbatur.
g. AVDIRE: et videor. Ordo est
videor audire. Emulam. & errare
per pios locos. quos subeunt &
amoxe aque & auty. I III

Die Spiegel der waren Aboerick.
vß. n. Julio. c. vnd andern
geacht: mit sehr gliderndiger reden
dandbrieffen vnd formen menicher con-
traat seltsam. Regulierets Tutsches vnd
nutzbar exempliert mit fugen Dff
gotlich vnd keiserlich schrift vnd rech-
te gegruend: nurnlich vnd vormaln
in gemein nye gesehen) vss loblich vß
gangen.

Prow.: 1. Königliche u. Universitäts-Bibliothek Königsberg [pieczętka];
[sygn.] + Incun. 2416

2. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy i złożony, starty, resztki klamer
[XVI w.]

Inc. III. 74

ROBERTUS DE EUREMODIO zob. poz. 56

ROLEWINCK WERNER

180 Fasciculus temporum. Memmingen, Alb. Kunne, 1482. 2°.

HC* 6931. IBP 4793. LT 135.

Inicjały i rubryki czerwone i niebieskie na niektórych kartach.

Nieliczne marginalia [XVI w.].

Proweniencja i oprawa jak poz. 157

Inc. III. 33 adl. 2

181 Fasciculus temporum. [Strasbourg, Io. Prüss, non ante 1490]. 2°.

HC* 6915. IBP 4799. LT -.

Def.: brak k. F₅; z k. K₁ = Fol. LVII wycięty drzeworyt.

Nieliczne marginalia kilku rąk w jęz. łac. [XVI–XVII w.]. Nota: Ego Johannes Krzyżanowsky venator [...] Sandomirensis recognosco me accepisse quinque marcas pro quatuor tempora post cinicum [...] Sive post exaltationem Sctae Crucis a Magnifico domino Severino Sempovio [...] vel regie Mayestatis Dominus Castellanus bieczskj Anno 1544.

Proweniencja i oprawa jak poz. 29

Inc. III. 128 adl. 2

ROSENBACH IOANNES zob. poz. 88

RUBRICAE

182 Rubricae iuris civilis et canonici. [Roma, Steph. Planck], 20 VII 1485. 4°.

R 312 (? , typ. Euch. Silber; 36 ff., 32 ll.). IBP 5950. LT -.

Pojedyncze glosy [pocz. XVI w.].

Prow.: 1. [?]

2. Tor. U — zb. zabezp.

Oprawy brak

Inc.II.85

RUFINUS AQUILEIENSIS zob. poz. 122

SALIUS HIERONYMUS FAVENTINUS zob. poz. 33

SCHEDEL HARTMAN

183 Liber chronicarum, Germ.: Das Buch der Chroniken und Geschichten. Trad. Georgius Alt. Nürnberg, Ant. Koberger, 23 XII 1493. 2°.

H* 14510. IBP 4943. LT 136.

Inicjały czerwone na początkowych i końcowych k.

Notatki bibliograficzne w jęz. niem. i łac. [XVI/XVII w.].

Prow.: 1. FWR [pieczętka]; [sygn.] +Ink. 1621

2. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra biała, wycisk ślepy, resztki klamer, Kaspar Angler, XVI w.

Inc.IV.26

SCHWARTZ PETER zob. NIGER PETRUS

SCRIPTORES

184 Scriptores rei militaris, sive Scriptores veteres de re militari. Ed. Ioannes Sulpitius. Roma, Euch. Silber, I) 24 X 1494, II) 3 XI 1494, III—V) s. a. 4°

Cont.: I. Flavius Renatus **Vegetius**: De re militari. — II. Sextus Iulius **Frontinus**: Strategemata. — III. **Modestus**: De re militari. — IV. Claudius **Aelianus**: De instruendis aciebus. — V. **Onosander**: De optimo imperatore, Lat. Trad. Nicolaus Sagundinus.

HC* 15915. IBP 4956. LT 137.

Prow.: 1. [Biblioteka — ? — sygn. +436] [XVIII/XIX w.]

2. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: tektura, skóra brązowa, wycisk ślepy i złożony, brzegi kart złożone, cyzelowane, resztki klamer [XVI/XVII w.]

Inc.II.28

SEMECA IOANNES TEUTONICUS zob. poz. 86

SENECA LUCIUS ANNAEUS IUN.

185 Epistolae ad Lucillum. Leipzig, Arn. de Colonia, 1495. 4°.

HC* 14604. IBP 4974. LT 141.

War. C

Liczne glosy i marginalia [XV w.].

Blok książki wzmocniony fragmentem pergaminowego rekopisu łac., wyklejka dolnej okładziny z k. inkunabułu.

Prow.: 1. Dedit hunc librum dono Johanni Rebentrost Rectori Scholae Joachimicae, Lazarus Pistorius, 9 Junij An. 1614

2. Schräbing [?] lub Liebing [?] [XIX w.]

3. Königl. und Stadt Gymnasium zu Coeslin [pieczętka]; [sygn.] II 209

4. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra biała, wycisk ślepy, mnisza, resztki klamer [XVI w.]

Inc.II.56 adl.1

186 De mundi gubernatione. Leipzig, Arn. de Colonia, 1495. 4°.

H 14611. IBP 4976. LT 139.

W składce AA podkreślenia w tekście, na k. BB₁₋₃ liczne glosy i marginalia [XVI/XVII w.].

Proweniencja i oprawa jak poz. 185

Inc.II.57 adl.2

187 Tragoediae, cum commento Gellii Bernardini Marmitae. Venezia, Laz. de Soardis, 12 XII 1492. 2°.

HC 14666. IBP 4992. LT 142.

War. B

Liczne marginalia [XVI w.].

Prow.: 1. M. Joannes Pinopaeus Rhomifeta [! ?] Vidava Anno 1605

Pozostałe proweniencje i oprawa jak poz. 61

Inc.III.71 adl.3

188 De vita beata. Leipzig, Wolfg. Stöckel, 1496. 4°.

HC* 14609. IBP 4996. LT 138.

Proweniencja i oprawa jak poz. 189

Inc.II.7 adl.2

Pseudo-SENECA LUCIUS ANNAEUS

189 De quattuor virtutibus cardinalibus, cum commento, Lat.-Germ. Leipzig, Melch. Lotter, [14]99. 4°.

HC* 14632. IBP 5005. LT 140. Kat. Elb. II, s.229.

Nieliczne glosy [XVI w.]. Spes lenit curas (lub skrót S. L. C.) — sentencja powtarzająca się na wielu pozycjach klocka.

Prow.: 1. A. P. C

2. Simon Loiz Nr 69

3. [Elbląg — Biblioteka Gimnazjalna] — [sygn.] A.9: Miscell.1

4. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, mnisza. Zdefektowana: brak części deski górnej okładziny, grzbiet popękany, ślady klamer, [XVI w.]

Inc.II.6 adl.1

SERVIUS HONORATUS MAURUS zob. poz. 209

SILIUS ITALICUS

190 Punica, cum commento Petri Marsi. Venezia, Bapt. de Tortis, 6 V 1483. 2°.

HC* 14739. IBP 5030. LT 143. Kat. Elb. II, s.231.

Inicjał wstępny złożony.

Na dolnym marginesie k. a_{iiii} tarcza herbowa z liliami burbońskimi.

Prow.: 1. [Biblioteka Miejska w Elblągu — zob. cytata bibliograficzna]

2. Tor. U — depozyt

Opr.: pergaminowy rękopis, nieusztyniona. Zdefektowana: zachowana tylko dolna okładzina, brak grzbietu i okładziny górnej, jeden rzemyk od wiązania [XVII w.]

Inc.III.64 adl.2

SIMON ALEXANDRINUS zob. poz. 52

SIXTUS IV PAPA zob. poz. 25

SPECULUM

191 Speculum exemplorum. Strasbourg, [Typ. Iordani = Ge. Husner], 4 III 1487. 2°.

HC* 14917. IBP 5067. LT 144.

Def.: brak k. 3₁, c₈, z₁, 8.

Inicjały i rubryki czerwone i niebieskie.

Na wyklejce dolnej okładziny zapiski z r. 1524.

NB. Wiele k. luźnych.

Prow.: 1. Pro novitiatu con[ven]tus Thorunen[sis] Ord[in]is Praed[icato]ru[m]; Con. Thorunensis est iste liber [XVII w.]; C.108 [sygnatura ręką Lucasa]

2. [Bibl. Gimn. w Chojnicach — sygn. N.Fol.XVIII, I.105,11; Fol.I]

3. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, 7 guzów, resztki klamer. Zdefektowana: brak grzbietu, ubytki skóry na obu okładzinach [XV w.]

Inc.III.52

STATIUS PUBLIUS PAPIUS

192 Opera. Venezia, Petr. de Quarengiis, 15 I 1498/9, 1 VII 1499. 2°.

Cont.: **Statius**: Thebais, cum commento Placidii Lactantii; Achilleis, cum commento Francisci Mataratii; Silvae, cum commento Domitii Calderini. — Vita Papinii. — Domitius **Calderinus**: Elucubratio in quaedam Propertii loca.

HC 14980. IBP 5080. LT 146.

Proweniencja i oprawa jak poz. 190

Inc.III.65 adl.3

STATUTA

193 Statuta provincialia Magdeburgensia. Leipzig, [Maur. Brandis, 14]89. 4°.

HR 15038 (III 189). IBP 5096. LT 147.

Proweniencja i oprawa jak poz. 71

Inc.II.39 adl.5

SÜETONIUS CAIUS TRANQUILLUS

194 Vitae XII Caesarum, cum commento Philippi Beroaldi. Bologna, Ben. Hectoris Faelli, 5 IV 1493. 2°.

HC* 15126. IBP 5131. LT 148.

War. A

Def.: brak skłładki A oraz k. a₁.

Prow.: 1. Hunc libr[um] lega[vit] fr[at]ribus] mino[ribus] in prope Lobav Christophorus Cuppenerius utriusque iuris doctor et miles [XV/XVI w.]

2. loci lubaviensis sum [XVII w.]

3. Bibliothek Des Koenigl. Gymn. zu Conitz [pieczętka]; [sygn.] Nr 6; B.216 fol.XIV; 380 fol.18

4. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra biała, wycisk ślepy, resztki klamer, ślad po łańcuchu [XV w.]

Inc.III.73

SULPITIUS IOANNES VERULANUS zob. poz. 184

TERENTIUS PUBLIUS AFER

195 Comoediae, Germ.: Comedien. Strasbourg, Io. Grüninger, 5 III 1499. 2°.

HCR 15434 (III 197). IBP 5200. LT 150.

Wyklejki z k. pergaminowych: fragment mszału z ozdobnymi inicjałami [XIV/XV w.].

Prow.: 1. [Albrecht, ks. pruski] — C[ammer]. B[bibliothek].69. [sygn.]

2. [Królewiec — Państw. i Uniw. Bibl.] — [sygn.] +381 oraz luźna charakterystyczna karteczka z opisem bibliograficznym dzieła

2. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra czarna, wycisk ślepy, resztki klamer [XVI w.]

Inc.III.68

TESTAMENTUM

196 Testamentum Vetus, Neerland. P. I—II. Delft, Iac. Iacobszoon van der Meer et Maur. Yemantszoon van Middelborch, 10 I 1477. 2°.

HC 3160. IBP 5206. LT 24.

Def.: brak P. I. P. II — 324 k. [a-z¹⁰ A-D¹⁰ E⁶ F⁸ G-I¹⁰]. HC — 340 k.

Inicjały i rubryki czerwone, inicjały wstępne poszczególnych rozdziałów ozdobne.

Nieliczne marginalia. Oznaczenia składek [XV/XVI w.].

Prow.: 1. Bogusław Radziwiłł [ekslibris, 1671]

2. FWR [pieczętka]; [sygn.] +1043

3. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, resztki klamer, grzbiet uszkodzony [XV w.]

Inc.III.19

THEOCRITUS

197 Bucolica, Graece: *Εἰδύλλια*, etc. Venezia, Ald. Manutius, II 1495/6. 2°.

Cont.: **Theocritus**: Bucolica. — **Theognis**: Sententiae elegiacae (*Γνώμαι ἐλεγειακαί*). — Pseudo-Cato: Disticha (*Γνώμαι παραινετικά*). Trad. Maximus Planudes. — Sententiae septem sapientum. — De invidia. — **Hesiodus**: Opera et dies (*Ἔργα καὶ ἡμέραι*); Theogonia (*Θεογονία*), Graece. Cum Tabula et colophone Lat.

HC* 15477. IBP 5220. LT 151.

War. B

Def.: brak k. ZZ, ff₇, AAαα₂.

Liczne podkreślenia i marginalia kilku rąk w jęz. łac. i greckim [XV/XVI w.]

NB. Brakujące karty uzupełnione ręcznie.

Prow.: 1. L. Kalenkamp 1767

2. FWR [pieczętka]; [sygn.] Incun.+2137

3. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: tektura, półskórek, wycisk złożony na grzbiecie [XVIII/XIX w.]

Inc.III.45

THEOGNIS zob. poz. 197

THOMAS DE AQUINO S.

198 Quaestiones de potentia Dei etc. [Venezia, Christ. Arnoldus, non post 1478]. 2°.

Cont.: De potentia Dei; De malo; De spiritualibus creaturis; De anima; De unione verbi; De virtutibus.

HC* 1416. IBP 5267. LT 152. Kat. Elb. I, s.107.

Def.: brak k. a₁, z₈. K. r₃ uszkodzona.

Nieliczne ślady lektury. Wyklejka dolnej okładziny — 4 k. pergaminowego rękopisu filozoficzno-teologicznego [XV w. ?].

Prow.: 1. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] PP.3 [przekreślona]; UU.3

2. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, resztki klamer, zaczep od łańcucha, skóra na górnej okładzinie popękana [XV w.]

Inc.III.39

Questio

Incipit prima pars summe theologie edita a S. Thomae

De veritate doctrinae catholice

... non n. soli p. dicitur... sed ad eam p. dicitur... in hoc op. etia. q. ad p. dicitur... in hoc op. etia. q. ad p. dicitur...

aliqui te que respiciunt... actione dicitur... in fieri... in hoc op. etia. q. ad p. dicitur...

Ad secundum sic proceditur.

Unde q. facta doctrina non sit... in hoc op. etia. q. ad p. dicitur... in hoc op. etia. q. ad p. dicitur...

Marginalia op. theologiae

31. Ozdobny inicjal zlozony z flaturą (k. a2). Na górnym marginesie widoczna sygnatura DD. 6 naniesiona ręką H. Zella — bibliotekarza księcia Albrechta; u dołu pieczęcie: „FWR” oraz Biblioteki UMK; rubryki czerwone; marginalia; poz. 199

199 Summa theologica P. I—III. Basel, [Mich. Wenssler], I) 1485, II) 20 et 16 VIII 1485, III) s. a. 2°.

HC* 1434. IBP 5295. LT 153.

Def.: brak P. II—III.

Inicjał wstępny wielobarwny, złożony, z floraturą, inicjały i rubryki czerwone i niebieskie.

Marginalia łac. [XV/XVI w.].

Prow.: 1. [Biblioteka Zamkowa — sygnatury Polyphema i Zella]

2. FWR [pieczętka]; [sygn.] +1405

3. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, resztki klamer. Uszkodzona [XV w.]

Inc.IV.6

200 Summa theologica. P. I. Venezia, Ant. de Strata, 24 XII 1489. 2°.

HC* 1445. IBP 5303. LT 154.

Def.: brak składek a-b⁸ oraz k. c₁₋₇.

Prow.: 1. [?]

2. Tor. U — zb. zabezp.

Oprawy brak

Inc.III.75

201 Summa theologica. P. II, 1. Venezia, Franc. Renner et Petr. de Bar-tua, 1478. 2°.

HC* 1448. IBP 5306. LT 155.

Def.: brak k. a₁.

Inicjały i rubryki czerwone i niebieskie.

Prow.: 1. [Biblioteka Uniwersytecka w Greifswaldzie — sygn. 1919: 1154]

2. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: tektura, pergamin, na dolnej okładzinie wycisk złożony: Fridericus [...] Rex in Prussiae Bibliotheca Regiomontana MDCCVI [!] (wykorzystano oprawę zniszczonej książki proveniencji królewieckiej). Pracownia Introligatorska Biblioteki UMK, 1950-1960 [?]

Inc.III.49

202 Summa theologica. P. III. Cum „Additionibus”. Venezia, Io. de Colonia et Io. Manthen, 14 V 1478. 2°.

HC* 1469. IBP 5320. LT 156.

War. B

Def.: brak k. a_{1-2} , s_6 .

Inicjały i rubryki czerwone i niebieskie.

Prow.: 1. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] UU.1

2. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, ślady po narożnikach, guzach i klamrach, zaczep od łańcucha, grzbiet uszkodzony [XV w.]

Inc.III.93

TIBULLUS ALBIUS

203 Elegiae, cum commento Bernardini Veronensis. — Caius Valerius **Catullus**: Carmina, cum commento Anthonii Parthenii. — Sextus **Propertius**: Elegiae, cum commento Philippi Beroaldi. Venezia, Bon. Locatellus pro Oct. Scoto, 9 XII 1491. 2°.

HC* 4763. IBP 5369. LT -.

Def.: brak: Sextus Propertius: Elegiae, ... tj. składek $l-s^8 t-x^6$.

Marginalia łac. [XVI w.].

NB. Między k. e_6 a f_1 oprawiony Inc.III.124 adl.2 — zob. poz. 24.

Prow.: 1. Conventus s. Francisci PP. Minorum Observ. Reformatorum [przekreślona, XVII w.]

2. Tor. U — K.2721/68; Akc.2280

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, resztki klamer [XV/XVI w.]

Inc.III.123 adl.1

TORNIELI HIERONYMUS zob. poz. 10

TRIVET NICOLAUS zob. poz. 20

TURRECREMATA IOANNES DE

204 Quaestiones evangeliorum de tempore et de sanctis et Flos theologiae. [Reutlingen, Mich. Greyff, non ante 1480]. 2°.

HC* 15715. IBP 5439. LT 158 (s. l. t.).

Def.: brak pierwszej i ostatniej k. Uszkodzony tekst na k. drugiej.

Inicjały i rubryki czerwone.

Prow.: 1. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]

2. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, ślady klamer [XV/XVI w.]

Inc.III.12

205 Quaestiones evangeliorum de tempore et de sanctis et Flos theologiae. [Basel, Io. Amerbach, non post 28 IX 1481]. 2°.

HC* 15714. IBP 5441. LT -.

Def.: brak k. I₁, 3₂₋₉ oraz od składki N do końca [tj. k. 1, 20-27 i 156-350].

Prow.: 1. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] SS.2

2. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra amarantowa, wycisk ślepy starty, 2 narożniki i guz na górnej okładzinie oraz narożnik i guz na okładzinie dolnej, zaczep od łańcucha, resztki klamer [XV w.]

Inc.III.119

VALASCUS DE TARENTA

206 Practica, quae alias Philonium dicitur. Lyon, Matth. Huss, 20 XI 1490. 2°.

HC* 15251. IBP 5493 (4°). LT 149.

Nieliczne marginalia łac. [XVI w.]

Egzemplarz zniszczony: ubytki tekstu spowodowane przez korniki.

Prow.: 1. Elb. Gymn. Bibl. [pieczętka]; [sygn.] V.9

2. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, mnisza. Bardzo zniszczona: brak grzbietu, deski uszkodzone przez korniki, słabo trzymające się bloku książki, resztki klamer [XV/XVI w.]

Inc.III.94

WALEYS THOMAS zob. poz. 20

VALLA LAURENTIUS

207 Elegantiae linguae Latinae; De pronomine sui. — Antonius Mancinellus: Lima quaedam Laurentii Vallensis. Venezia, Manfr. de Bonellis et Ge. de Rusconibus, 1 X 1500. 2°.

HC 15823. IBP 5519. LT 159.

Def.: brak k. b₁. Na k. i₂₋₃ uszkodzony tekst.

Proweniencja i oprawa jak poz. 61

Inc.III.72 adl.4

Zob. też poz. 1, 137

VALLE NICOLAUS DE zob. poz. 96

WANN PAULUS

208 Sermones de tempore. Haguenau, Henr. Gran pro Io. Rynman, 1497.
2°.

HC* 16145. IBP 5525. LT 170.

Def.: brak k. a₁.

Nieliczne podkreślenia.

Wyklejka i k. ochronne przy górnej okładzinie papierowe z rękopiśmiennym łac. tekstem teologicznym [XVII/XVIII w.].

Prow.: 1. 1634 Pro loco S. Mariae Annunciatae F.F. Minorum de strictiori obser[vantia] Casimiriae

2. Ad Bibliotheca[m] Conventus Casimiriensis PP Reformat. [XVIII w].

3. [napis na poprzednim, po słowach „Ad Bibliotheca[m]”:] Archiepiscopalem Cracoviensem [?] [XVIII w.]

4. [Bie]lany za Krakowem [na wyklejce dolnej okładziny, XVII w.]

5. [Chomicki Antoni — Łódź] [1962]

6. Tor. U — K.553/62; Akc.1429

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, mnisza [XV/XVI w.]

Inc.III.21

VEGETIUS FLAVIUS RENATUS zob. poz. 184

VERGILIUS PUBLIUS MARO

209 Opera, cum commentis Honorati Servii Mauri, Aelii Donati, Christophori Landini et Domitii Calderini. Venezia, Laz. de Soardis, 3 I 1491/2.
2°.

C 6069. IBP 5552. LT 161.

Inicjały i rubryki czerwone i niebieskie.

Nieliczne marginalia kilku rąk czerwonym atramentem, różne sentencje, przysłowia łac. [XV/XVI w.].

Prow.: 1. FWR [pieczętka]; Zur Universitäts Bibl. [pieczętka]; [sygn.] Incun.2125

2. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, resztki klamer [XV/XVI w.]

Inc.III.91 adl.1

210 Bucolica. Leipzig, Greg. Böttiger, [14]97. 4°.

C 6116. IBP 5564. LT 160.

Liczne glosy i marginalia [XV/XVI w.].

Proweniencja i oprawa jak poz. 185

Inc.II.60 adl.5

VINCENTIUS FERRERIUS S.

211 Sermones de tempore et de sanctis. P. I—III. Strasbourg, [Typ. Iordani = Ge. Husner], I) 1488, II) 10 II 1489, III) 27 III 1489. 2°.

GW 9837. IBP 5664. LT 63.

Def.: brak P. I, III.

Nieliczne podkreślenia, na k. kk_3 v – kk_6 marginalia [XV/XVI w.].

Prow.: 1. [Biblioteka Zamkowa — sygnatury Polyphema i Zella]

2. FWR [pieczęćka]; [sygn.] +1433

3. Tor. U — zb. zabezp.

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, klamry. Bardzo dobrze zachowana [XV w.]

Inc.III.25

VOCABULARIUS

212 Vocabularius iuris utriusque. [Basel, Mich. Wenssler, non post VIII 1475]. 2°.

C 6354. IBP 5695. LT 163 (ca 1475).

F. 148a — war. A, f. 265a — war. B

Def.: brak pierwszej k.

Wyklejka — rękopis pergaminowy (8 s. łac. wierszowanego tekstu religijnego i gramatycznego), [XIV/XV w.].

Prow.: 1. [Bracia Wspólnego Życia — Chełmno] — zob. opis oprawy

2. Elb. Gymn. Bibl. [pieczęćka]; [sygn.] G.6

3. Tor. U — depozyt

Opr.: deska, skóra brązowa, wycisk ślepy, klamry, warsztat Braci Wspólnego Życia, XV w.

Inc.III.13

VOLSCUS ANTONIUS zob. poz. 150, 151

ZABARELLIS FRANCISCUS DE

213 Lectura super Clementinis. Torino, Iac. Suigus et Nic. de Benedictis, 23 VIII 1492. 2°.

HC* 16254. IBP 5729. LT 171.

34. Oprawa z warsztatu Braci Wspólnego Życia w Chełmnie,
okładzina górna; poz. 212

Inicjał wstępny wielobarwny z floraturą.

Prowieniec i oprawa jak poz. 63

Inc.IV.9 adl.2

ZILETIUS INNOCENTIUS zob. poz. 24

VOLACUS ANTONIUS zob. poz. 150, 151

ZABARELLIS FRANCISCUS DE

214. Lectura super Clementina. Torino, Jac. Salgo et Nic. de Benedictis, 1872. Opawa z warsztatów graficznych w Göttingen. Okładka kartonowa, poz. 151. 422 str. 1872. 1872.

ALFABETYCZNY WYKAZ DRUKARZY I NAKŁADCÓW

Nazwiska nakładców wyróżniono kursywą

<i>Albano Iustus de</i>	Ulm
Amerbach Ioannes	Basel
Arndes Stephanus	Lübeck
Arnoldus Christophorus	Venezia
Bartua Petrus de	Venezia
Benalius Bernardinus	Venezia
Benedictis Franciscus Plato de	Bologna
Benedictis Nicolaus de	Torino
Bergmann Ioannes de Olpe	Basel
Bevilaqua Simon	Venezia
Blavis Thomas de	Venezia
Bonellis Manfredus de, de Monteferrato	Venezia
Böttiger Gregorius (Werman)	Leipzig
Brandis Mauritius	Leipzig
C. W. (= Clas Wenker aut Conradus Wolfach)	Strasbourg
<i>Calcedonius Alexander</i>	Venezia
Celerius Bernardinus	Treviso
Colonia Arnoldus de	Leipzig
Colonia Ioannes de	Venezia
Creussner Fridericus	Nürnberg
Drach Petrus	Speyer
Eggstein Henricus	Strasbourg
Flach Martinus	Strasbourg
Frisner Andreas	Nürnberg
Froben Ioannes	Basel
Furter Michael	Basel
Gran Henricus	Hagenau
Gregoriis Gregorius de, de Forlivio	Venezia
Gregoriis Ioannes de, de Forlivio	Venezia
Greyff Michael	Reutlingen
Grüninger Ioannes (Reinhard)	Strasbourg
Guldenschaff Ioannes	Köln
<i>Haller Ioannes</i>	Nürnberg
Hectoris Benedictus Faelli	Bologna
<i>Hectoris Benedictus Faelli</i>	Bologna

Heerstraten Aegidius van der	Leuven
Herolt Georgius	Roma
Husner Georgius	Strasbourg
Huss Matthias	Lyon
Inguiler Henricus de	Strasbourg
Kachelofen Conradus	Leipzig
Karweyse Iacobus	Malbork
Kessler Nicolaus	Basel
Koberger Antonius	Nürnberg
<i>Koberger Antonius</i>	Basel
Koelhoff Ioannes iun.	Köln
Koelhoff Ioannes sen.	Köln
Kunne Albericus	Memmingen
Landsberg Martinus	Leipzig
Leeu Gerardus	Antwerpen
<i>Legnano Ioannes de</i>	Milano
Lisa Gerardus de	Venezia
Locatellus Bonetus	Venezia
Lotter Melchior	Leipzig
Manthen Ioannes	Venezia
Manutius Aldus	Venezia
Maufer Petrus	Verona
Meer Iacobus Jacobszoon van der	Delft
Middelborch Mauritius Yemantszoon van	Delft
Novimagio Reynaldus de	Venezia
Pafraet Richardus	Deventer
Paltasichis Andreas de	Venezia
Petri Ioannes	Passau
Petri Ioannes de Langerdorff	Basel
Pietro Filippo di	Venezia
Planck Stephanus	Roma
Prüss Ioannes	Strasbourg
Quarengiis Petrus de, Bergomensis	Venezia
Quentell Henricus	Köln
Ratdolt Erhardus	Venezia
Ravenstein Albertus	Magdeburg
Reger Ioannes	Ulm
Renner Franciscus de Heilbronn	Venezia
Reno Ioannes de	Vicenza

Richel Bernardus	Basel
Riederer Fridericus	Freiburg im Breisgau
Rusconibus Georgius de	Venezia
<i>Rynman Ioannes</i>	Haguenau
Saracenus Marinus	Venezia
Schöffler Petrus	Mainz
Schönsperger Ioannes	Augsburg
Schott Martinus	Strasbourg
Scinzenzeler Ioannes Angelus	Milano
<i>Scotus Octavianus</i>	Venezia
Sensenschmidt Ioannes	Nürnberg
Siber Ioannes	Lyon
Silber Eucharius	Roma
Snellaert Christianus	Delft
Soardis Lazarus de, de Saviliano	Venezia
Sorg Antonius	Augsburg
Stagninus Bernardinus de Tridino	Venezia
Stöckel Wolfgangus	Leipzig
Strata Antonius de, de Cremona	Venezia
Stuchs Georgius	Nürnberg
Suigus Iacobinus	Torino
Tacuinus Ioannes	Venezia
Thanner Iacobus	Leipzig
Torresanus Andreas	Venezia
Tortis Baptista de	Venezia
Typographus Henrici Ariminensis = Georgius Reyser	Strasbourg
Typographus Iordani = Georgius Husner	Strasbourg
Typographus Lindelbachi = Henricus Knoblochtzer	Heidelberg
Typographus Paludani	Strasbourg
Wagner Petrus	Nürnberg
Wenssler Michael	Basel
Westphal Ioachim	Magdeburg
Wild Leonardus	Venezia
Winterburger Ioannes	Wien
Wolff Iacobus de Pforzheim	Basel
Zainer Ioannes	Ulm
Zanis Bartholomaeus de	Venezia
Zarotus Antonius	Milano
Zell Ulricus	Köln

INDEKS TOPO-TYPOGRAFICZNY

* — gwiazdką oznaczone zostały pozycje nie sygnowane nazwiskiem drukarza.

ANTWERPEN

GERARDUS LEEU

1 III 1485	Pseudo-Cato: Cato (vulgo Disticha Catonis).
4° | 56 |
|------------|---|----|

AUGSBURG

IOANNES SCHÖNSPERGER

9 X 1499	Eike von Repgow: Lehnrecht. 2°	76

ANTONIUS SORG

2 IX 1483	Reichental Ulrich von: Concilium zu Constenz. 2°	175

BASEL

IOANNES AMERBACH

1480	* Reuchlin Ioannes: Vocabularius breuiloquus.
2°	177
[non post 28 IX
1484]	* Turrecremata Ioannes de: Quaestiones evangeliorum. 2°	205
[non ante 1485]	* Herolt Ioannes: Liber Discipuli de eruditione Christifidelium. 2°	92
1489	Augustinus s.: Explanatio Psalmorum. P. I—III. 2°	21
[ca 1490–97]	* Ludolphus de Luco: Flores grammaticae. 4°	129
1497	Augustinus s.: Explanatio Psalmorum. 2°	22
[post 29 X 1498
– paulo post 7
XI 1502]	* Biblia, Lat. P. I—VII. 2°. (Pro Ant. Koberger)	37

IOANNES BERGMANN

15 V 1497	Lupoldus III Bebenburgensis: Germanorum veterum principum zelus. 2°	131
1 VIII 1497	Brant Sebastianus: Das Narrenschiff, Lat. 4°	47
1 III 1498	Brant Sebastianus: Das Narrenschiff, Lat. 4°	48

IOANNES FROBEN

a) solus

27 VI 1491	Biblia, Lat. 8°	35
27 X 1495	Biblia, Lat. 8°	36

b) cum Ioanne Petri

25 I 1499	Ioannes de Sancto Geminiano : Liber de exemplis et similitudinibus rerum. 4°	119
-----------	--	-----

MICHAEL FURTER

8 VIII 1489	* Isidorus Hispalensis: Etymologiae. 2°	123
[post 1 IV 1490]	* Reinerus: Fagifacetus. 4°	176

NICOLAUS KESSLER

[non post 1483]	Meffret: Sermones de tempore et de sanctis. P. I—III. 2°	139
25 VI 1486	Iacobus de Voragine: Legenda aurea. 2°	105
23 VI – 12 VII 1487	Ioannes Nivicellensis: Concordantiae Bibliae et Canonum. P. I—II. 2°	114
15 III 1488	Milis Ioannes Nicolaus de: Repertorium iuris canonici. 2°	141

BERNARDUS RICHEL

[ante 16 XII 1482]	* Eike von Repgow: Lehnrecht. 2° ([Germania] B. R.)	75
[ca 1482]	* Petrus Lombardus: Sententiarum libri IV. 2°	158

MICHAEL WENSSLER

[non post VIII 1475]	* Vocabularius iuris utriusque. 2°	212
----------------------	------------------------------------	-----

- [ca 1480] * Bernardus Parmensis: Casus longi super V libros Decretalium. 2° 32
- 1485 — 20 et * Thomas de Aquino: Summa theologica P. 199
16 VIII 1485 I—II. 2°. (P. III s. a.)

IACOBUS WOLFF DE PFORZHEIM

- 1498 Mayronis Franciscus de: Sermones de sanctis. 138
4°

BOLOGNA

FRANCISCUS PLATO DE BENEDICTIS

- 1487 Propertius Sextus Aurelius: Elegiae. 2°. (Pro Ben. Hectoris Faelli) 167
- 1488 Beroaldus Philippus: Annotationes centum. 33
2°. (Pro se et Ben. Hectoris Faelli)

BENEDICTUS HECTORIS FAELLI

- 5 IV 1493 Suetonius Caius Tranquillus: Vitae XII Caesarum. 2° 194

DELFT

IACOBUS IACOBSZOOM VAN DER MEER

cum Mauritio Yemantszoon van Middelborch

- 10 I 1477 Testamentum Vetus, Neerland. 2° 196

CHRISTIANUS SNELLAERT

- [post 24 I 1493] * Revocatio moderna cuiusdam garrientis contra summi pontificis auctoritatem. 4° 178

DEVENTER

RICHARDUS PAFRAET

- 6 III 1483 Iacobus de Voragine: Sermones de tempore et de sanctis. 2° 108
- 1489 Gemmula vocabulorum, Lat.—Neerland. 4° 83

FREIBURG IM BREISGAU

FRIDERICUS RIEDERER

- 11 XII 1493 Riederer Friedrich: Spiegel der wahren Rhetorik. 2° 179

HAGUENAU

HENRICUS GRAN

- 1497 Wann Paulus: Sermones de tempore. 2°. (Pro Io. Rynman) 208
- 2 V 1498 Pelbartus de Themeswar: Stellarium coronae Beatae Mariae Virginis. 2°. (Pro Io. Rynman) 155
- 27 VII 1498 Pelbartus de Themeswar: Sermones Pomerii de tempore. 4°. (Pro Io. Rynman) 153
- 20 II 1499 Pelbartus de Themeswar: Sermones Pomerii de sanctis. 4°. (Pro Io. Rynman) 154

HEIDELBERG

TYPOGRAPHUS LINDELBACHI
= HENRICUS KNOBLOCHTZER

- 21 I 1485 * Hugo de Prato Florido: Sermones de sanctis. 2° 101

KÖLN

IOANNES GULDENSCHAFF

- 1478 Ioannes de Hildesheim : Historia beatissimorum trium regum. 2° 112

IOANNES KOELHOFF SENIOR

- 1479 Iacobus de Voragine : Legenda aurea. 2° 102

IOANNES KOELHOFF IUNIOR

- 23 VIII 1499 Chronica: [Kölnische Chronik]. 2° 57

HENRICUS QUENTELL

[ca 1485]	*	Proverbia communia, Lat. et in dialecto Germaniae inferioris. 4°	168
[non post 1486]	*	Antoninus Florentinus: Tabula Ioannis Molitoris super Summam theologicam. 2°	16
11 VIII 1495		Formularium instrumentorum. 4°	81
5 VII 1496		Arnoldus de Tongern: Epitomata. 4°	18
1497	*	Albertanus Causidicus: De arte loquendi et tacendi. 4°	3

ULRICUS ZELL

[ca 1473]	*	Caesarius de Heisterbach: Dialogus miraculorum. 2°	54
19 V 1482	*	Iacobus de Voragine: Legenda aurea. 2°	103
[ca 1485]	*	Proverbia communia, Lat. et in dialecto Germaniae inferioris. 4°	169
30 XI 1492		Gerardus de Harderwyck: Commentum sex tractatum Petri Hispani. 2°	84
5 VI 1493		Gerardus de Harderwyck: Copulata super omnes tractatus Parvorum logicalium Petri Hispani. 2°	85

LEIPZIG

GEORGIUS BÖTTIGER

1497	*	Modus legendi abbreviaturas. 2°	145
[14]97		Vergilius Publius Maro: Bucolica. 4°	210

MAURITIUS BRANDIS

[14]89	*	Statuta provincialia Magdeburgensia. 4°	193
--------	---	---	-----

ARNOLDUS DE COLONIA

1495		Seneca Lucius Annaeus: Epistolae ad Lucillum. 4°	185
1495		Seneca Lucius Annaeus: De mundi gubernatione. 4°	186

CONRADUS KACHELOFEN

[1487-1495]	*	Freydank: Proverbia eloquentis Freydanks, Lat. et Germ. 4°	82
[ca 1487-1495]	*	Regimen moralitatis, Lat. et Germ. 4°	172
[1489]		Ioannes de Sacrobosco: Sphaera mundi. 4°	117
1493	*	Regimen sanitatis Parisiense rhytmice. 4°	173
1494	*	Pseudo-Aristoteles: Problemata. 4°	17
[ca 1497/8]	*	Cicero Marcus Tullius: De imperio Cn. Pompei oratio. 2°	58

MARTINUS LANDSBERG

[non post 1491]	*	Ovidius Publius Naso: Fasti. 4°	149
[ca 1492/6]	*	Ioannes de Sacrobosco: Sphaera mundi. 4°	118
[ca 1493]	*	Mundinus: Anatomia. 4°	146
[1497/9]	*	Cicero Marcus Tullius: De officiis. 2°	59
[post 12 VII 1498]	*	Dares Phrygius: De excidio Troiae. 4°	71

MELCHIOR LOTTER

[14]99		Alanus de Insulis: Doctrinale altum parabolarum. 4°	2
[14]99		Pseudo-Seneca: De quattuor virtutibus cardinalibus, Lat.-Germ. 4°	189
1500		Brunus Leonardus Aretinus: Gracchus et Poliscena, comoedia. 4°	50

WOLFGANGUS STÖCKEL

1496		Seneca: De vita beata. 4°	188
1497		Cordiale quattuor novissimorum. 4°	66
1500	*	Linholtz Ioannes: Veritas trium difficilium quaestionum ..., 2°	128

IACOBUS THANNER

1498		Ars oratoria. 4°	19
31 V 1498		Pseudo-Phalaris: Epistolae, Lat. 4°	161
30 X 1498		Mahomet II: Epistolae magni Turci. 4°	135
1499		Computus Noremburgensis. 4°	65
16 IV 1499		Hesiodus: Opera et dies, Lat. 4°	96

[post 27 X] 1499	Brunus Leonardus Aretinus: Epistolarum familiarium libri IX. 4°	49
[1500 ?]	Mahomet II : Epistolae magni Turci, Lat. 4°	136

LEUVEN

AEGIDIUS VAN DER HEERSTRATEN

5 II 1488	Modus legendi abbreviaturas. 2°	144
-----------	---------------------------------	-----

LÜBECK

STEPHANUS ARNDES

19 XI 1492	Iacobus de Voragine: Legenda aurea, in dialecto Germaniae inferioris. 2°	106
19 XI 1494	Biblia, in dialecto Germaniae inferioris. 2°	41

LYON

MATTHIAS HUSS

20 XI 1490	Valascus de Tarenta: Practica. 2°	206
------------	-----------------------------------	-----

IOANNES SIBER

[ca 1490]	* Bonifacius VIII papa: Liber sextus Decretalium. 2°	44
[ca 1490]	* Clemens V papa: Constitutiones. 2°	64
[1497/8]	* Ioannes de Platea: Lectura in X, XI et XII Codicis. 2°	115

MAGDEBURG

ALBERTUS RAVENSTEIN et IOACHIM WESTPHAL

20 XII 1484	Plenarium. 2°	165
-------------	---------------	-----

MAINZ

PETRUS SCHÖFFER

5 IX 1473	Augustinus s.: De civitate Dei. 2°	20
-----------	------------------------------------	----

[post 25 VIII 1489]	* Langer Ioannes: De censibus. 4°	126
6 III 1492	Botho Conradus: Cronecken der Sassen. 2°	46

MALBORK

IACOBUS KARWEYSE

[ca 1492]	* Passien-Büchlein von den vier heubt iunck- frawen. 8°	152
-----------	--	-----

MEMMINGEN

ALBERICUS KUNNE

1482	Rolewinck Werner: Fasciculus temporum. 2°	180
------	---	-----

MILANO

IOANNES ANGELUS SCINZENZELER

26 XI 1500	Ovidius Publius Naso: Heroides. 2°	151
------------	------------------------------------	-----

ANTONIUS ZAROTUS

31 V 1481	Pius II papa : Epistolae in pontificatu editae. 4°. (Pro Io. de Legnano)	164
-----------	---	-----

NÜRNBERG

FRIDERICUS CREUSSNER

1483	Andreae Ioannes: Super arboribus consangu- initatis. 2°	9
------	--	---

ANTONIUS KOBERGER

10 X 1477 - 29 IV 1479	Antoninus Florentinus: Summa theologica. P. I—IV. 2°	12
2 VIII 1481	Herolt Ioannes: Sermones Discipuli de tem- pore et de sanctis. 2°	94
16 IX 1481	Pius II papa: Epistolae familiares. 2°	162
28 II 1482	Ferrariis Ioannes Petrus: Practica nova iudi- cialis. 2°	80

17 II 1483	Biblia, Germ. 2°	40
25 X 1483	Bertachinus Ioannes: Repertorium iuris utriusque. 2°	34
7 V 1485	Biblia, Lat., cum postillis Nicolai de Lyra. 2°	38
29 VI 1485	Ioannes de Bromyard: Summa praedicatorum. 2°	110
15 III 1486	Clemens V papa: Constitutiones. 2°	62
20 VI 1486	Bonifacius VIII papa: Liber sextus Decretalium. 2°	43
17 VII 1486	Pius II papa: Epistolae familiares. 4°	163
27 XII 1486	Corpus iuris civilis: Iustiniani Institutiones. 2°	69
10 II 1492	Angelus de Clavasio: Summa angelica de casibus conscientiae. 2°	11
20 VI 1492	Bartholomaeus Anglicus: De proprietatibus rerum. 2°	27
30 XI 1493	Gratianus: Decretum. 2°	86
23 XII 1493	Schedel Hartman: Liber chronicarum, Germ. 2°	183
25 II 1494	Alphonsus de Spina: Fortalitium fidei. 4°	8
17 III 1494	Institoris Henricus, Sprenger Iacobus: Malleus maleficarum. 4°	109
12 XI 1495	Hieronymus s.: Epistolae. 2°	98
10 VI 1496	Gregorius IX papa: Decretales. 2°	87
1500	Petrus Lombardus: Sententiarum libri IV. 2°	159
[ca 1500]	Beckenhaub Ioannes: Tabula super libros Sententiarum. 2°	28

IOANNES SENSENSCHMIDT

a) solus

[ca 1470/72]	* Pseudo-Albertus Magnus: Compendium theologiae veritatis. 2°	5
14 XI 1471	* Ioannes Chrysostomus s. : Sermones de patientia in Iob. 2°	111

b) cum Andrea Frisner

[inter 1476 et 1478]	* Biblia, Germ. 2°	39
----------------------	--------------------	----

GEORGIUS STUCHS

[non ante 2 X 1493]		Missale Cracoviense. 4°. (Pro Io. Haller)	142
[post 31 III 1496]	*	Guillermus Alvernus: Opera. 2°	88
[non post 1497]	*	Guillermus Alvernus: De universo. 2°	89
[non post 1497]	*	Guillermus Baufet: Dialogus de septem sacramentis. 2°	90
[non post 1499]		Missale Dominorum Teutonicorum. 2°	143

PETRUS WAGNER

[non post 15 VI 1491]	*	Kannemann Ioannes: Passio Iesu Christi. 4°	125
--------------------------	---	--	-----

PASSAU

IOANNES PETRI

[14]85	*	Herbarius, Lat. 4°	91
--------	---	--------------------	----

REUTLINGEN

MICHAEL GREYFF

[non ante 1480]	*	Turrecremata Ioannes de: Quaestiones evangeliorum. 2°	204
-----------------	---	---	-----

ROMA

GEORGIUS HEROLT

1 I 1481		Origenes: Contra Celsum libri VIII, Lat. 2° + 4°	148
----------	--	--	-----

STEPHANUS PLANCK

20 VII 1485	*	Rubricae iuris civilis et canonici. 4°	182
-------------	---	--	-----

EUCHARIUS SILBER

24 X - 3 XI 1494		Scriptores rei militaris. P. I—II. 4° (P. III—V s. a.)	184
---------------------	--	--	-----

SPEYER

PETRUS DRACH

- [post 31 VIII * Bernardus Claravallensis: Sermones de tem- 30
1481, non post pore et de sanctis et de diversis. 2°
1482]
- [post 14 IV] * Baptista de Salis: Summa casuum conscien- 25
1488 tia. 2°

STRASBOURG

C. W. = CLAS WENKER AUT CONRADUS WOLFACH

- [non post 1473] * Iacobus de Voragine: Sermones dominicales. 107
2°

HENRICUS EGGESTEIN

- [ca 1470/72] * Bonifacius VIII papa: Liber sextus Decreta- 42
1474 lium. 2°
- * Ludolphus de Saxonia: Meditationes de vita 130
Christi. 2°. (Strassburg aut Conventus Car-
tusiensis prope Argentinam, typis Henr. Eg-
gestein)

MARTINUS FLACH

- 1490 * Herolt Ioannes: Sermones Discipuli de tem- 95
pore et de sanctis. 2°
- 1 XII 1491 Angelus de Clavasio: Summa angelica de ca- 10
sibus conscientiae. 2°
- 1493 Pseudo-Albertus Magnus: De laudibus Ma- 7
riae. 2°
- 1493 Pseudo-Petrus de Palude: Sermones Thesauri 160
novi de sanctis. 2°
- 1497 Bernardus Claravallensis: Sermones super 29
Cantica canticorum. 2°
- 15 VIII 1498 Bustis Bernardinus de: Mariale. 2° 53

IOANNES GRÜNINGER

- 28 VIII 1483 Petrus Comestor: Historia scholastica. 2°. 157
(Cum Henr. de Inguiler)

14 II 1491	*	Bonifacius VIII papa: Liber sextus Decretalium. 2°	45
19 III 1491	*	Clemens V papa: Constitutiones. 2°	63
12 III 1498		Horatius Quintus Flaccus: Opera. 2°	100
5 III 1499		Terentius Publius Afer: Comoediae, Germ. 2°	195

GEORGIUS HUSNER

[ca 1479]	*	Duranti Guillelmus: Rationale divinatorum officiorum. 2°	74
-----------	---	--	----

IOANNES PRÜSS

1490		Herolt Ioannes: Liber Discipuli de eruditione Christifidelium. 2°	93
[non ante 1490]	*	Rolewinck Werner: Fasciculus temporum. 2°	181
[non post 1492]	*	Ioannes Vercellensis: Sermones Vademecum de tempore et de sanctis. 4°	121

MARTINUS SCHOTT

[non post 1486]	*	Albertus Magnus: Mariale. 2°	4
-----------------	---	------------------------------	---

 TYPOGRAPHUS HENR. ARIMINENSIS
 = GEORGIUS REYSER

[non post 1471]	*	Augustinus s.: De Trinitate. 2°	23
[non post 1479]	*	Ioannes de Tambaco: Consolatio theologiae. 2°	120

TYPOGRAPHUS IORDANI = GEORGIUS HUSNER

1483	*	Iacobus de Voragine: Legenda aurea. 2°	104
4 III 1487	*	Speculum exemplorum. 2°	191
1488 — 27 III 1489	*	Vincentius Ferrerius s.: Sermones de tempore et de sanctis. P. I—III. 2°	211
11 VIII 1491	*	Bartholomaeus Anglicus: De proprietatibus rerum. 2°	26
17 VIII 1493	*	Corona Beatae Mariae Virginis. 2°	68
18 VIII 1496	*	Regnier Helias: Casus longi super Sexto et Clementinis. 2°	174

TYPOGRAPHUS PALUDANI

[ca 1485]	*	Corona Beatae Mariae Virginis. 2°	67
-----------	---	-----------------------------------	----

- 7 VII 1485 * Pseudo-Hieronymus s.: Vitae sanctorum patrum. 2° 99

TORINO

IACOBINUS SUIGUS

cum Nicolao de Benedictis

- 23 VIII 1492 Zabarellis Franciscus de: Lectura super Clementinis. 2° 213

TREVISO

BERNARDINUS CELERIUS

- 25 II 1480 Dionysius Halicarnasseus: Antiquitates Romanae. 2° 72

ULM

IOANNES REGER

- 21 VII 1486 Ptolemaeus Claudius: Cosmographia. Lat. 2°. (Pro Iust. de Albano) 171

IOANNES ZAINER

- [ca 1478/81] Pseudo-Albertus Magnus: Compendium theologiae veritatis. 2° 6

VENEZIA

CHRISTOPHORUS ARNOLDUS

- [ca 1476/8] Burlaeus Gualtherus: Expositio in Artem veterem Porphyrii et Aristotelis. 2° 52

- [non post 1478] * Thomas de Aquino: Quaestiones de potentia Dei. 2° 198

BERNARDINUS BENALIUS

- 30 V 1492 Pseudo-Bernardus Claravallensis: Modus bene vivendi. 8° 31

SIMON BEVILAQUA

5 IV 1494 Mancinellus Antonius: Opuscula. 4° 137

THOMAS DE BLAVIS

19 VII 1483 Iuvenalis Decimus Iunius: Satirae. 2° 124

MANFREDUS DE BONELLIS

cum Georgio de Rusconibus

1 X 1500 Valla Laurentius: Elegantiae linguae Latinae. 2° 207

IOANNES DE COLONIA et IOANNES MANTHEN

14 V 1478 Thomas de Aquino: Summa theologica. P. III. 2° 202

IOANNES DE GREGORIIS

cum Gregorio de Gregoriis

1492 [inter 18 I * et 1 III 1493] Carcano Michael de: Sermonarium de decem praeceptis per quadragesimam. 4°. (Pro Alex. Calcedonio) 55

1497 — 25 VIII Hieronymus s.: Commentaria in Bibliam P. I—II. 2° 97

1498

GERARDUS DE LISA

17 II 1478 Processus Satanae contra genus humanum. 4° 166

BONETUS LOCATELLUS

(pro Octaviano Scoto)

30 V 1487 Magistris Ioannes de: Quaestiones super tota philosophia naturali. 4° 134

20 VI 1487 Magistris Ioannes de: Quaestiones super totum cursum logicae. 4° 133

9 IX 1490 * Magistris Ioannes de: Dicta seu glossulae circa Summulas Petri Hispani. 2° 132

9 XII 1491 Tibullus Albius: Elegiae. 2° 203

ALDUS MANUTIUS

II 1495/6 Theocritus: Bucolica, Graece. 2° 197

REYNALDUS DE NOVIMAGIO

1481 Antoninus Florentinus: Summa theologica. 13
P. IV, 2. 2° (P. I—IV, 1 zob. Leon. Wild
1480—1481)

1481 Niger Petrus: Clypheus Thomistarum. 2° 147

18 III 1490 Corpus iuris civilis: Iustiniani Institutiones. 70
2°

ANDREAS DE PALTASICHIS

21 IV 1485 Antoninus Florentinus: Summa theologica P. 15
III, 1—2. 2°

FILIPPO DI PIETRO

16 IX 1480 Cicero Marcus Tullius: Tusculanae disputatio- 60
nes. 2°

PETRUS DE QUARENGIIS

15 I 1498/9, Status Publius Papinus: Opera. 2° 192
1 VII 1499

ERHARDUS RATDOLT

25 V 1482 Euclides: Elementa. 2° 77

FRANCISCUS RENNER

a) cum Petro de Bartua

1478 Thomas de Aquino: Summa theologica. P. II, 201
1. 2°

b) solus

1478 Dionysius Periegetes: Orbis descriptio. 4° 73

1478 Ioannes de Sacrobosco: Sphaera mundi. 4° 116

1478 Mela Pomponius: *Cosmographia*. 4° 140

MARINUS SARACENUS

18 I 1487 Antoninus Florentinus: *Summā theologica*. P. I. 2° 14

LAZARUS DE SOARDIS

3 I 1491/2 Vergilius Publius Maro: *Opera*. 2° 209

12 XII 1492 Seneca Lucius Annaeus: *Tragoediae*. 2° 187

BERNARDINUS STAGNINUS

24 XII 1490 – 8 Falcutius Nicolaus: *Sermones medicinales* 79
X 1491 I—VII. 2°

ANTONIUS DE STRATA

24 XII 1489 Thomas de Aquino: *Summa theologica*. P. I. 200
2°

IOANNES TACUINUS

1495 Avantius Hieronymus: *Emendationes in Ca-* 24
tullum et Priapea. 2°

15 I 1496/7 Brutus Iacobus: *Corona aurea*. 4° 51

1 VI 1499 Absternius Laurentius: *Fabulae*. 4° 1

4 XI 1499 Persius Aulus Flaccus: *Satirae*. 2° 156

ANDREAS TORRESANUS

24 II 1492 Ioannes de Imola: *In Clementinas opus*. 2° 113

BAPTISTA DE TORTIS

6 V 1483 Silius Italicus: *Punica*. 2° 190

LEONARDUS WILD

1480–1481 Antoninus Florentinus: *Summa theologica*. P. 13
IV, 1. 2°. (P. IV, 2 zob. Reyn. de Novimagio
1481)

BARTHOLOMAEUS DE ZANIS

24 XI 1487 Ovidius Publius Naso: *Heroides*. 2° 150

3 XI 1498 vel	Eusebius Caesariensis: De evangelica praeparatione, Lat. 2°. (Pro Oct. Scoto)	78
10 XI 1500		
17 VII 1499	Cicero Marcus Tullius: Tusculanae disputationes. 2°	61

VERONA

PETRUS MAUFER

25 XII 1480	Iosephus Flavius: De antiquitate Iudaica, Lat. 2°	122
-------------	---	-----

VICENZA

IOANNES DE RENO

22 XII 1476	* Leonicensus Omnibonus: De laudibus eloquentiae. 2°	127
-------------	--	-----

WIEN

IOANNES WINTERBURGER

[ca 1497/8]	Prudentius Aurelius Clemens: Hymni. 4°	170
-------------	--	-----

17 XI 1492 fol. 4. *Tractatus de rebus et personis*.
 10 XI 1500. *Tractatus de rebus et personis*.
 15 VII 1493. *Tractatus de rebus et personis*.
 14. *Tractatus de rebus et personis*.

VERONICA

17. *Tractatus de rebus et personis*.
 10 XII 1480. *Tractatus de rebus et personis*.

VICENTIA

17. *Tractatus de rebus et personis*.
 10 XII 1480. *Tractatus de rebus et personis*.
 15. *Tractatus de rebus et personis*.

WILHELMUS

17. *Tractatus de rebus et personis*.
 15. *Tractatus de rebus et personis*.
 10 XII 1480. *Tractatus de rebus et personis*.
 15. *Tractatus de rebus et personis*.
 10 XII 1480. *Tractatus de rebus et personis*.
 15. *Tractatus de rebus et personis*.

ANDREAS TORRESANUS

17. *Tractatus de rebus et personis*.

BATTISTA DE TORTIS

17. *Tractatus de rebus et personis*.

LEONARDUS WEL

17. *Tractatus de rebus et personis*.
 10 XII 1480. *Tractatus de rebus et personis*.
 15. *Tractatus de rebus et personis*.

HAMBROGOMATUS DE ZANIS

17. *Tractatus de rebus et personis*.

KONKORDANCJE NUMERÓW BIBLIOGRAFICZNYCH
I NUMERÓW KATALOGU

GW	Katalog	GW	Katalog
195	1	229	35
205	2	275	36
291	3	325	37
329	4	375	38
401	5	420	39
500/50	6	465	40
600	7	515	41
1074	8	565	42
1697	9	615	43
1832	10	665	44
1937	11	715	45
2124	12	765	46
2137	13	815	47
2138	14	865	48
2188	15	915	49
2200	16	965	50
2400	17	1015	51
2512	18	1065	52
2625	19	1115	53
2750	20	1165	54
2800	21	1215	55
2911	22	1265	56
2925	23	1315	57
2962	24	1365	58
2972	25	1415	59
3012	26	1465	60
3012	27	1515	61
3037	28	1565	62
3042	29	1615	63
3047	30	1665	64
3092	31	1715	65
3112	32	1765	66
3112	33	1815	67

KONKORDANCJE

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

KONKORDANCE

KONKORDANCJE NUMERÓW BIBLIOGRAFICZNYCH I NUMERÓW KATALOGU

GW	Katalog	GW	Katalog
128	1	4269	35
505	2	4275	36
563	3	4285	37
596	5	4288	38
600	6	4299	39
616/10	7	4303	40
681	4	4309	41
1578	8	4849	42
1697	9	4879	43
1932	10	4884	44
1933	11	4887	45
2186	12	4963	46
2187	13	5061	47
2194	14	5062	48
2198	15	5609	49
2200	16	5611	50
2460	17	5657	51
2514	18	5765	52
2668	19	5806	53
2884	20	5880	54
2909	21	6133	55
2911	22	6282	56
2925	23	6688	57
3098	24	6776	58
3323	25	6893	60
3412	26	6900	61
3413	27	6919	59
3937	29	7097	62
3942	30	7107	63
4047	31	7115	64
4094	32	7279	65
4113	33	7513	66
4153	34	7572	67

GW	Katalog	GW	Katalog
7574	68	9428	77
7614	69	9445	78
7623	70	9705	79
7991	71	9815	80
8423	72	9837	211
8427	73	10214	81
8427	73	10323	82
9117	74	10676	85
9265	75	10678	84
9268	76	11379	86
		11491	87
H	Katalog	H	Katalog
151	162	8319	89
154	163	8445	91
169	164	8482	94
1416	198	8501	95
1434	199	8519	92
1445	200	8521	93
1448	201	8540	96
1469	202	8562	98
2647	166	8581	97
2725	131	8600	99
3160	196	8898	100
3543	159	9009	101
3994	110	9146	113
4348	134	9245	109
4763	203	9274	123
5026	111	9396	112
5532	157	9416	114
5610	175	9424	133
6749	165	9431	121
6900	176	9452	122
6915	181	9694	124
6931	180	9759	125
7546	119	9892	126
8300	88	9893	12
8316	90	9991	106

H	Katalog	H	Katalog
10030	127	13759	173
10113	128	13816	174
10185	158	13886	178
10290	130	13914	179
10448	134	14108	116
10452	133	14116	117
10457	132	14122	118
10509	135	14510	183
10531	138	14604	185
10532	138	14609	188
10601	137	14611	186
11017	140	14632	189
11156	141	14666	187
11470	144	14739	190
11473	145	14917	191
11633	146	14979	192
11888 (falso 11188)	147	14980	192
12078	148	15038	193
12201	150	15126	194
12551	153	15236	120
12555	154	15251	206
12563	155	15434	195
12566	155	15477	197
12744	156	15600	114
12900	161	15714	205
13043	115	15715	204
13406	167	15823	207
13429	168	15915	184
13436	170	16145	208
13540	171	16254	213
HN	Katalog		
262	149		
C	Katalog	C	Katalog
1159	28	3767	136
3735 I a	134	3961	139

C	Katalog	C	Katalog
4118	142	6286	177
4124	143	6287	177
4242	143	6346	83
4556	151	6354	212
5040	172	6416	102
5428	160	6428	103
6069	209	6430	104
6116	210	6446	105
		6546	108
R	Katalog	BNP	Katalog
312 (App.1)	182	L-153	127
218 (Suppl.)	107		
Mads	Katalog	NdB	Katalog
1604	129	202	106
VK	Katalog		
984	169		
Kat. Elb.	Katalog	Kat. Elb.	Katalog
I s.19	39	I s.105	154
I s.21	36	I s.107	198
I s.30	37	II s.175	72
I s.72	131	II s.209	60
I s.82	102	II s.229	189
I s.99	11	II s.231	190
I s.99	12	II s.237	1
I s.100	22	II s.373	75
I s.103	99	II s.373	76
I s.104	27	II s.403	44
I s.104	123	II s.403	174
I s.105	153	II s.529	79
IBP	Katalog	IBP	Katalog
4	1	72	2

IBP	Katalog	IBP	Katalog
89	3	1197 (tylko Tor. U)	44
106	4	1198	45
134	5	1217	46
138	6	1238 (tylko Tor. U)	47
147	7	1239 (bez Tor. U)	48
258	8	1312	49
301	9	1313	50
356	10	1317	51
357	11	1324	52
417 (bez Tor. U)	12	1346	53
419	13	1367	54
428	15	1436	55
430	16	1471	56
530	17	1519	57
538	18	1548	58
570 (tylko Tor. U)	19	1589 (tylko Tor. U)	60
630	20	1594	61
645	21	1634	62
647	22	1641	63
656	23	1645 (tylko Tor. U)	64
783	25	1669	65
803	26	1711	66
804	27	1714	67
879	28	1716	68
919	29	1728	69
923	30	1731 (tylko Tor. U)	70
945	32	1840	71
954	33	1932	72
972	34	1934	73
1030	35	2017	74
1034	36	2059 (tylko Tor. U)	75
1041	37	2062	76
1044	38	2090	77
1052	39	2100	78
1055	40	2153	79
1059	41	2169	80
1175	42	2216	81
1194	43	2248	82

IBP	Katalog	IBP	Katalog
2315 (tylko Tor. U)	83	3292	122
2343	84	3314	124
2345	85	3327	125
2464	86	3368	126
2531	87	3427	128
2615	88	3470	129
2621	89	3472	130
2623	90	3494	131
2710 (tylko Tor. U)	91	3505	132
2732	92	3518	135
2733	93	3520 (tylko Tor. U)	136
2746	94	3531 (tylko Tor. U)	137
2759	95	3672	138
2772	96	3682	139
2780	97	3689	140
2793	98	3737	141
2811	99	3773	142
2864	100	3800	143
2885	101	3810 (tylko Tor. U)	144
2985	102	3812	145
2992 (tylko Tor. U)	103	3861	146
2996	104	4011	147
2998	105	4054	148
3016	107	4084	149
3022 (tylko Tor. U)	108	4090	150
3074	109	4097 (tylko Tor. U)	151
3084	110	4167 (tylko Tor. U)	152
3106	111	4220	153
3158	112	4222	154
3165	113	4225	155
3190	114	4275	156
3222 (tylko Tor. U)	115	4319	157
3227	117	4334	158
3231	118	4340	159
3237	119	4374	160
3241	120	4395	161
3248 (bez Tor. U)	121	4454	162
3279	122	4455	163

IBP	Katalog	IBP	Katalog
4458	164	5200	195
4591	166	5206 (tylko Tor. U)	196
4599	167	5220	197
4604	168	5267 (tylko Tor. U)	198
4605 (tylko Tor. U)	169	5295	199
4607 (tylko Tor. U)	170	5303	200
4625	171	5306	201
4682 (tylko Tor. U)	172	5320	202
4684	173	5369	203
4711	174	5439	204
4729	175	5441	205
4731	176	5493	206
4751 (tylko Tor. U)	178	5519	207
4768	179	5525	208
4793 (tylko Tor. U)	180	5552	209
4799	181	5564	210
4943	183	5664	211
4956	184	5695	212
4974	185	5729 (tylko Tor. U)	213
4976	186	5741 (tylko Tor. U)	24
4992	187	5749 (tylko Tor. U)	59
4996	188	5760 (tylko Tor. U)	177
5005 (tylko Tor. U)	189	5788 (tylko Tor. U)	14
5030	190	5818 (tylko Tor. U)	31
5067	191	5898 (tylko Tor. U)	116
5080	192	5907 (tylko Tor. U)	133
5096	193	5908 (tylko Tor. U)	134
5131	194	5950 (tylko Tor. U)	182

LT	Katalog	LT	Katalog
1	1	8	21
2	2	9	22
3	3	10	25
4	5	11	26
5	6	12	27
6	4	13	131
7	20	14	30

LT	Katalog	LT	Katalog
15	32	55	67
16	34	56	68
17	38	57	70
18	35	58	71
19	36	59	72
20	37	60	78
21	39	61	79
22	40	62	80
23	41	63	211
24	196	64	81
25	28	65	82
26	42	66	85
27	43	67	84
28	43	68	86
29	44	69	87
30	45	70	90
31	46	71	89
32	47	72	88
35	110	73	91
36	49	74	92
37	50	75	93
38	51	76	94
39	52	77	95
40	53	78	96
41	54	79	98
42	56	80	99
43	57	81	100
44	111	82	101
45	61	83	113
46	60	84	123
47	10	85	112
48	11	86	117
49	62	87	118
50	62	88	120
51	64	89	114
52	63	90	122
53	157	91	69
54	65	92	124

LT	Katalog	LT	Katalog
93	125	131	176
94	126	132	75
95	128	133	76
96	158	134	179
97	130	135	180
98	135	136	183
99	136	137	184
100	137	138	188
101	7	139	186
102	142	140	189
103	143	141	185
104	144	142	187
105	145	143	190
106	146	144	191
107	147	145	109
108	147	146	192
109	148	147	193
110	150	148	194
111	151	149	206
112	149	150	195
113	152	151	197
114	154	152	198
115	153	153	199
116	155	154	200
117	156	155	201
118	161	156	202
119	162	157	19
120	163	158	204
121	164	159	207
122	115	160	210
123	168	161	209
124	169	162	83
125	170	163	212
126	171	164	102
127	172	165	103
128	173	166	104
129	174	167	105
130	175	168	107

LT	Katalog	LT	Katalog
169	108	170	208
		171	213

NUMERY HAINA I COPINGERA —
POZYCJE NOTOWANE W GW

H	Katalog	H	Katalog
388	= GW 505	3143	= GW 4309
412	= GW 563	3175	= GW 4285
432	= GW 596	3583	= GW 4849
437	= GW 600	3613	= GW 4879
463	= GW 681	3617	= GW 4887
875	= GW 1578	3750	= GW 5061
1035	= GW 1697	3751	= GW 5062
1242	= GW 2186	3786	= GW 5657
1244	= GW 2187	4127	= GW 5765
1252	= GW 2194	4162	= GW 5806
1257	= GW 2198	4230	= GW 5880
1264	= GW 2200	4504	= GW 6133
1568	= GW 5609	4717	= GW 6282
1596	= GW 5611	4989	= GW 6688
1732	= GW 2460	4990	= GW 4963
1860	= GW 2668	5152	= GW 6776
1971	= GW 2909	5234	= GW 6919
1972	= GW 2911	5315	= GW 6893
2034	= GW 2925	5324	= GW 6900
2057	= GW 2884	5391	= GW 1932
2185	= GW 3098	5393	= GW 1933
2509	= GW 3412	5428	= GW 7107
2510	= GW 3413	5435	= GW 7097
2842	= GW 3942	5600	= GW 7279
2858 a(?)	= GW 3937	5711	= GW 7513
2893	= GW 4047	5747	= GW 7572
2930	= GW 4094	5748	= GW 7574
2943	= GW 4113	5962	= GW 7991
2982	= GW 4153	6227	= GW 8427
3064	= GW 4288	6239	= GW 8423
3107	= GW 4269	6466	= GW 9117
3118	= GW 4275	6693	= GW 9428
3132	= GW 4299	6707	= GW 9445
3137	= GW 4303	6990	= GW 9815

H	Katalog	H	Katalog
7005	= GW 9837	9519	= GW 7614
7288	= GW 10214	9522	= GW 7623
7360	= GW 10323	10768	= GW 616/10
7913	= GW 11379	11768	= GW 9705
8034	= GW 11491	13865	= GW 9265
8359	= GW 10676	13868	= GW 9268
8361	= GW 10678	14180	= GW 3323
		15669	= GW 2514
C	Katalog		
27	= GW 128		

KONKORDANCJA SYGNATUR I NUMERÓW KATALOGU

Sygnatura	Katalog	Sygnatura	Katalog
Inc.I.1	36	Inc.II.52 adl.4	50
Inc.II.1	35	Inc.II.53 adl.5	65
Inc.II.2	152	Inc.II.54 adl.6	117
Inc.II.3	81	Inc.II.55 adl.7	118
Inc.II.4	91	Inc.II.56 adl.1	185
Inc.II.5	47	Inc.II.57 adl.2	186
Inc.II.6 adl.1	189	Inc.II.58 adl.3	19
Inc.II.7 adl.2	188	Inc.II.59 adl.4	149
Inc.II.8 adl.3	2	Inc.II.60 adl.5	210
Inc.II.11 adl.6	56	Inc.II.61 adl.6	96
Inc.II.16 adl.11	172	Inc.II.63	163
Inc.II.17 adl.12	173	Inc.II.64	109
Inc.II.18 adl.13	176	Inc.II.65	164
Inc.II.19 adl.14	168	Inc.II.66	8
Inc.II.20 adl.15	82	Inc.II.67 adl.1	129
Inc.II.21 adl.16	3	Inc.II.68 adl.2	18
Inc.II.22 adl.1	83	Inc.II.74 adl.6	178
Inc.II.24 adl.1	1	Inc.II.77	66
Inc.II.27 adl.4	170	Inc.II.78	17
Inc.II.28	184	Inc.II.79	119
Inc.II.29	153	Inc.II.80	31
Inc.II.30	154	Inc.II.81 adl.1	138
Inc.II.33 adl.3	51	Inc.II.82 adl.2	55
Inc.II.34	146	Inc.II.83	133
Inc.II.35 adl.1	71	Inc.II.84	134
Inc.II.39 adl.5	193	Inc.II.85	182
Inc.II.40 adl.6	136	Inc.II.86	166
Inc.II.42	169	Inc.II.87 adl.1	116
Inc.II.43	137	Inc.II.88 adl.2	140
Inc.II.44	125	Inc.II.89 adl.3	73
Inc.II.46 adl.2	126	Inc.II.90	121
Inc.II.49 adl.1	161	Inc.II.91	48
Inc.II.50 adl.2	135	Inc.III.1	142
Inc.II.51 adl.3	49	Inc.III.2	102

Sygnatura	Katalog	Sygnatura	Katalog
Inc.III.3	155	Inc.III.42 adl.1	27
Inc.III.4 adl.1	84	Inc.III.43 adl.2	123 a
Inc.III.5 adl.2	85	Inc.III.44	104
Inc.III.6	26	Inc.III.45	197
Inc.III.7	92	Inc.III.46	101
Inc.III.8 adl.1	10	Inc.III.47	108
Inc.III.9 adl.2	144	Inc.III.48	54 a
Inc.III.10 adl.1	7	Inc.III.49	201
Inc.III.11 adl.2	68	Inc.III.50	147 a
Inc.III.12	204	Inc.III.51	30
Inc.III.13	212	Inc.III.52	191
Inc.III.14 adl.1	52	Inc.III.53	175
Inc.III.15 adl.2	147 b	Inc.III.54 adl.1	4
Inc.III.16	25	Inc.III.55 adl.2	67
Inc.III.17 adl.1	103	Inc.III.56 adl.3	114
Inc.III.18 adl.2	112	Inc.III.57	11 a
Inc.III.19	196	Inc.III.58	120
Inc.III.20	6	Inc.III.59	98
Inc.III.21	208	Inc.III.60	95
Inc.III.22	107	Inc.III.61 adl.1	32
Inc.III.23 adl.1	148	Inc.III.62 adl.2	158
Inc.III.24 adl.2	122	Inc.III.64 adl.2	190
Inc.III.25	211	Inc.III.65 adl.3	192
Inc.III.26	93	Inc.III.66	46 a
Inc.III.27 adl.1	88	Inc.III.67	53
Inc.III.28 adl.2	89	Inc.III.68	195
Inc.III.29 adl.3	90	Inc.III.69 adl.1	61
Inc.III.30	105	Inc.III.70 adl.2	156
Inc.III.31	174	Inc.III.71 adl.3	187
Inc.III.32 adl.1	157	Inc.III.72 adl.4	207
Inc.III.33 adl.2	180	Inc.III.73	194
Inc.III.34 adl.1	131	Inc.III.74	179
Inc.III.36	99	Inc.III.75	200
Inc.III.37	72	Inc.III.80 adl.5	128
Inc.III.38	28	Inc.III.82 adl.7	145
Inc.III.39	198	Inc.III.84	21
Inc.III.40 adl.1	60	Inc.III.85	94
Inc.III.41 adl.2	150	Inc.III.89 adl.2	151

Sygnatura	Katalog	Sygnatura	Katalog
Inc.III.90	22	Inc.III.134	13
Inc.III.91 adl.1	209	Inc.III.135	74
Inc.III.92 adl.2	124	Inc.III.136 adl.1	141
Inc.III.93	202	Inc.III.137 adl.2	123 b
Inc.III.94	206	Inc.III.138 adl.3	9
Inc.III.95	162	Inc.III.139	159
Inc.III.96	100	Inc.III.140	54 b
Inc.III.99 adl.3	78	Inc.III.141	165
Inc.III.100	38	Inc.III.142	106
Inc.III.101	76	Inc.III.143	46 b
Inc.III.102	75	Inc.III.144 adl.1	127
Inc.III.103	87	Inc.IV.1	57
Inc.III.104	86	Inc.IV.2 adl.1	43 b
Inc.III.105 adl.1	43 a	Inc.IV.3 adl.2	62 b
Inc.III.106 adl.2	62 a	Inc.IV.4/1-7	37
Inc.III.107	69	Inc.IV.5	143
Inc.III.108	80	Inc.IV.6	199
Inc.III.109 adl.1	5	Inc.IV.7	39
Inc.III.110 adl.2	111	Inc.IV.8 adl.1	63
Inc.III.112 adl.2	59	Inc.IV.9 adl.2	213
Inc.III.113 adl.3	58	Inc.IV.10 adl.3	45
Inc.III.115 adl.2	97	Inc.IV.11	42
Inc.III.116	139	Inc.IV.12	70
Inc.III.117 adl.1	77	Inc.IV.13 adl.1	44
Inc.III.119	205	Inc.IV.14 adl.2	64
Inc.III.120	132	Inc.IV.15	115
Inc.III.121	16	Inc.IV.16	130
Inc.III.122	177	Inc.IV.17	110
Inc.III.123 adl.1	203	Inc.IV.18/1-3	34
Inc.III.124 adl.2	24	Inc.IV.19 adl.1	20
Inc.III.125 adl.3	167	Inc.IV.20 adl.2	23
Inc.III.126 adl.4	33	Inc.IV.21	171
Inc.III.127 adl.1	29	Inc.IV.23 adl.2	113
Inc.III.128 adl.2	181	Inc.IV.24/1-2, 5-6, 7	79
Inc.III.129	11 b	Inc.IV.25	41
Inc.III.130	160	Inc.IV.26	183
Inc.III.132	14	Inc.IV.27	40
Inc.III.133/3.1, 2	15	Inc.IV.28	12

WYKAZ SYGNATUR DRUKÓW XVI WIEKU WSPÓŁPRAWNYCH Z INKUNABUŁAMI

1	Inc.II.9	adl.4	22	Inc.II.71	adl.3
2	Inc.II.10	adl.5	23	Inc.II.72	adl.4
3	Inc.II.12	adl.7	24	Inc.II.73	adl.5
4	Inc.II.13	adl.8	25	Inc.II.75	adl.7
5	Inc.II.14	adl.9	26	Inc.II.76	adl.8
6	Inc.II.15	adl.10	27	Inc.III.35	adl.2
7	Inc.II.23	adl.2	28	Inc.III.63	adl.1
8	Inc.II.25	adl.1	29	Inc.III.76	adl.1
9	Inc.II.26	adl.3	30	Inc.III.77	adl.2
10	Inc.II.31	adl.1	31	Inc.III.78	adl.3
11	Inc.II.32	adl.2	32	Inc.III.79	adl.4
12	Inc.II.36	adl.2	33	Inc.III.81	adl.6
13	Inc.II.37	adl.3	34	Inc.III.83	adl.8
14	Inc.II.38	adl.4	35	Inc.III.88	adl.1
15	Inc.II.41	adl.7	36	Inc.III.97	adl.1
16	Inc.II.45	adl.1	37	Inc.III.98	adl.2
17	Inc.II.47	adl.3	38	Inc.III.111	adl.1
18	Inc.II.48	adl.4	39	Inc.III.114	adl.1
19	Inc.II.62	adl.7	40	Inc.III.118	adl.2
20	Inc.II.69	adl.1	41	Inc.III.145	adl.2
21	Inc.II.70	adl.2	42	Inc.IV.22	adl.1

Ponadto: Inc.III.86, Inc.III.87 oraz Inc.III.131 — okazały się postinkunabułami. W inwentarzu znajduje się ogółem 45 pozycji, które nie zostały ujęte w niniejszym katalogu.

INDEKS PROWENIENCJI

Liczby podane czcionką półgrubą oznaczają pozycje zawierające pełny opis proveniencji inkunabułu, wskazują ponadto faktyczną ilość woluminów danej proveniencji. Pozostałe liczby oznaczają pozycje współoprawne.

? — **indywidualne proveniencje** nieczytelne, wycięte, wydrapane lub zamazane — 9 17 21 31 35 41 55 66 72 74 77 79 [3 wol.] 86 98 119 121 123 egz.b 125 141 142 159 161 169 180 182 200 208

? — **zorganizowane księgozbiory**, o czym świadczą m.in. zachowane sygnatury niezidentyfikowanych instytucji — 31 80 92 119 132 138 146 157 160 184; „Tit.”: 43 egz.a 62 egz.a 86 87

A. P. C zob. Pelzer [Carensy] Andreas

Akademia Chełmińska zob. Chełmno — Akademia Chełmińska

Albrecht Hohenzollern, 1490–1568, ks. pruski, pierwszy świecki władca Prus Książęcych, właściciel tzw. Kammerbibliothek (poz. 69, 195), twórca Biblioteki Zamkowej w Królewcu (1529 r. — inaczej Bibliotheca Nova), fundator uniwersytetu w Królewcu (1544 r.) — 6 28 54 egz.b 57 69 88 89 90 93 108 109 115 110 120 128 143 195 199 211

Archiwum w Greifswaldzie zob. Greifswald — Archiwum

Barthen Jakub, [XVI w.] — 87

Barthen Johannes, mieszczanin elbląski, lekarz, [XVI w.] — 91

Bartłomiej z Pabianic, [XVI w.] — 160

Bazylianie — Żyrowice, pow. słonimski, 1613–[1839], XVIII w. — 31

Bazzi Orlando, [XVII w.] — 164

Benwitz C., kupiec i rajca chojnicki, zmarł w 1846 r. — 105

Bernardyni — Lubawa, 1502–1564; 1580–1821 — 83 162 194

Biblioteka Miejska w Elblągu zob. Elbląg — Biblioteka Miejska

Biblioteka Zamkowa (Schloßbibliothek) zob. Albrecht Hohenzollern

[Bie]lany za Krakowem, [XVIII w.] — 208

Bläsing David, 1660–1719, matematyk i filozof, właściciel liczącego ok. 3000 woluminów księgozbioru, który wraz ze zbiorami numizmatycznymi przekazał Państwowej i Uniwersyteckiej Bibliotece w Królewcu. Swoje zbiory opatrywał miedziorytowym ekslibrisem 70 × 100 mm, który nie był sygnowany nazwiskiem. W centrum ekslibrisu, na tle chmur znajduje się szesnastoramienna gwiazda, pod nią wstęga z sentencją: „Plurimis Coelum Paucissimis terram aspicit” — 171

Błażej, brat zakonny, [XV/XVI w.] — 14

Brahmer, XVI w. — 35

Bracia Wspólnego Życia (Fratres Vitae Communis) — Chełmno, 1473–1536/45 — 212

Bürgerschule zob. Chełmno — Miejska Szkoła Obywatelska

Chełmno — Akademia Chełmińska, 1386–1818 — umowna nazwa stosowana w literaturze dla szkoły średniej w Chełmnie, choć kilkakrotnie czasowo nieczynnej, funkcjonującej w zmieniających się formach organizacyjnych w ww. okresie — 61 156 187 207

— **Miejska Szkoła Obywatelska (Bürgerschule)**, 1817–1920, powstała w miejsce dawnej Akademii Chełmińskiej, przejęła więc jej księgozbiór; w ciągu swojego istnienia przechodziła liczne zmiany organizacyjne — 61 156 187 207

— **Państwowe Gimnazjum Żeńskie**, 1921–1939, powstało na bazie niemieckiej szkoły miejskiej, dlatego też książki po byłej Akademii Chełmińskiej znalazły się w jego zbiorach — 61 156 187 207

Zob. też **Bracia Wspólnego Życia**

Chojnice — Państwowe Gimnazjum Męskie, 1815–1939 — 35 83 104 105 162 191 194

Chomicki Antoni, łódzianin, 1962, od niego Antykwariat w Bygoszczy nabył inkunabuł — 208

Cocus Wenceslaus z Torunia, student uniwersytetu lipskiego, od 1535
bakalarz, od 1540 pisarz miejski w Gdańsku — 126

Cuppner Christophorus zob. **Kupner Krzysztof z Lubawy**

[Custiani ?] **Wawrzyniec**, [XV w.] — 42

Cystersi — Oliwa, 1175–1831 — 51

Czachowski Wawrzyniec ze wsi Pogorzela, w powiecie krotoszyńskim,
[XVII/XVIII w.] — 119

Częstochowa — Wielki Młyn, [XVI w.] — 160

Czwordowicz Szymon, dziekan katedry poznańskiej, [XVIII w.] — 18
129

Dąbski (Dąbski) Bolesław, [XVIII/XIX w.] — 137

Dirsaw Fabianus, [XV/XVI w.] — 84 85

Dominikanie — Elbląg, 1238–1542 — 25 30 107

— Toruń, 1236–1820 — 104 105 191

Driver F.M., [XIX w. ?] — 178

Elbląg — **Biblioteka Gimnazjalna** — gimnazjum powstało w 1535 r.,
natomiast za formalny początek biblioteki gimnazjalnej przyjmuje się
rok 1601, w którym rada miejska zakupiła dla gimnazjum księgozbiór
wybitnego bibliofila i rektora szkoły, Tomasza Rotusa — 1 2 3 4 7
11 egz.a 21 22 25 27 34 [3 wol.] 36 37 [7 wol.] 39 43 egz.b 44
52 56 58 59 60 62 egz.b 64 67 68 70 71 75 79 [3 wol.] 82 84 85 91
94 97 99 102 107 113 114 122 123 egz.a 131 136 139 147 egz.a,
b 148 150 153 154 155 163 164 168 170 172 173 174 176 188 189
193 198 202 204 205 206 212

— **Biblioteka Miejska**, 1821–1945. W roku 1821 rada miejska
postanowiła udostępnić zbiory gimnazjum użytkownikom spoza szkoły.
Odtąd, choć mieściła się nadal w budynku szkolnym, biblioteka nosiła
nazwę miejskiej. Samodzielny gmach otrzymała przed I wojną świa-
tową. Uległ on zniszczeniu pod koniec II wojny światowej. Władze
miejskie nie były w stanie zapewnić zabytkowym zbiorom odpowied-
nich warunków lokalowych, zdecydowały się więc przekazać je w 1947 r.

- Elbląg — Biblioteka Miejska (c. d.)**
 Uniwersytetowi Mikołaja Kopernika w Toruniu jako długoterminowy
 depozyt — 10 12 20 23 30 54 egz.a 72 76 [?] 77 101 121 [?] 130
 144 190 [?] 192
- Zob. też **Dominikanie — Elbląg**
- Eler Jan Jakub**, pleban elbląski, XV/XVI w. — 25 30 107
- FWR = Fridericus Wilhelmus Rex** zob. **Królewiec — Państwowa
 i Uniwersytecka Biblioteka**
- Faliślawski Zygmunt**, [XVI w.] — 11 egz.b
- Franciszkanie — Łągiewniki**, 1675–1864; 1918– — 26
- Gdańsk — Biblioteka Senatu m. Gdańska = Biblioteka Miejska**,
 1594–, obecnie Biblioteka Gdańska Polskiej Akademii Nauk — 126
- Georgius Petrus (Petri ?)**, [XVI w.] — 151
- Gimnazjum w Chełmnie** zob. **Chełmno — Państwowe Gimnazjum
 Żeńskie**
- Gimnazjum w Chojnicach** zob.
Chojnice — Państwowe Gimnazjum Męskie
- Gimnazjum w Elblągu** zob. **Elbląg — Biblioteka Gimnazjalna**
- Gimnazjum w Koszalinie** zob. **Koszalin — Biblioteka Gimnazjalna**
- Giza Sienicki Stanisław**, [XVII w.] — 53
- Gładysz Marcin**, I połowa XVII w. — 5 111
- Gothicus A.J.**, [XVIII w.] — 53
- Gotthold Fryderyk August**, 1778–1858, nauczyciel kolegium w Królew-
 cu — 47
- Greifswald — Archiwum — 46 egz.b**
 — Uniwersytet, założony w 1456 r. — 46 egz.b 48 73 106
 116 127 140 165 166 201
- Grochowski Jan**, I połowa XVIII w. — 18 129

- Gwoździewski Jan**, prawdopodobnie ojciec uczniów Chełmińskiego Gimnazjum Akademickiego z l. 1754–1761, Stanisława i Antoniego — **61**
156 187 207
- Gyza Sieniczki** zob. **Giza Sienicki Stanisław**
- Henisch Paulus**, przeor zakonu krzyżowców w Nysie [XVI w.] — **52**
147 egz.b
- Hoffman Jakub**, XVIII w., proboszcz we wsi Wyganowice leżącej między Kobylinem a Krotoszynem — **119**
- Horn Dominik**, obywatel elbląski, XVI/XVII w. — **77**
- Jabłoński Mikołaj**, kanonik, XVII w. — **26**
- Jakub** [nazwisko nieczytelne], XV/XVI w. — **43 egz.b 62 egz.b**
- Jakub** [nazwisko nieznane], [XVI w.] — **95**
- Janikowski Jan Stanisław Stańczyk** [?], prawdopodobnie sędzia ziemski tczewski, poseł pomorski na sejm 1637 r. — **39**
- Janikowski Krzysztof Stańczyk**, [XVII w.] — **39**
- Jezuici** — **Česky Krumlov** k. Č. Budieiovic [XVI/XVII w.] — **137**
— **Świdnica**, [XVI/XVII w.] — **16**
- Kalenkamp L.**, XVIII w. — **197**
- Kamień Pomorski** — katedra, [XVI w.] — **80 157 180**
- Karpiński Nikodem**, bazylianin, XVIII w. — **31**
- Kauffmann Johann von Hohenstein**, protonotariusz apostolski, XVI/XVII w. — **44 64 70**
- Kazimierz Dolny** zob. **Reformaci** — **Kazimierz Dolny**
- Kolankowski Ludwik**, 1882–1956, historyk, pierwszy rektor UMK — **146**
- Konarski Dawid**, opat cystersów w Oliwie, zmarł w 1616 r. — **51**
- Köppen Nicolaus**, [XIX/XX w.] — **48**

Koszalin — Biblioteka Gimnazjalna, XIX w. — 18 19 96 **129 149 185**
186 210

Kościół św. Stefana zob. Skrzywno — kościół św. Stefana

Kraiński Adam, prepozyt kórnicki, pleban we wsi Tulce koło Swarzędza,
XVII w. — **26**

Kramer Antoni, kanonik, XVI w. — **43 egz.b 62 egz.b**

Królewiec — Biblioteka Zamkowa zob. Albrecht Hohenzollern

— Kammerbibliothek zob. Albrecht Hohenzollern

— Królewskie Towarzystwo Naukowe - **103 112**

— Państwowa i Uniwersytecka Biblioteka, 1544–1945,
do 1823 zarządzana oddzielnie, od 1810 mieściła się razem z Zamkową
i Miejską w tzw. Königshaus, w 1827 połączona z Zamkową jako Biblio-
teka Królewska i Uniwersytecka (Königliche- und Universitätsbiblio-
thek), od 1918 Państwowa i Uniwersytecka Biblioteka (Staats- und
Universitätsbibliothek). W marcu 1945 ewakuowana i rozproszona,
część księgozbioru z miejscowości znajdujących się po II wojnie świa-
towej w granicach państwa polskiego trafiła m. in. do Biblioteki Uni-
wersytetu Mikołaja Kopernika — **6 28 40 41 45 46 egz.a 47 49 50**
54 egz.b 57 63 65 69 78 81 88 89 90 93 100 108 109 110 115 117
118 120 124 128 135 143 145 151 152 161 171 175 178 179 183
195 196 197 199 209 211 213

— Pruskie Archiwum Państwowe — **152**

Królewskie Towarzystwo Naukowe w Królewcu zob. Królewiec —
Królewskie Towarzystwo Naukowe

Krupkowicz Jan, w l. 1686–1690 pleban w Ciernie, wsi pow. jędrzejow-
skiego — **11 egz.b**

Kupner Krzysztof z Lubawy, 1466–1511, ceniony prawnik, po studiach
w Lipsku i Bolonii — **194**

Kyrsdorffer Thomas, pleban [XV/XVI w.] — **21**

Lasocki Czesław, hrabia, prawdopodobnie identyczny z wymienionym
przez J.Dunin-Borkowskiego w *Almanachu błękitnym*, Lwów, [1908],
s.534 (1852–1891) — **92 142**

- Liebing [?], [XIX w.] — 19 96 149 185 186 210
- Lig[...] zob. Martinus Lig[...]
- Loitz Szymon młodszy, zmarł w 1624 r., gdański adwokat — 97 102
122 148 189
- Lubawa zob. Bernardyni — Lubawa
- Lubschitz, [XV/XVI w.] — 160
- Łagiewniki zob. Franciszkanie — Łagiewniki
- M W W zob. Virstorffius Martinus [?]
- Martinus Lig[...], [XVI w.] — 160
- Mateusz [nazwisko nieczytelne], XVII w. — 26
- Mornberg Gregorius, sekretarz miejski Świdnicy, XV w. — 75
- Murano — klasztor św. Michała, [XVI w.] — 13 15 [2 wol.]
- Murenius Maciej, [XVI w.] — 95
- Nagel Jan, XVIII w. — 113
- Neumann, najprawdopodobniej Heinrich Friedrich, 1791–1869, aptekarz, rajca miejski, badacz dziejów Elbląga — 72
- Nidzica — kościół parafialny pw. NMP, [XVI w.] — 143
- Oliwa zob. Cystersi — Oliwa
- Opatów — kolegiata św. Marcina, [XVII w.] — 177
- Petri Georgius zob. Georgius Petrus
- Paulini — Pińczów, 1436–1819 — 11 egz.b [?] 133 [?] 134 [?] 160
- Pelzer [Carensy] Andreas, [XVI w.] — 2 3 56 82 168 172 173 176 188
189
- Piekoszewicz Walenty, w l.1654–1664 pleban w Brzegach w pow. jędrzejowskim — 11 egz.b
- Pinopaeus [?] Jan z Widawy, XVI/XVII w. — 187

- Pińczów** zob. **Paulini** — **Pińczów**
- Pistorius Łazarz**, XVI/XVII w. — 19 96 149 **185** 186 210
- Polentz (Polenz, Polentinus) Georg**, 1478–1550, biskup sambijski —
50 128 145 161
- Pruskie Archiwum Państwowe w Królewcu** zob.
Królewiec — **Pruskie Archiwum Państwowe**
- Przybył Eugeniusz**, 1884–1965, artysta malarz, bibliofil, współzałożyciel
Towarzystwa Bibliofilów im. Joachima Lelewela w Toruniu, w latach
1945–1951 adiunkt na Wydziale Sztuk Pięknych UMK — **137**
- Radziwiłł Bogusław**, 1620–1669, chorąży wielki litewski, koniuszy litew-
ski, gubernator Prus Książęcych, protektor kalwinizmu — **196**
- Ramsey Karol młodszy**, 1651–1730, burmistrz Elbląga — **39**
- Rebentrost Johann**, rektor szkoły, XVI/XVII w. — 19 96 149 **185** 186
210
- Reformaci** — [miejscowość nie odczytana] — 8 24 33 167 **203**
— **Kazimierz Dolny**, 1627–1864 — 5 **53 95 208**
— **Wieliczka**, [zapiska trudna do odczytania, bardzo fanta-
zyjna], od 1623 — 5 111
- [**Reinhardt ?**] **Thomas**, XVI w. — 41
- Rhomifeta** zob. **Pinopaeus [?]** **Jan z Widawy**
- Salio Kasper z Jeleniej Góry**, [XVI w.] — 151
- Sasse [?]** **Jakub**, [XVI w.] — 48
- Scheiderer Hans**, XVI w. — 39
- Schräbing [?]** zob. **Liebing [?]**
- [**Schultz**] **Jakub**, [XVI/XVII w.] — 97
- Screbiczewski** zob. **Skrobiszewski (Skrebiczewski) Walenty**
- Sienickij** zob. **Giza Sienicki Stanisław**

- Sikorski Jan**, XVI/XVII w. — 18 26 129
- Sikorski Jan Chryzostom**, XVI/XVII w. (być może identyczny z poprzednim) — 26
- Simrock B.**, [XIX w.] — 169
- Skrobiszewski (Skrebiczewski) Walenty**, XVI w. — 119
- Skrzynno** — kościół św. Stefana, [XVI w.] — 29 181
- Słupsk** — Biblioteka Miejskiej Szkoły Obywatelskiej, XIX w. — 32 42 158
- Smiżyński Franciszek**, XVII/XVIII w. — 18
- Sobocki Marcin**, ksiądz w Pogorzeli, pow. krotoszyński, XVIII w. — 119
- Speratus Paul**, 1484–1551, biskup pomezkański — 81 110
- Stefan z Brześcia**, [XVI w.] — 18 129
- Swichtenberg Mikołaj**, gdańszczanin, zmarł w 1518 r., właściciel dużego księgozbioru, pierwszy oficjalny bibliotekarz kościoła NMP, w latach 1474–1509 proboszcz kościoła św. Jana — 34 [3 wol.]
- Szydłowski Adam**, XVI w. — 119
- Toruń** zob. Dominikanie — Toruń
- Uhliana Bibliotheca**, XVIII w. — 47
- Uniwersytet w Greifswaldzie** zob. Greifswald — Uniwersytet
- Uniwersytet w Królewcu** zob. Królewiec — Państwowa i Uniwersytecka Biblioteka
- Virstorffius Martinus** [?], XVI w. — 171
- Wacław z Pragi**, [XVI w.] — 137
- Wallenrodt Martin von**, 1570–1632, wysoki urzędnik w Królewcu, bibliofil, właściciel dużego księgozbioru, który (odbudowany po pożarze z 1623 r.) stał się fundamentem biblioteki znanej jako Wallenrodiana — 41

- Wels** [?] **Andreas**, [XVI w.] — 12 148
- Wieliczka** zob. **Reformaci** — **Wieliczka**
- Wigand Wawrzyniec**, pastor ewangelicki w Wilnie, [XVII w.] — 41
- Wipsius** [?] **Mikołaj**, [XVIII w.] — 18
- Witkowski Jan** [?], [XVI w.] — 177
- Woycke Johann Wilhelm**, XVIII w. — 113
- WR**, [XVI w.] — 137
- Zabłocki Jan Wojciech**, 1894–1978, prof. botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, od 1946 r. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, bibliofil — 11 egz.b 133 134 160
- Znojowski January**, bazylianin, [XVIII w.] — 31
- Zwonowski Prokop**, mnich [XVII w.] — 21
- Żyrowice** zob. **Bazylianie** — **Żyrowice**

**WYKAZ WAŻNIEJSZEJ LITERATURY
WYKORZYSTANEJ
PRZY OPRACOWANIU PROWENIENCJI,
NIE CYTOWANEJ WE WSTĘPIE**

Album uczniów chełmińskiego gimnazjum akademickiego 1692–1816.
Wyd. Z. Nowak, P. Szafran. Wrocław 1975.

Altpreussische Biographie. Hrsg. von Christian Krollmann. Bd. 1–4.
Marburg 1967–1989.

Deiters H., Handschriften und alten Drucke der hiesigen Gymnasialbi-
bliothek. [W:] Program des Königlichen Gymnasiums in Conitz. Schuljahr
1874–1875. Conitz 1875.

Dunin-Borkowski J., Almanach błękitny. Lwów [1908].

Jędrzejowska H., Pelczarowa M., Katalog inkunabułów Biblioteki Miej-
skiej w Gdańsku. Gdańsk 1954.

Lassota J., Zarys dziejów biblioteki elbląskiej 1601–1945. Rocznik Elblą-
ski. t.1, 1961, s. 97–120.

Lewicka-Kamińska A., Inkunabuły Biblioteki Jagiellońskiej. Kraków
1962.

Pirożyński M., Zakony męskie w Polsce. Lublin 1937.

Sekulski J., Książka w Elblągu do roku 1772. Gdańsk 1990.

Zasłużeni ludzie dawnego Elbląga. Szkice biograficzne pod red. M. Bi-
skupa. Wrocław 1987.

SPIS ILUSTRACJI

Na obwolucie i s. 6 inkunabuły z kolekcji Biblioteki UMK

1. Pierwsza strona tekstu z inicjałami czerwonymi i niebieskimi oraz czerwonymi rubrykami (k. a₂). U góry sygnatura EE. 11 naniesiona ręką H. Zella; u dołu pieczętka: „FWR” i Biblioteki UMK; poz. 6
2. Oprawa inkunabułu z Biblioteki Zamkowej księcia Albrechta. Na nalepce z tytułem widoczne sygnatury Polyphema; na środku zwierciadła sygnatura Zella (por. ilustr. 1); poz. 6
3. Oprawa inkunabułu z Biblioteki Elbląskiej; poz. 7
4. Oprawa inkunabułu z Biblioteki Zamkowej księcia Albrechta. Widoczne sygnatury Polyphema na nalepce i Zella na środku zwierciadła. Por. ilustr. 2; poz. 28
5. Ozdobne inicjały z k. a; u góry sygnatura Biblioteki Elbląskiej G. 4; poz. 34
6. Złożony inicjał „I” oraz floratura na k. [c₂]; poz. 38
7. Przybliżenie ozdobnego inicjału z początku tekstu (k. a); poz. 43 egz.b
8. Drzeworyt z k. 11; poz. 47
9. Ozdobny inicjał „Q” z wkomponowanymi inicjałami P. H.; floratura i rubryki czerwone (k. a); poz. 52
10. Drzeworyt ręcznie kolorowany z k. I₁; poz. 57
11. Oprawa Kaspra Anglera; poz. 57
12. Ręcznie malowana miniatura figuralna oraz floratura na dolnym marginesie i ozdobne inicjały. Układ typograficzny tekstu typu „modus modernus”. Na prawym marginesie widoczna pieczętka królewiecka „FWR” (k. a₂); poz. 69
13. Przybliżenie miniatury, k. a₂; poz. 69
14. Złożony inicjał; z późniejszego okresu dolepiiony miedzioryt. Układ typograficzny tekstu typu „modus modernus”; rubryki czerwone i niebieskie (k. a₂); poz. 70

15. Oprawa inkunabułu z Biblioteki Zamkowej księcia Alberchta. Na nalepce sygnatury Polyphema i Zella. Bardzo dobrze zachowana (komplet guzów); poz. 88-90
16. Przybliżenie ozdobnego, złożonego inicjału „E” (k. [3₁]); poz. 94
17. a) Sygnatura C. 106 naniesiona ręką urzędnika pruskiego Ch. Lucasa. W zachowanym w Archiwum w Toruniu spisie książek dominikanów toruńskich wykonanym przez wymienionego urzędnika pod tą właśnie sygnaturą jest opisany inkunabuł; poz. 104
b) Sygnatura C. 66 naniesiona ręką tego samego urzędnika. Poniżej proweniencja lubawska oraz pieczęć Gimnazjum w Chojnicach; poz. 162
18. Oprawa Kaspra Anglera; poz. 109
19. Przybliżenie złożonego inicjału „P” (k. [d₁]); poz. 110
20. Oprawa inkunabułu z Biblioteki Zamkowej księcia Albrechta. Na nalepce widoczne sygnatury Polyphema i Zella. Bardzo dobrze zachowana (komplet guzów); poz. 120
21. Ozdobny inicjał z floraturą oraz obszerne marginalia na k. a₂verso. Na obcięciu kart widoczne nazwiska autorów; poz. 124
22. Ozdobny inicjał „A” z floraturą z *Mszału Krakowskiego*. Widoczna pieczęć „Czesław hr. Lasocki” (k. a); poz. 142
23. Drzeworyt Passio ręcznie kolorowany oraz pierwsza strona Kanonu z miniaturą (k. 145 verso-146 recto). Drzeworyt, jak i cały Kanon, odbity na pergaminie; poz. 143
24. Ozdobny inicjał „C” z wkomponowanymi inicjałami P. H.; floratura i rubryki czerwone (k. a₃); poz. 147 egz.b
25. Karty *Passien-Büchlein*; poz. 152
26. Okładzina dolna z zaczepem od łańcucha; poz. 157
27. Mapa Prus z *Kosmografii* Ptolemeusza (karty 132 verso i 133 recto); poz. 171
28. Drzeworyt ręcznie kolorowany przedstawiający spalenie Jana Husa, k. XXXVIII; poz. 175

29. Karta LII z drzeworytem i tekstem; poz. 179
30. Pierwsza karta z tytułem i drzeworytami; poz. 179
31. Ozdobny inicjał złożony z floraturą (k. a_2). Na górnym marginesie widoczna sygnatura DD. 6 naniesiona ręką H. Zella — bibliotekarza księcia Albrechta; u dołu pieczęcie: „FWR” oraz Biblioteki UMK; rubryki czerwone; marginalia; poz. 199
32. Tekst z inicjałami i rubrykami czerwonymi i niebieskimi — k. f_{10} verso i g_1 recto; poz. 201
33. Karta h_2 z ciekawym układem typograficznym tekstu właściwego i komentarza. Rubryki czerwone, marginalia czerwonym atramentem; poz. 209
34. Oprawa z warsztatu Braci Wspólnego Życia w Chełmnie, okładzina górna; poz. 212
35. Ozdobny inicjał z bogatą floraturą wypełniającą górny i dolny margines karty a_2 ; poz. 213

Biblioteka
Główna
UMK Toruń

688210

*Sūma Septima
na*

